

copied from Polish website 12/24/2011
first part in English, second part in Polish

<http://dstp.cba.pl/?p=2155>

http://dstp.cba.pl/?page_id=2142

section 9 of the Commentary awaiting translation

Outline of Faith – Commentary

POSTED ON 10/07/2010 BY admin

Richard T. Nolan

In the previous post we wrote with enthusiasm about Dr Richard T. Nolan's [website](#); after two weeks we return to it in order to begin translating a [series](#) of texts into Polish. Dr Nolan has written them between 1980 and 2001 as a commentary on the Prayer Book "Catechism" ("Outline of Faith"). Both the "Catechism" and the commentary may be seen as another "introduction to Anglicanism". And indeed, one who seeks an answer to the question "what do Anglicans/Episcopalians actually believe in" will find in these texts a systematically composed answer. Given the subject of our blog it is a good enough reason to post it here. Nolan's reflections bear a clear "Anglican mark", yet – and paradoxically it is also very Anglican – the author doesn't address only the (future) Anglicans.

Commentary on the Prayer Book 'Catechism' is a series of units for adult education, especially for those seeking an introduction to the Christian Faith; it is suitable as a component of Baptism and Confirmation preparation within The Episcopal and possibly other Churches.

www.philosophy-religion.org/catechism

Beginning to translate this text we mostly have in mind readers from other churches. It seems to us that, especially in Polish, there are not enough such brief yet firmly founded writings which could be recommended to people preparing for confirmation or wanting to refresh their religious knowledge and confront it with all the new questions and challenges life brings. We have already posted a few such texts, including [Christian Life](#) by Alan Jones, fragments of Archbishop Kallistos Ware's book *The Orthodox Way* ([God as Mystery](#) and [God as Trinity](#)) or the text [Spirituality One More Time](#). What distinguishes Dr Nolan's text is the comprehensive and systematic manner in which, following the Book of Common Prayer, he reflects on the basic issues of the Christian faith.

We decided to post it in a separate section (**Outline of Faith – Commentary**) that is to be found on top of the website. On the blog we will only announce the appearance of subsequent parts. If we manage to maintain a better work discipline than in the last weeks, it is possible that the translation will be finished by the end of summer vacations.

Related Posts:

- [Komentarz cz. 3 | Commentary part 3](#)
- [Komentarz cz. 6 | Commentary part 6](#)
- [Komentarz cz. 4 | Commentary part 4](#)
- [Komentarz cz. 5 | Commentary part 5](#)
- [Komentarz cz. 2 / Commentary part 2](#)
- [Komentarz cz. 7
Commentary part 7](#)
- [Outline of Faith Commentary part 8
Zarys Wiary Komentarz cz. 8.](#)

Outline of Faith – Commentary

Please read our introductory post to this series [here](#).

Rev. Dr. Richard T. Nolan

Unit 1: *Human Nature*

Many people have a variety of questions about the beliefs of the Christian Church. They may be preparing for Baptism, for Confirmation, or they may just be curious about some of the religion’s teachings.

This material will hopefully provide a way for readers to arrive at a basic understanding of Christianity as expressed in “An Outline of the Faith” of The Book of Common Prayer, found beginning on page 845, and reproduced at the conclusion of each unit (see below).

Human Nature

For many years, Christians were taught to believe, and many are still taught to believe, that from the moment a baby emerges from its mother’s womb, it has a natural, in-born tendency toward sinfulness, that is, toward being self-centered, unloving, and idolatrous. Sometimes this belief is called “Original Sin.”

Today, while many Christians still hold to this, or some other, understanding of Original Sin, others have a more positive view of human nature. As an alternative to Original Sin, the Prayer Book “Outline” proposes that human beings are born “in the image of God.” Born basically good, human beings possess innate capacities to love, to create, to make many kinds of choices, and to live in harmony with God and nature. Some would say further that God’s grace (spiritual assistance) is needed for these capacities to be lived out in this idolatrous world that continually shackles its human residents.

When Christians declare “in the image of God,” they are not proposing that human beings are exactly like God! They are not claiming that God has a mortal body, is male or female, or has other human limitations! Instead, Christians are proclaiming basic human goodness and the capacities to act personally rather than like a mindless, heartless robot.

However, from the earliest times, human beings have misused their native abilities. We have failed to love by destroying, by being thoughtless, by abusing nature, and by misdirecting our good physical and emotional energies. This realism is embodied in the very beautiful Adam and Eve story.

(When later we discuss the Bible, we’ll talk about this type of story; but I think you should know right now that many, perhaps most, Christian churches, realize that in the Bible there are all kinds of literature, and among them are folktales. One can be a Christian and regard the whole Creation story in the Book of Genesis as a beautiful myth containing fundamental truths, but not to be taken literally.)

In part, the Adam and Eve story tells us that though they were created good, humans from their beginnings have misused their God-given capacities and have failed to love as taught by God; they rebelled against their Creator! This is a marvelous story by which we can come to an understanding of inborn human goodness, but that individually and as a whole, human beings have made and continue to make unloving choices; in doing so, the human community is prevented from the full blossoming of love intended by God.

Is there any hope for humanity? Yes, proposes Christianity, with strength from God and each other, people can live in harmony with God’s intentions and purposes for mankind. If the entire human race would choose to accept with heart and mind God’s purposes for humanity, interpersonal relationships, the very quality of people’s lives, would be transfigured.

When can the Creator’s purposes and intentions be discovered? Christians believe that the Creator of the universe has communicated the Divine will for human beings through nature and through historical events, especially the lives of the Hebrew prophets and Jesus. Without such communication, indirect and direct, humanity would be left to flounder with regard to the meaning and significance of human life.

What is meant by “communicated his Will through nature?” More and more psychologists speak of the human need, a built-in need to love and be loved. These psychological observations, separate from biblical and theological assertions, are consistent with Christianity. It is as though humanity is receiving an indirect message from the Creator, when social scientists conclude from observations in nature, that all persons are meant to love and be loved!

How are God’s purposes and intentions, that is, his Will, learned through historical events? We must admit that every event can be interpreted in more than one way; this is true of an auto accident, a war, or any other occasion. It is possible to view all historical events without any reference to God. It is impossible to observe or report events without some kind of a point of view, perspective, or context!

One valid way of viewing and understanding some historical events is to perceive them as communicating directly to humanity something further about God’s Will. For example, when we read of the Hebrew prophets, when we read of Jesus and the quality of his life and teachings, we read of historical people through whom, Christians believe, humanity receives a clearer vision of what the Creator intends for all of us. Their wisdom and their examples provide us with clues (not detailed blueprints or computer programs) to what life is all about. These events are called “revelations” or communications from God.

Some human beings who do not accept these revelations arrive at different conclusions about life. One such interpretation is that life has no meaning; it is absurd; we're trapped on this stupid little planet going around an insignificant little sun journeying around a meaningless universe. To be sure, this is one of many alternative ways of understanding life.

Christians, on the other hand, along with Jews and Muslims (the three religions united by the Hebrew Bible, which we call "The Old Testament"), conclude that life has meaning. Life is personal: a sovereign Creator—who cares searches for humanity's loving loyalty; the clue to human life is in loving and being loved. This meaning is evident in nature and in certain events.

To conclude this unit, please read the section below on human nature in "An Outline of the Faith."

Text from The Book of Common Prayer of the Episcopal Church – page 845

Human Nature

Q. What are we by nature?

A. We are part of God's creation, made in the image of God.

Q. What does it mean to be created in the image of God?

A. It means that we are free to make choices: to love, to create, to reason, and to live in harmony with creation and with God.

Q. Why then do we live apart from God and out of harmony with creation?

A. From the beginning, human beings have misused their freedom and made wrong choices.

Q. Why do we not use our freedom as we should?

A. Because we rebel against God, and we put ourselves in the place of God.

Q. What help is there for us?

A. Our help is in God.

Q. How did God first help us?

A. God first helped us by revealing himself and his will, through nature and history, through many seers and saints, and especially the prophets of Israel.

Unit 2: *God the Father*

You and I have a choice! We may view the universe as an accidental creation, something that occurred by chance; or, we may view the universe as a deliberate, intended creation. Some believe the first way, others believe the second; and, even others suspend belief.

"Atheism" is not an evil expression. It is simply a denial of the existence of a personal God (or a creative intelligence) which brought the universe into being. All reality is a mysterious accident whose origin is unknown. If its origins are ever discovered, it will be from scientific studies, and the origin will be some kind of non-personal object or process.

It may be a surprise for you to learn, however, that some atheists do use the word “god.” They believe that the feelings of love within people are of ultimate importance, deserving the label “god.” Such atheists are found attending some forms of worship, and a few are ordained as clergy; for them, all of the words used in prayers, Bible readings, and other aspects of worship are poetic, designed to nurture people’s feelings of love. For them, the goal of worship is to establish affection among human beings at times of worship and in daily life; the poetry of religious rituals can move individuals toward this goal.

Christians are generally “theists,” not “atheists.” Theists believe in a creative intelligence, a personal power, also labeled “God.” Many words have been used throughout history to refer to God. Scientists, philosophers and theologians have used “First Cause,” “Designer,” “Great Architect,” “Supreme Being,” “Creator,” and so on.

Many great Americans, such as Thomas Jefferson and Benjamin Franklin, were a certain type of theist whose beliefs are called “deism.” They believed in a God as architect of the universe. But, they did not believe that revelations have occurred through particular events or that the Bible and worship are fundamental. Deists believe that correct reasoning by individuals would lead them to accurate conclusions about life. Jefferson and Franklin did not oppose the use of the word “God” or organized religions, but they insisted that no one particular interpretation of “god” or religion would become the official religion of the nation. Collaboration between government and religions, however, was acceptable, such as the use of paid chaplains in the armed services, in state legislatures and in Congress itself. Many citizens assume wrongly that the word “God” used by some of the nation’s Founding Fathers was within a Christian theological context.

Christianity is another form of theism. For Christians, God is not only the architect, creative intelligence, etc., but also Someone who actively loves His creatures. “Father” is used to warm and personalize the Christian experience of the Creator. Throughout 2,000 years Christians have not viewed God as indifferent and unconcerned, but like a loving parent, watching over, nudging, urging, and holding his children accountable. Many of the experiences which convince Christians of the Creator’s father-like relationship with the universe are found in the Bible. However many individuals are also convinced of God’s fatherly love, because of their own experiences.

The word “father” is used instead of “mother,” because of the customs of the Hebrew people, where the word originated for Jews and Christians. If the same experiences had occurred in a different culture, “mother,” might have been used. When Christians pray “Our Father,” they are not praying to a male figure, but instead to the caring, parent-like Creator of the universe. Some contemporary Christians try to avoid using either “father” or “mother” in reference to God, in order to escape restrictive human categories; others continue to use “father” with the understanding of its basic intent of personalizing God.

An issue confronting theists, especially Jews and Christians, for nearly 4,000 years is this: If the Creator really designed the universe well and is so caring, how can he allow earthquakes (and other natural disasters) and illnesses that afflict innocent human beings? Why do the innocent suffer? Why do bad things happen to good people?

Although no one has arrived at a fully satisfactory answer, one cautious proposal is this: The universe is still evolving, still being created; the Creator uses evolution as the method for developing reality. Events such as earthquakes are natural occurrences as evolution takes place. Diseases also occur as evolving natural processes are refined.

When human beings call an event of nature “harmful” or “evil,” we are evaluating it from strictly a human viewpoint. In the over-all scheme of things, apart from human judgments, natural disasters and the biological processes that cause illnesses are part of a developing or evolving nature. We can wonder why the Creator doesn’t use a different process, one which doesn’t appear to harm His creatures, but none of us can know the mind of God. (This doesn’t mean that we have to be fond of the method by which creation is evolving, though!)

In any case, this proposal in no way suggests that people harmed by a natural disaster or by disease are being punished by God.

In biblical thought the universe belongs to God, and he develops it according to his wisdom, which is certainly beyond human understanding. In a real sense, we are all God’s guests and ought to enjoy the world according to his intentions and purposes. The universe is not ours to ruin by exploitation and destruction of natural resources. Furthermore, as creations of God, human beings belong to the Creator, like a child belongs to a parent. Humanity belongs to God, not just as his property, but as his children, as inheritors of a trust, as stewards of our world, and as each others’ brothers and sisters.

It is legitimate to ask whether there are any proofs that God exists, or are we just creating a God in our imaginations? Is “God” like a child’s imaginary friend? To deal with the issue of “proof,” we must ask first what is meant by “proof?”

I suspect we’ll find that “proofs” are usually supports for a given conviction, belief, theory or hypothesis. Except for the narrowest of laboratory sciences, proofs for anything are rather elusive.

Think of someone that you believe loves you. Can you prove beyond doubt that the love is actually there? Isn’t it theoretically possible that the behavior you perceive as love is just an act? However, without absolute proof, at some point in a relationship, we become convinced that the love is really there; we are persuaded — even though theoretically we might be wrong.

Very little, if anything, in this world can be proven or confirmed with absolute certainty. Instead, we have explanations and interpretations. We have explanations in psychology, in economics, among the physical sciences, and even in mathematics. And, we have conflicting explanations in each area, too; Freud interpreted human behavior one way, and Jung another way. One economist explains the causes of inflation one way, and another economist a different way. The same is true for physicists and other such scientists. Each scholar experiences the evidence, the very best evidence available, and offers an explanation or interpretation.

Imagine that a Being appears suddenly in front of a group of normal people. The Being announces that he is God, and miracles are performed. Afterwards conflicting explanations/interpretations of what happened would be offered by members of the group. One member might explain the event as a hallucination, another a clever trick, another an unexplainable event, and another might propose that the Being was God. No such spectacular occurrence would lead only to the one conclusion that the Being was God. As is the case with most matters, we are left with what we find persuasive, and that will be our explanation.

All persons must decide for themselves whether they are persuaded to be atheists or theists, whether the universe is an accident or a deliberate creation, just as all persons must decide other issues for themselves. If you are moved by a sunset at the Grand Canyon, will you say “That’s a beautiful hunk of rock” or in the words of Psalm 95, “Come, let us sing to the Lord. Let us shout for joy to the rock for our salvation. Let us come

before his presence with thanksgiving and raise a loud shout to him with psalms. For the Lord is a great God, a great King before all gods. In his hand are the caverns of the earth and the heights of the hills are his, also. The sea is his for he made it and his hands have molded the dry land. Come, let us bow down and bend the knee and kneel before the Lord, our Maker. For he is our God and we are the people of his pasture and the sheep of his hand. Oh, that today you would hearken to his voice.”

(...)

from Owen C. Thomas and Ellen K. Wondra, *Introduction to Theology*. 3rd ed. (2002)

God as Personal

An immediate implication of the foregoing is that God is personal, since personhood or selfhood is involved in spiritual life, or is identical with spiritual life, looked at from one point of view. Nothing comes through more clearly in the Bible than that God approaches humanity in a personal way in the divine words and acts. In revelation, God confronts us as an “I.” Brunner has pointed out that more than one thousand sentences of the Bible begin with the divine “I.” The personal character of God is underlined by the ideas of the name and face of God. God’s personal approach to humanity culminates in the divine approach through the man Jesus. But, in this analogy, elements of finiteness in human personhood, such as birth and death, cannot be applied to God. This raises the difficult problem of conceiving of nonfinite or infinite personal reality. The only personal reality we know directly is finite. Because of this difficulty, some theologians have asserted that God is suprapersonal (beyond personhood). But others have responded that all concepts claimed as suprapersonal are in fact subpersonal or impersonal. Gollwitzer states, “The personal way of speaking is unsurpassable for Christian talk of God ... There exists alongside the personal way of speaking only the impersonal and sub-personal way, but not a supra-personal one.”⁵

The theological issue here is that God is self-revealed as personal, and yet God is not a finite object, limited by space and time, but rather non-finite or infinite. Thus any attempt to state the infinite personhood of God must not stress the infiniteness in such a way as to fall into subpersonal categories.

The concern to transcend the personal often derives from the presupposition that the more abstract a concept is, the more spiritual it is, and the more concrete or personal, the less spiritual. From the point of view of the Bible, the opposite is true, as we have seen above. The concrete, anthropomorphic, personal way of speaking about God is sometimes said to be primitive and naive, but it is the only way personal reality can be spoken about, and it is therefore a necessity in our language about God.

If it is objected that analogical application of the term personal to God is too anthropomorphic, one can reply that application of the term personal to humanity is too theomorphic. Only God is truly personal, truly free and responsible, whereas human beings are personal only by way of analogy to God’s personhood. Our personhood is only a reflection or image of the divine personhood, and we come to realize our true personhood only through our relation to God.⁶

(It would be useful to read “God The Father” in the portion of the “Outline” below, from Prayer Book page 846.)

God the Father

Q. What do we learn about God as creator from the revelation to Israel?

A. We learn that there is one God, the Father Almighty, creator of heaven and earth, of all that is, seen and unseen.

Q. What does this mean?

A. This means that the universe is good, that it is the work of a single loving God who creates, sustains, and directs it.

Q. What does this mean about our place in the universe?

A. It means that the world belongs to its creator; and that we are called to enjoy it and to care for it in accordance with God's purposes.

Q. What does this mean about human life?

A. It means that all people are worthy of respect and honor, because all are created in the image of God, and all can respond to the love of God.

Q. How was this revelation handed down to us?

A. This revelation was handed down to us through a community created by a covenant with God.

Unit 3: *The Old Covenant, The Ten Commandments, Sin and Redemption*

The Old Covenant

“Covenant” means a solemn agreement between two parties. A very important theme throughout the Bible, “covenant” appears more than 200 times.

When some Christians speak of the “Old” Covenant, they appear to dismiss the Old Testament agreement between God and his people; in their understanding it is outdated and no longer in effect.

Other Christians, including most theologians, equate “Old” with “ancient” and view the “New” Covenant (the New Testament) as a development, not a replacement, of the Old.

Needless to say, either Christian interpretation is different from Jewish views. For Jews, the Covenant made by God in ancient days is still very much alive and valid. (*The Hebrew Bible*, which Christians call the “Old Testament,” embodies Jesus own Covenant faith. It is essential to any adequate understanding of Jesus.)

What is the Old Covenant? For reasons unknown to humanity the Creator invited (through various historical individuals and events) the Hebrew people to establish a Covenant relationship with him. Clearly, if God intended to establish a relationship with humanity without forcing it on them, he had to choose spokespersons through whom he could be known subtly and gently. But we do not know why the Hebrew people were selected; that reason remains known to God alone.

The Old Covenant consists of an agreement between God and the Hebrew people that he is their God, their only God, and the Hebrew people are his human family, his community, his chosen people. This community is to show the rest of the world the real God along with his intentions and purposes for all mankind. The best way to accomplish this mission is to live righteously, to trust God, to be fair with everyone, to care for others, and “to walk humbly with God.”

The Ten Commandments

The “Ten Commandments” or “Decalogue” (from the Greek, “Ten Words”) “were designed to convey to the Israelites a representative sampling of the laws to be given subsequently but was in no sense to be a summary of them, much less an act of legislation in their own right. Thus it [the Decalogue] contains some of each of the two main types of religious law: those pertaining to the individual’s obligations toward God and those pertaining to his relations with other people. It also contains both forms of command, positive and prohibitive. ... The Bible nowhere refers to the Decalogue as ten commandments. The text of the Decalogue does not even divide naturally into pronouncements; the number of commands (positive and negative) is more than ten, whereas the number of topics is nine. ... Yet the Bible refers to it as ‘the ten words’...apparently using this round number as an expression of totality, as is found in other places in biblical and Talmudic literature. Various methods arose for dividing the passage into ten commandments. ... The two versions of the Decalogue (in *Ex.* and *Dt.*) differ in several particulars, all of which are stylistic and not substantive in nature.” [from *The Oxford Dictionary of the Jewish Religion* (1997), pp.683f.] There are differences among Christians in the numbering of the Commandments.

The practical application of the Commandments is another matter. Are they all equally binding laws with[out] exceptions? Is there some degree of flexibility?

Christians are not unanimous on the issue of practical application. However, they do agree that the Commandments are not mere suggestions that encourage people to “do their own thing.” No responsible spokesperson has advocated a morality wherein every individual can follow his own, private inclinations; in every relationship, in every group, certainly in every civilization, boundaries of acceptable behavior exist. Without some moral framework, without some limits on conduct, chaos would exist, whether between two people or among millions.

The disagreement among Christians occurs on two basic issues: Is each Commandment equally binding and of absolute value? That is, is each Commandment as important as the other? And, are Commandments to be applied “by the book” or according to the situations?

One view is that the Ten Commandments are all equally binding absolute laws which can never be broken. Human behavior is judged by obedience to these ten laws and any other laws they imply.

Where did the Ten Commandments come from? Jews and Christians believe that somehow God revealed the Ten Commandments to Moses who in turn gave them to the Hebrew people. There are beautiful legends about this revelation, but they are not to be taken literally. Let’s just leave the question open as to *how* the Ten Commandments were revealed and be grateful that we have them. If you will look at them one by one, ask yourself this question: Do they make sense under most circumstances? What would life be like if each Commandment were written to imply the opposite, such as you *shall* murder? What are our relationships usually like when we disregard or ignore a commandment?

Sin and Redemption

From a Christian (and Jewish) viewpoint, when an individual or group gives its highest loyalty to an idol, that is, a false god, sin results. Another word for sin is “idolatry.” (...) Anything or anyone can be an idol for anyone who regards that thing or person as the primary focus of life. Ordinary needs, day-to-day responsibilities, even people we love and admire, can become false gods.

Here are some examples of *things* that can become idols: power, competition, money, success, doing good things for people, natural bodily desires, following rules, patriotism, work, hobbies, knowledge, and possessions. Even the Bible itself can become an idol, when it becomes an end in itself.

Some examples of *people* that can become false gods are: parents, children, teachers, athletes, entertainers, clergy, government officials, authors, employers, and friends.

Any *potentially* good thing, person, or relationship becomes a false god when it, he, she, or they become our ultimate concern for a moment or longer. *Basically* evil idols (such as tyrants) are easier to recognize.

Because our ultimate choices affect our lives directly, the Christian religion cautions humanity about its fundamental allegiances. Commitment to the true God or to false gods determines, shapes, and sets borders on our feelings and relationships. Christians claim that loyalty to the Creator, as stated in the “Summary of the Law” (see Unit 5), provides the best forms of freedom, the most positive feelings, and the most significant relationships possible for human beings; allegiance to any sort of idol shackles true freedom, unduly limits and/or distorts many emotions, and cripples many relationships. False gods prevent our fullest abilities to love and be loved and can even generate hatefulness or indifference.

One Christian theologian has suggested that loyalty to an idol results in the exact opposite of what is expected. For example, the worship of power results in one’s own enslavement and defeat; Hitler’s own idolatry is a good illustration of this commitment to power and its consequences for him. Yet, power used with an allegiance to the Creator can yield positive results. (This is *not* to say that loyalty to the true God provides a “bed of roses,” a trouble free life. Difficulties in life occur even when a person’s heart and mind are set ultimately on God, but the difficulties cannot crush an individual’s sense of meaning, purpose, and an essentially positive outlook.)

“Redemption” means deliverance or being delivered. In Christian theology, the Creator offers redemption to humanity; he invites human beings to be delivered from the feelings and relationships caused by loyalties to idols. Human life within the “Summary of the Law” assumes a natural balance with appropriate priorities and is said to be “redeemed.”

Christians accept Jesus as God’s *Messiah*. “Messiah” is based on the Hebrew *masiah* meaning “Anointed One” – equivalent to “Christ” (from the Greek *christos*). In the Christian recognition of Jesus as the Messiah, Christians modify the Jewish messianic expectation that to this day includes a military and political savior who would establish an observable reign of justice and peace. Many contemporary Jews still await a Messiah who will fulfill this expectation; other Jews await not a person, but a Messianic Age of justice and peace. Christians believe that comprehending Jesus as the Messiah is a profound deepening of the meaning of “Messiah” as God’s new agent of redemption.

To conclude this unit, please read the section below from “An Outline of the Faith.”

The Old Covenant

Q. What is meant by a covenant with God?

A. covenant is a relationship initiated by God, to which a body of people responds in faith.

Q. What is the Old Covenant?

A. The Old Covenant is the one given by God to the Hebrew people.

Q. What did God promise them?

A. God promised that they would be his people to bring all the nations of the world to him.

Q. What response did God require from the chosen people?

A. God required the chosen people to be faithful; to love justice, to do mercy, and to walk humbly with their God.

Q. Where is this Old Covenant to be found?

A. The covenant with the Hebrew people is to be found in the books which we call the Old Testament.

Q. Where in the Old Testament is God's will for us shown most clearly?

A. God's will for us is shown most clearly in the Ten Commandments.

The Ten Commandments

Q. What are the Ten Commandments?

A. The Ten Commandments are the laws given to Moses and the people of Israel.

Q. What do we learn from these commandments?

A. We learn two things: our duty to God, and our duty to our neighbors.

Q. What is our duty to God?

A. Our duty is to believe and trust in God;

I To love and obey God and to bring others to know him;

II To put nothing in the place of God;

III To show God respect in thought, word, and deed; IV And to set aside regular times for worship, prayer, and the study of God's ways.

Q. What is our duty to our neighbors?

A. Our duty to our neighbors is to love them as ourselves, and to do to other people as we wish them to do to us;

V To love, honor, and help our parents and family; to honor those in authority, and to meet their just demands;

VI To show respect for the life God has given us; to work and pray for peace; to bear no malice, prejudice, or hatred in our hearts; and to be kind to all the creatures of God;

VII To use our bodily desires as God intended;

VIII To be honest and fair in our dealings; to seek justice, freedom, and the necessities of life for all people; and to use our talents and possessions as ones who must answer for them to God;

IX To speak the truth, and not to mislead others by our silence;

X To resist temptations to envy, greed, and jealousy; to rejoice in other people's gifts and graces; and to do our duty for the love of God, who has called us into fellowship with him.

Q. What is the purpose of the Ten Commandments?

A. The Ten Commandments were given to define our relationship with God and our neighbors.

Q. Since we do not fully obey them, are they useful at all?

A. Since we do not fully obey them, we see more clearly our sin and our need for redemption.

Sin and Redemption

Q. What is sin?

A. Sin is the seeking of our own will instead of the will of God, thus distorting our relationship with God, with other people, and with all creation.

Q. How does sin have power over us?

A. Sin has power over us because we lose our liberty when our relationship with God is distorted.

Q. What is redemption?

A. Redemption is the act of God which sets us free from the power of evil, sin, and death.

Q. How did God prepare us for redemption?

A. God sent the prophets to call us back to himself, to show us our need for redemption, and to announce the coming of the Messiah.

Q. What is meant by the Messiah?

A. The Messiah is one sent by God to free us from the power of sin, so that with the help of God we may live in harmony with God, within ourselves, with our neighbors, and with all creation.

Q. Who do we believe is the Messiah?

A. The Messiah, or Christ, is Jesus of Nazareth, the only Son of God.

Unit 4: *God the Son*

There have been many attempts throughout history to explain precisely Jesus' relationship to God. Sources for this task have always been limited; no biography of Jesus exists. Instead, the Christian Church must rely on the New Testament and later insights.

The Church selected the writings now known as the New Testament, written in Greek, during its first three hundred years. Within the New Testament are the four Gospels: Matthew, Mark, Luke, and John. (The word "Gospel" means "Good News.") United in their Proclamation of Jesus as the Risen Lord and Christ, each Gospel provides a somewhat different portrait of Jesus' ministry and teachings; none was intended as a biography.

In the New Testament Jesus is referred to by many different titles, among them "Son of Man," "Christ," "Lord," "Rabbi," and "Son of God." Each title had a particular meaning in Hebrew traditions.

Son of Joseph of Nazareth acknowledges Jesus' full humanity, that he was one of them. At that time *Lord* was a title of deepest respect. *Christ* is the Greek rendition of the Hebrew "Messiah," which was reserved for God's expected "Anointed One." *Rabbi*, also a title of high respect, then meant "master" or "teacher." *Son of God* "...does not mean that some sort of metaphysical divinity is being ascribed to Jesus. In a Jewish context, it meant that like the kings of Israel Jesus was chosen for a unique role in history." [Fuller] However, in the context of Christ's resurrection, "Son of God" also implied an extraordinary relationship, the closest filial communion, with God – indeed the enfleshment of God's Word. After the biblical period, the early church

furthered the theological understandings of “Son of God.” *Son of Man* is an expression still debated among biblical scholars; it might refer to Jesus’ humanity, his messianic role, and/or his special bond to God. These and other titles contribute to the New Testament portraits of Jesus primarily as they signify his acts. The Hebrew mind was not concerned with a philosophical analysis of Jesus’ person, but with what God was doing through him as God’s disclosed, creative purpose for humanity. Thus, the various New Testament titles of Jesus remain powerful signs of the acts of his ministry rather than exhaustive explanations of his essence.¹

The Christian Faith views Jesus the Christ as the Creator’s intentions and purposes for humanity embodied “in the flesh.” In this sense, he is “God’s Word” sharing our humanity. Christ shows all people God’s active love, including God’s Will: the Summary of the Law (See Unit 5.).

It is tempting to suppose that Jesus, Buddha, Confucius, and other great religious leaders are all embodiments of God’s Will, but that overlooks the reality of their different, often significantly conflicting, teachings. For example, each leader uses the word “love,” but the meaning of “love” changes significantly from teacher to teacher. It is wishful thinking to believe that all religious leaders offer the same basic teachings or point to the same God. They don’t!

Many elaborate interpretations of Jesus have been proposed as theologians try to be precise. Some have been excluded as being too one-sided, others as incomplete. The Christian Church as a whole has never chosen one elaborated view as the one, true and complete explanation of Jesus and his relationship to God.

Whatever else Jesus was and is, he was fully human. He was born of a human mother, a Jew named Miriam (Mary). Some Christians read the New Testament passages about Mary’s miraculous pregnancy (without sexual intercourse with Joseph) as folklore dramatizing the special quality and mission of Jesus. Others accept the passages literally and believe in the (biological) virgin birth of Jesus. In the Creeds, “born of the Virgin Mary” can mean “the young girl Mary” or “the biological–Virgin Mary.”

Christianity has consistently viewed Jesus as unique. His relationship with God was very special. In some sense Jesus was “divine.” One interpretation of “divine” is that Jesus, as God’s intentions for humanity expressed in a human being, was in a full relationship, complete harmony, total communion and fellowship with God. Another more elaborate interpretation is that God’s Word, existing as one of three divine “persons” of the one God, entered Jesus, such that as an individual he had a “human nature” and a “divine nature.” The second interpretation is the more traditional or orthodox of the two mentioned here. However, the first (regarded as inadequate by traditionalists) is central to many Christians’ beliefs. “Christology” – the study of the person and ministry of Jesus Christ remains a major theological topic, an indication that the final word on the subject has not yet been provided.

From a historical perspective, we know that Jesus was born sometime between 2 and 8 B.C.! A change in the calendar during the Middle Ages resulted in the reckoning that Jesus was born sometime “before Christ!” His ministry lasted between one and three years; the length of time, too, is debated. He was executed for treason against Caesar, because he was convicted of claiming to be “King of the Jews.” The Roman governor, Pontius Pilate, authorized the execution; thus, we have the credal statement, “crucified under Pontius Pilate.”

It appears that Jesus’ commitment to active love was so total that he offended seriously the chief religious leadership of his people; political implications were exploited so that his execution was possible under Roman law. To blame all Jews for the Crucifixion makes no more sense than holding all Italians responsible – because Pilate was Roman!

Various Christians have understood the meaning of Jesus' suffering and death in different ways. "Atonement ('at-onement,' a sixteenth century coinage) is the reconciliation of sinners with God, especially through the cross, as communicated through the gospel and sacraments. The cross is proclaimed as somehow resolving the human predicament; but the predicament and its resolution can be understood in quite different ways."² Here are some interpretations of the Crucifixion, a few of which (*e.g.*, statements h, j and l) are related to formulations of doctrines of Atonement.

a. Mankind is shown that Jesus was totally loyal to God even though his loyalty resulted in his conviction for treason, in torture, and in death.

b. The Cross is an example of the extent to which human beings can hate a non-conforming, loving person.

c. Jesus' death puts our sufferings into perspective; few others will ever have to undergo such an ordeal.

d. The Cross shows us how far God lets humans use their freedom.

e. The Cross expresses and reveals the power, hatefulness, and worst consequences of humanity's broken relationships with God and each other: killing the Innocent.

f. The Cross is a symbol that Jesus asks nothing of us that he has not demonstrated.

g. Jesus' death was the point where the world's alienation from God came into focus and showed both its reality and power.

h. Jesus sacrificed himself; he offered himself fully to God. He gave himself for his fellow human beings so that he could represent to them the reality of their separation from God; he also represented to God the human condition: the capacity to love as he "lived love" and the reality of evil as evil was done to him.

i. The Cross is humanity's "no" to God.

j. Jesus' sacrifice of his life is the oblation (offering) of a perfect life that we cannot offer. Alone he has fulfilled the intention of God for human life, and God accepts the offering of that life. Our imperfect offerings are now acceptable when joined with his one perfect sacrifice.

k. Jesus died "for us and for all persons" in the sense that all humanity is affected by his total self-offering, and all people are called to believe, to trust, his word.

l. Because of long-standing human sinfulness, the very fabric of the universe had become corrupted; the sacrifice of Christ to God brought about redemption (restoration) of all created reality.

The Resurrection of Jesus, which Christians specially celebrate each Easter Day, has also been interpreted in more than one way, as an actual, literal event just as described in the New Testament, or as a poetic symbol of the Disciples' inner sense of joy and victory – their response to Jesus' teachings and personality.

Either way, the Resurrection means that the Cross is not the end; God's Will of love is ultimately victorious for all who confess Jesus as "God's Word." Every human life, even those who endure harsh suffering (represented by Good Friday), may enter into the joy of Easter as the over-all perspective of living, if they are part of the Easter fellowship of Christians.

Other meanings of the Resurrection for various Christians include:

- a. The Resurrection is a point of transition for human history: a new order of life based on love (not rules, procedures, or ceremonies) and based on being part of a joyous, loving fellowship, the Church, (not being alone or part of a lesser fellowship) has been established.
- b. God has placed his seal of approval on Jesus' life and ministry; death did not silence Jesus' life or teachings.
- c. The Resurrection is God's confirmation of Jesus as his Messiah. With a new meaning, Jesus is viewed as the awaited Messiah, one who brings to humanity deliverance from hardness of heart, one whose focus on love can liberate all of life, including the political.
- d. Everlasting life, begun as individuals enter the New Easter Covenant focusing on Love, continues beyond death. One's transfigured personality survives death, which like birth is an entrance to another realm of existence.
- e. Without Easter, the story of Jesus would be a dismal failure; as a mere footnote at most, history would mention an unbelieved and unbelievable executed rabbi living and teaching love!

Easter is in a sense celebrated whenever Christians gather for worship. It is a time to worship God in the name of "God the Son" – often phrased "through Jesus Christ our Lord." By doing so, its members recall and celebrate the meanings of Christianity for their lives, realign their lives toward the true God and his Will, and proclaim the trustworthiness of the Creator–Shepherd of his sheep.

¹R. Fuller, "Jesus Christ" in *The Oxford Companion to the Bible* (1993), p. 361. Other sources include R. A. Norris, *Understanding the Faith of the Church* (1979), pp. 159f.; O. C. Thomas, *Introduction to Theology* (1983), pp. 155 & 171; *The Cambridge Companion to the Bible* (1997), pp. 460 & 539; "Son of God" in *The HarperCollins Bible Dictionary* (rv. ed., 1996), pp. 1051ff.

²E. Teselle, "Atonement" in *A New Handbook of Christian Theology* (1992), pp. 41–43.

from Context: Martin E. Marty on Religion and Culture
May 2006, Part B
Volume 38, Number 5

How Jesus saves

Explicit theology from Mary Catherine Hilbert, O.P., professor of theology at Notre Dame and president of the Catholic Theological Society of America, on 92-year-old Belgian theologian Edward Schillebeeckx ("shilla-bex"), who, among other books, followed up his 767-page *Jesus (Crossroad)* with the 925-page *Christ* (Herder & Herder): "In sketching the story of Jesus that the disciples experienced as God's offer of salvation, Schillebeeckx forged an inseparable link between the Good News that Jesus handed on in his prophetic preaching of the reign of God (with particular focus on the parables, beatitudes, and words of forgiveness), his liberating lifestyle (evident in his exorcisms, healing, gathering a community of disciples, and especially in his table-companionship with sinners and outcasts), and his relationships (culminating in the 'Abba experience' of unique intimacy with God that constituted the 'secret and source' of Jesus' life and preaching)."

Hilkert comments that “because his theological reading of the story of Jesus was rooted in historical reconstruction of his life and praxis, Schillebeeckx argued that the death of Jesus was, from that perspective, neither saving nor good news. Rather, it was the execution of God’s faithful and innocent eschatological prophet. In a world of senseless evil and suffering, Schillebeeckx did not want his readers to forget that the crucifixion of Jesus was a ‘historical fiasco,’ the apparent victory of human injustice and sin, and an event in which God remained silent. While the execution of Jesus was absurd and meaningless in itself, Schillebeeckx admitted that to say that we are saved ‘despite the death of Jesus’ does not say enough. The saving grace to be discovered in this ultimate ‘negative contrast experience’ is to be found in Jesus’ resistance to evil, by refusing to turn his back on his mission of proclaiming the reign of God, his fidelity to Abba in the darkness even unto death, and his embrace of solidarity with all those who suffer. Thus Schillebeeckx concludes that Jesus, empowered by the Spirit, took an event that was in itself absurd and meaningless, and filled it with God’s own meaning and love. The ‘unbroken communion’ between Jesus and Abba was the saving power of love triumphing over evil and death, breaking its power.

“Schillebeeckx’s retelling of the story of Jesus concludes with his analysis of the Easter experience of the first disciples. In a move questioned by many exegetes, Schillebeeckx describes the Resurrection appearance accounts as narrative expressions of disclosure experiences of conversion. Using the male disciples as his paradigm (and drawing on the conversion of the apostle Paul in the Acts of the Apostles to help interpret the synoptic narratives), Schillebeeckx argues that the disciples, who had abandoned Jesus and scattered at the time of his death, subsequently had a profound experience of being forgiven, re-gathered, and commissioned to proclaim the Good News of Jesus’ Resurrection.

“In response to the critics who interpreted his theology of Resurrection as limited to the subjective experience of the disciples or as a confirmation of Jesus’ earthly life and ministry, Schillebeeckx included additional clarifications of his position in the final section of Jesus. There he stressed that Jesus’ ‘personal-cum-bodily Resurrection preceded any faith-motivated experience [of the disciples].’ Further, he emphasized that their Easter experience was a radically new one that took place after Jesus’ death and included the crucified-and-risen-one’s sending of the Spirit upon his disciples, thus founding the church. Schillebeeckx notes that this experience of the life, death, and Resurrection of Jesus gave rise to plural creedal strands, Christological titles, and biblical narratives, as the earliest Christian communities attempted to understand and express their experience of Jesus as ‘decisive and definitive salvation from God.’ “

That is explicit theology, and radical.

–*Theology Today*, October 2005

Context is published 12 times a year by Claretian Publications, 205 West Monroe Street, Chicago, Illinois 60606. We welcome annual subscriptions at \$39.95 for U.S. mail delivery or \$22.95 for electronic delivery. Call 1-800-328-6515. www.claretianpubs.org

To conclude this unit, please read the section below from “An Outline of the Faith.”

God the Son

Q. What do we mean when we say that Jesus is the only Son of God?

A. We mean that Jesus is the only perfect image of the Father, and shows us the nature of God.

Q. What is the nature of God revealed in Jesus?

A. God is love.

Q. What do we mean when we say that Jesus was conceived by the power of the Holy Spirit and became incarnate from the Virgin Mary?

A. We mean that by God's own act, his divine Son received our human nature from the Virgin Mary, his mother.

Q. Why did he take our human nature?

A. The divine Son became human, so that in him human beings might be adopted as children of God, and be made heirs of God's kingdom.

Q. What is the great importance of Jesus' suffering and death?

A. By his obedience, even to suffering and death, Jesus made the offering which we could not make; in him we are freed from the power of sin and reconciled to God.

Q. What is the significance of Jesus' resurrection?

A. By his resurrection, Jesus overcame death and opened for us the way of eternal life.

Q. What do we mean when we say that he descended to the dead?

A. We mean that he went to the departed and offered them also the benefits of redemption.

Q. What do we mean when we say that he ascended into heaven and is seated at the right hand of the Father?

A. We mean that Jesus took our human nature into heaven where he now reigns with the Father and intercedes for us.

Q. How can we share in his victory over sin, suffering, and death?

A. We share in his victory when we are baptized into the New Covenant and become living members of Christ.

Unit 5: *The New Covenant and the Creeds*

The New Covenant

To many Christians the Old Covenant emphasized laws, procedures, and customs, as if all of them were absolutely essential to covenant living. Loving obedience to God stressed in the Old Testament often seemed to be in the shadow of a multitude of regulations. [See "Covenant" in Worship Notes/Bible of this website.]

The New Covenant lived and taught by Jesus emphasized mutual love-in-community as essential to life. Laws, procedures, and customs are binding and useful only to the extent that they promote such love.

When we hear Christians using words like "Kingdom of God" in connection with the New Covenant, we're learning about a Christian belief in perfected love in God's presence. It's very important to distinguish between the Kingdom of God and the church! Too often individuals expect the church, which is made up of imperfect human beings, to be the perfected Kingdom; when they discover the errors and frailties of the church, they become disillusioned. Had they understood the humanness of the church and its distinction from the Kingdom, had they understood that the community called "The Church" is on a pilgrimage toward the Kingdom, they would have had a more realistic picture of the church's mortal limitations and goal.

It is curious that throughout the history of the community of the New Covenant (the Christian Church) some individuals and groups have interpreted the Christian Faith, especially in its moral dimension, as a multitude of absolute laws, procedures, and customs (an approach sometimes called “legalism”). Although many people feel more secure when their lives are regulated quite thoroughly, the New Covenant does not offer such moment-by-moment directives; Jesus’ life and teachings subordinated all else to the “Summary of the Law” which provides “life in all its fullness.”

The “Summary of the Law” given by Jesus is the only binding absolute moral law: “You shall love the Lord your God with all your heart, and with all your soul, and with all your mind. This is the first and great commandment. The second is like it, you shall love your neighbor as yourself. On these two commandments depend all other laws and the prophets.” According to this view, love of God, neighbor, and self is the only absolute law which ought never to be broken. Other laws are to be put into action to the extent that they bring about the best possible love in each situation, in terms of both individual’s morality and social justice. . Never should the other Commandments be set aside lightly, but only when and if love is better served. In fact, advocates of this position respect the ethical maxims and the wisdom that have come down from the past. As Joseph Fletcher proposed in his controversial book *Situation Ethics* (p. 26):

The situationist enters into every decision-making situation fully armed with the ethical maxims of his community and its heritage, and he treats them with respect as illuminators of his problems. Just the same he is prepared in any situation to compromise them or set them aside in the situation if love seems better served by doing so.

For these Christians, the only absolute is love (agape); only love is universally good. “...anything and everything is right or wrong, according to the situation,” says Fletcher, because the good is the most loving, concerned act. Love can rightly be directed only toward a person and not toward some abstract good. [Situation Ethics, p. 124.]

Here’s a fabricated example of situation ethics which focuses on the Summary of the Law. Suppose you were a citizen in a country in which only tyrannical rulers had sufficient sustenance. They had a food surplus in storage, yet you and your family, as well as other members of the community, were starving, faced with malnutrition and possible death. One Commandment says that you shouldn’t steal! If you regard that Commandment as a binding absolute law, you won’t steal even in this situation. On the other hand, if you ask yourself how love is best experienced in this situation, you might conclude that stealing the surplus food is morally acceptable under these circumstances. (Situation ethics needs to be distinguished from the antinomian approach, which is lawless.) (...)

Both approaches (legalism and situation ethics) have apparent strengths and weaknesses. On the one hand, having many rules and “going by the book” without exception appears always morally right; in some circumstances, however, the “good” might be cruel in its results. On the other hand, an appeal to the love of God, neighbor, and self as the only absolute rule allows for flexibility for the best possible results for persons involved; however, fuzzy thinking and self-deception are quite possible. Christians, as we said before, differ as to which approach is best.

Although some Episcopalians lean toward legalism, the Church as a whole does not. As a book from the 1979 “Church’s Teaching Series” notes:

Anglicanism is not given to rules – either commands or prohibitions. It tends to be permissive rather than legalistic, not because ethical issues are unimportant but because each person is unique, as is each moral situation. This, no doubt, is why there is so much diversity in the moral commitments of Episcopalians. It is also why we are able to respect and care for one another in the midst of that diversity.” [The Christian Moral Vision, p. 13]

Occasionally the General Convention of the Episcopal Church provides Resolutions about moral issues, such as war and peace, ecology, justice, capital punishment, abortion, sexuality, biomedical ethics, etc. These may be accessed at <http://www.ecusa.anglican.org/governance/general-convention>. These Resolutions are adopted after careful study and by vote. Not regarded as infallible or compulsory, they are offered as advisory and instructive.

[Within the Reflections subsite, under the Title Index, please see “Contracts and Covenants,” “In Search of Moral Truths,” “Jesus’ Ethics,” “Neighborhood Boundaries,” and “Summary of the Law,”]

The Creeds

An historian, Professor Ross Mackenzie, has written a brief article “Creed” in the Academic American Encyclopedia. His slightly abridged essay, which serves our purpose well, follows.

A creed is a brief, authorized summary of the Christian doctrine that is sometimes recited in church services as an affirmation of faith. Formulations of the Christian faith, presumably taken as the basis of teaching and evangelization, are to be found in the New Testament, although in a rudimentary form as in 1 Cor. 12:3. St. Paul wrote of believers who submitted without reservation to the creed that they were taught (Rom. 6:17).

Of the two classical creeds, the Apostles’ Creed belongs in its essential content to the apostolic age, although it is not the work of the Apostles. It had its origin in the form of a confession of faith used in the instruction of catechumens (converts undergoing instruction) and in the liturgy of BAPTISM. The creed may have been learned by heart and at first transmitted orally (to protect it from profanation). It is based on a formula current at Rome c. 200, although the present form of the text did not appear before the 6th century. It is used by Roman Catholics and many Protestant churches but has never been accepted by the Eastern Orthodox churches.

The other classical creed, the Nicene, was an expression of the faith of the church as defined at the Councils of Nicaea (325) and Constantinople (381), and later reaffirmed at the Councils of Ephesus (431) and Chalcedon (451). Based probably on the baptismal creed of Jerusalem, the Niceno–Constantinopolitan Creed contained a fuller statement concerning Christ and the Holy Spirit than the earlier formula. Its use in eucharistic worship is not much earlier than the 5th century... The Nicene Creed is used by Roman Catholics, many Protestants, and the Eastern Orthodox...

The Athanasian Creed... was first clearly referred to in the 6th century, and the attribution to ATHANASIUS is untenable. It is Latin in origin, and in the Middle Ages it was regularly used in church services. Since the Reformation the liturgical use of the Athanasian Creed has been confined mainly to the Roman Catholic church and the Anglican Communion, although it is now infrequently recited.

“The Creed of Saint Athanasius” is in the “Historical Documents of the Church” section of the The Book of Common Prayer (pp. 864 f.).

Two additional sources offer further comments on the Creeds. First, from a book *Doctrine In the Church of England* (page 37):

The general acceptance of the formulations drawn up in another age and another context of thought gives rise to special problems, especially when some of the phrases used are indisputably symbolic, and no clear distinction is drawn, or perhaps can be drawn, between these and others. ...It is not their purpose to affirm either historical facts or metaphysical truths merely as such. It is as expressions of the Gospel and of the presuppositions (basic convictions) of the Christian life that the statements of the Creeds, whether in the sphere of history or in that of philosophy have permanent truth and value. In this sense every clause in the Creeds is of necessity 'symbolic.' ... Statements affirming particular facts may be found to have value as pictorial expressions of spiritual truths, even though the supposed facts themselves did not actually happen.

Second, from a book entitled *The Faith of the Church* (page 23):

They are historically grounded and traditionally hallowed affirmations of the Christian belief of all ages. By the very fact that many of their words are pictorial or dramatic in nature, they delivery us from literalism. By their very antiquity, they unite us with our brethren in faith through all the ages of Christianity. bove all, by their close relationship to the primitive Christian proclamation, they ground us in the faith which is found in the pages of the New Testament and which informed the life of the earliest Christian believers. They are indeed indispensable.

Let's explore the first two words of the Creeds, "I believe." Again, we have a series of useful quotations:

Any geometry student will remember that axiom precedes theorem. It is not possible to start reasoning without assumptions We call axioms self-evident. But they are taken on faith. One cannot prove them. The physicist, no less than the mathematician, starts with faith and then he reasons. (*The Faith of the Church*, p. 27)

You do accept things on faith. You are living a certain way, you have a particular scale of values, you go about from day to day with definite assumptions broad or narrow, one's basic view of things is taken on faith. (*The Faith of the Church*, p. 29)

Faith and assent are both kinds of belief. The difference between them is often marked by the presence or absence of the word 'in' after the verb 'believe'. To believe that God exists is, or may be, bare assent. To believe in God is faith." (*Doctrines of the Creeds*, p. 1)

Because this is the nature of faith, we say at the beginning of the Creed, I believe in, not I believe that I put my trust in Him. This is quite a different thing from saying, 'I believe that there is a God.'Faith is the response of a person to a Person. (*The Faith of the Church*, p. 30)

ON ASSENT ... Assent to formularies and the use of liturgical language in public worship should be understood as signifying such general acceptance without implying detailed assent to every phrase or proposition thus employed. (*Doctrine in the Church of England*. p. 38)

The Creed then affirms faith both in God and what God has done and revealed... and this faith is a kind of belief quite different from bare assent. It is conceivable - that a man should assent ...to every clause in the Creed, and yet have no spark of faith in anything which it affirms. (*Doctrines of the Creeds*, p. 2)

The Creeds, therefore, function in the Christian Faith at two levels: (1) as general, personal, historical, symbolic statements of trust in God and Christ and (2) as general, personal, historical and symbolic statements of basic beliefs about God. At both levels there is a reasonable latitude of informed, expert interpretation. [Please see the subsite "All Handouts" for the following entries: "Beyond Certitude," "Blik," "Facts and Their Interpretation," "Mathematics: The Loss of Certainty," "On Science and Uncertainty," and "Philosophical Pluralism." Within the Reflections subsite, under the Title Index, please see "Doubt, Faith and St. Thomas," and "Easter and Roller Skating."]

To conclude this unit, please read the section below from "An Outline of the Faith."

The New Covenant

Q. What is the New Covenant?

A. The New Covenant is the new relationship with God given by Jesus Christ, the Messiah, to the apostles; and, through them, to all who believe in him.

Q. What did the Messiah promise in the New Covenant?

A. Christ promised to bring us into the kingdom of God and give life in all its fullness.

Q. What response did Christ require?

A. Christ commanded us to believe in him and to keep his commandments.

Q. What are the commandments taught by Christ?

A. Christ taught us the Summary of the Law and gave us the New Commandment.

Q. What is the Summary of the Law?

A. You shall love the Lord your God with all your heart, with all your soul, and with all your mind. This is the first and great commandment. And the second is like it: You shall love your neighbor as yourself.

Q. What is the New Commandment?

A. The New Commandment is that we love one another as Christ loved us.

Q. Where may we find what Christians believe about Christ?

A. What Christians believe about Christ is found in the Scriptures and summed up in the creeds.

The Creeds

Q. What are the creeds?

A. The creeds are statements of our basic beliefs about God.

Q. How many creeds does this Church use in its worship?

A. This Church uses two creeds: The Apostles' Creed and the Nicene Creed.

Q. What is the Apostles' Creed?

A. The Apostles' Creed is the ancient creed of Baptism; it is used in the Church's daily worship to recall our Baptismal Covenant.

Q. What is the Nicene Creed?

A. The Nicene Creed is the creed of the universal Church and is used at the Eucharist.

Q. What, then, is the Athanasian Creed?

A. The Athanasian Creed is an ancient document proclaiming the nature of the Incarnation and of God as Trinity.

The next entry is explored in Unit 6.

Q. What is the Trinity?

A. The Trinity is one God: Father, Son, and Holy Spirit.

Unit 6: *The Trinity, the Holy Spirit, and the Holy Scriptures*

Is it possible to say anything *literal* about God? Within a biblical (Semitic) perspective, one can make at least the following literal statements about God (*without exhausting the magnificence of any Divine activity or attribute*): God creates, loves, self-discloses, judges, forgives the penitent, empowers, redeems, and suitably protects and provides; as such, God is holy, glorious, awesome, majestic, personal, knowing, good, flawless, independent, incomparable, inexhaustible, gracious, just, merciful, purposeful, generous, invisible, everlasting, consistent, present, powerful, and sovereign. God is known by God's acts. "... it is essential to realize that according to the Bible the knowledge of God is not reached by abstract speculation, as in Greek philosophy, but in the actual everyday business of living, of social relationships and of current historical events. God is not known by thinking out ideas about him, but by seeking and doing his will as made known to us by prophetic men and by our own consciousness of right and wrong." [from "God" in Richardson, *A Theological Wordbook of the Bible* (1960), p. 89]

Doctrines formulated within philosophical and theological perspectives heavily influenced by particular forms of Greek abstract thought deny that any literal statements about God are possible. Within this way of thinking, figurative uses of language, including metaphor (a figure of speech in which a word or phrase literally denoting one kind of object or idea is used in place of another to suggest a likeness or analogy between them (as in *drowning in money*); *broadly*: figurative language) and analogy (inference that if two or more things agree with one another in some respects they will probably agree in others), are believed to be the only suitable language about God. For example, the statement "God is personal" is regarded as a metaphor or analogy.

The Trinity

The doctrine of the Trinity, resulting from Greek philosophical influences in the early Church, is clearly figurative language that reveres God as *Holy Trinity*, even though the term *Trinity* does not appear in the Bible. The biblical uses of "Father," "Son," and "Holy Spirit" do not reflect a developed trinitarian doctrine. As far as we know, *Trinity* was first used by Theophilus of Antioch about 180 A.D. as an attempt to describe the fulness of God as revealed in Christ. The doctrine is also an imperfect attempt to develop a partial understanding of God's inner life and being as a communion of *persons*.

More technically, *and please be patient with this complex paragraph*, the classical doctrine states that God exists as three *persons* – Father, Son, and Holy Spirit – who are united in one substance. "Persons" is not used as in ordinary speech meaning three personalities, but as distinctions of mutual coinherence (*i.e.*, co-involved

in the essential, inseparable quality of the divine) in the Godhead. In the 4th century the doctrine was finally formulated in terms of the mysterious coequality of the persons of the Godhead. The *Trinity* may be understood on different levels: a uniquely Christian theological meaning of “God”; a conviction that attempts to gather up the Christian experience of the God of the Hebrew tradition; and, as speculation about the substance, essence, and inner dynamic being of ultimate reality.

One contemporary theologian has written:

The concept of Trinity is thus widely seen again as an essential and distinctive description of the fullness of God as revealed in Christ. That revelation involves a fundamental threefoldness, signified by the terms Father, Son, and Holy Spirit. God confronts us in Jesus Christ; God is truly present as the Son or eternal Word. But God is also apprehended as the Father, who sends the Son and to whom the Son points. And God is known as the Holy Spirit, opening the hearts and minds of humans in faith. Yet it is the same God who is present throughout. The words Father, Son, and Holy Spirit refer to one and the same God, but the Christian cannot say who God is without pointing to the distinctive form and content of self-giving in Christ and the illumination of the Holy Spirit. The doctrine of the Trinity is thus a summing up of the Gospel. [Claude Welch, “Trinity” in *A New Handbook of Christian Theology* (Abingdon, 1992), pp. 500 f.]

In more ordinary language we might reflect on the Trinity in this way: *Our Triune God is the Father (loving creator of the universe), the Son (the Word who reveals New Covenant Life), and, the Holy Spirit (provider of strength, comfort, healing and inspiration)*. Furthermore, it is helpful to affirm the *Trinity* as a poetic symbol pointing to the God we worship, the God who cannot be completely explained in precise human categories.

Needless to say, the Christian experience of God in this threefold understanding has been interpreted in more than one way. Some views were judged unbalanced or inadequate and therefore ruled out by early Councils of the Church; other elaborated views of the Trinity compete for primacy to this very day.

It is also very important for us to keep foremost in our minds that interpretations of all human experiences are developed in the context of various historical periods, each with its own ways of thinking, its own emphases. We may expect the threefold Christian experience of God, labeled “The Trinity,” to undergo different explanations at diverse times and in varied cultures. *None* of the explanations *is* God or the actual experience! The reality of God remains firm as does the basic Christian experience of God. However, human formulations of that reality and of that common experience will continue to vary.

Whenever total theological clarity about the Trinity eludes us, as it always will, we might remember that we do not worship doctrines, anymore than we worship portraits of cherished persons. Our personal and corporate relationship with the God of Abraham and Jesus does not depend on a finalized blueprint of God’s own self-existence. Nonetheless, we continue to attempt to avoid erroneous and misleading notions.

[See *Reflections* subsite and sermons for Trinity Sunday.]

The Holy Spirit

Having discussed “God the Father” in Unit 2 and “God the Son” in Unit 4, we must not forget “The Holy Spirit,” the “third person” of the Trinity.

Also called “The Holy Ghost,” a poetic term of a different historical period, the Holy Spirit is a Christian symbol of the Creator’s activity in the world. A central theme throughout the Bible is that God inspires, influences, empowers, and strengthens his people; God neither controls them like robots nor programs them like computers. This is a very important belief of the Christian Faith.

Nevertheless we meet Christians repeatedly who expect God to control of their lives, to control the wills of other individuals, and who pray that God will “program” themselves or others. The notion that God ever intervenes in such a way to control anyone’s will is utterly foreign to biblically based Christian views. God never makes anyone into a puppet, regardless of the person’s intentions or actions! In fact, such controls are regarded as “demonic” in the Bible.

That the Holy Spirit is present in one’s life is obviously a matter of trust. Something might happen in an individual’s life such that the presence of the Holy Spirit is felt. But again, this is a matter of personal faith, personal witness, and never scientific or historical objectivity.

Some Christians claim to know with absolute certainty that they have special gifts from God through the Holy Spirit. Such people who parade their gifts in public frequently lack humility, love, and faith. However, others with great trust and love, celebrate and witness to their experiences of the Holy Spirit with personal humility and for the benefit of the Church.

The Holy Scriptures

Throughout this commentary we have frequently referred to the Bible. For Jews the Hebrew Scriptures (or what Christians call the “Old Testament”) constitute the whole Bible or in other words “The Holy Scriptures.” For Christians, The Holy Scriptures consist of the Old Testament and the New Testament, or in other words the Old (Ancient) Covenant and the New Covenant. Other books called the Apocrypha are included in the Bible by some Christians and not so by others.

The Prayer Book Catechism states: “We understand the meaning of the Bible by the help of the Holy Spirit, who guides the Church in the true interpretation of the Scriptures.” Many Christians would regard this as an overstatement, because holy and scholarly churchmen and women continue to differ on matters of interpretation. On many scriptural passages the Church as a whole does not have a singular understanding regarded by all informed faithful as absolutely true.

Amidst its many possible interpretations, however, the Bible provides the fundamental faith of who Christians are (each is a unique child of God) and what we are called to do (to love God, our neighbors, and ourselves). The sense of identity and vocation engrained in the Bible offers a meaning of life unique among the holy writings of the world’s religions and the philosophies originating in human speculation.

Most of the Hebrew Bible, which contains the evolving Covenant, was written in Hebrew; a small portion was written in Aramaic, the language spoken by Jesus. Its books were written over several hundred years. The Hebrew people selected particular documents as being authentic writings about their Covenant with God. They contain folklore, poems, stories, regulations, history, records, and other types of literature.

One of the major problems in interpreting the Bible is distinguishing among its various types of literature. For example, which passages are intended as history? How can we determine which writings are historical, which are legendary, and which are truth-bearing myths? Specialists in every generation study languages,

documents, archaeology, and other resources, in order to make these distinctions and interpret these writings. (The same general methods are used to understand ancient writings of every culture.)

“Fundamentalists” usually insist that every word in the Bible is to be taken literally with the exception of a certain amount of figurative language in biblical parables, poems, and music (e.g., the Psalms). These literalists are to be found among Jews (especially Orthodox Jews) and Christians. However, Roman Catholic, Episcopalian, Lutheran, Methodist and other Christian scholars are not (for the most part) literalists; they take a “critical” or “analytical” approach in order to discover the meanings of the various types of biblical literature. Yet, uninformed members of these traditions believe that biblical literalism is their only choice.

Non-specialists have resources on which they can rely whenever they want to know what is meant in a particular passage. *The New Interpreter’s Bible*, *The Interpreter’s Dictionary of the Bible*, *The Anchor Bible Dictionary* are but three of the many fine reference works available. As new discoveries about language, history, and customs are discovered, revisions and new resources are published.

Why is the Bible called “The Holy Bible?” “Holy” means “sacred,” or specially related to God. Each community of faith (whether Jewish, Christian, Muslim, Hindu, etc.) decides for itself what its “holy” writings are. Each believes that their own scriptures are inspired, revealed, and/or enlightened. There is no objective method by which a religion can prove its own is “the real thing.” The designation of writings as *holy* results from the consensus of each religion’s leadership and people. What makes the Bible true and holy for Christians (the Hebrew Bible for Jews) is that it reflects and shapes their experiences; it speaks to their lives; it provides a comprehensive view within which Christians understand the meaning of the universe and their individual lives. For Christians, the Bible with its many literary forms is “God’s Word” (not God’s words) for humanity; it is a sacred collection of writings that reveal the Creator’s most important self-disclosures through God’s actions in human history – actions that communicate all that an individual needs to know in order to live in harmony with God, the universe, and others.

[See the many entries within the Bible subsite of *Worship Notes*.]

To conclude this unit, please read the section below from “An Outline of the Faith.”

Q. What is the Trinity?

A. The Trinity is one God: Father, Son, and Holy Spirit.

The Holy Spirit

Q. What is the Holy Spirit?

A. The Holy Spirit is the Third Person of the Trinity, God at work in the world and in the Church even now.

Q. How is the Holy Spirit revealed in the Old Covenant?

A. The Holy Spirit is revealed in the Old Covenant as the giver of life, the One who spoke through the prophets.

Q. How is the Holy Spirit revealed in the New Covenant?

A. The Holy Spirit is revealed as the Lord who leads us into all truth and enables us to grow in the likeness of Christ.

Q. How do we recognize the presence of the Holy Spirit in our lives?

A. We recognize the presence of the Holy Spirit when we confess Jesus Christ as Lord and are brought into love and harmony with God, with ourselves, with our neighbors, and with all creation.

Q. How do we recognize the truths taught by the Holy Spirit?

A. We recognize truths to be taught by the Holy Spirit when they are in accord with the Scriptures.

The Holy Scriptures

Q. What are the Holy Scriptures?

A. The Holy Scriptures, commonly called the Bible, are the books of the Old and New Testaments; other books, called the Apocrypha, are often included in the Bible.

Q. What is the Old Testament?

A. The Old Testament consists of books written by the people of the Old Covenant, under the inspiration of the Holy Spirit, to show God at work in nature and history.

Q. What is the New Testament?

A. The New Testament consists of books written by the people of the New Covenant, under the inspiration of the Holy Spirit, to set forth the life and teachings of Jesus and to proclaim the Good News of the Kingdom for all people.

Q. What is the Apocrypha??

A. The Apocrypha is a collection of additional books written by people of the Old Covenant, and used in the Christian Church.

Q. Why do we call the Holy Scriptures the Word of God?

A. We call them the Word of God because God inspired their human authors and because God still speaks to us through the Bible.

Q. How do we understand the meaning of the Bible?

A. We understand the meaning of the Bible by the help of the Holy Spirit, who guides the Church in the true interpretation of the Scriptures.

Unit 7: *The Church, the Ministry, Prayer and Worship*

The Church

In Christian theology the Church is recognized as the evolving, imperfect community of baptized people who are called to acknowledge Jesus as Lord and Christ and, with God's grace, to cooperate with each other in his extraordinary mission committed to the coming of the kingdom of God; the Church is God's people called together to worship God and to affirm their unity in acts of worship.

In the Creeds the Church is described as one, holy, catholic, and apostolic. In a very general and ideal sense the Church is "one," in that its members share a view of Jesus as "Lord and Christ." However, several interpretations among Christians of "Lord" and "Christ" and their various implications have created the many churches or denominations.

The Church is “holy,” in that it is sacred; it is the assembly of people called into being by the Creator, whose Spirit inspires, influences, empowers, and strengthens the church as a whole and its individual members. (This does not mean that the church is perfect, however, as we mentioned before in Unit 5; the church is not the Kingdom of God.)

The Church is “catholic,” in that it is the instrument through which the whole Faith is proclaimed to all people. The Creeds’ use of “catholic” is in this sense of wholeness; the “Roman Catholic Church” is one particular Christian church whose name includes “catholic.”

In the words of the Prayer Book Catechism, “the Church is apostolic, because it continues in the teaching and fellowship of the apostles and is sent to carry out Christ’s mission to all people.”

Continuing , “The mission of the Church is to restore all people to unity with God and each other in Christ. ...The Church pursues its mission as it prays and worships, proclaims the Gospel, and promotes justice, peace, and love. ...The Church carries out its mission through the ministry of all its members.”

Some individual Christian churches are convinced that they are the only true holy, catholic, and apostolic Church. Such a church teaches (perhaps less vigorously today) that it is the “one true Church.” While such phrases are still on the lips of many clergy and lay members, theologians of these churches are usually far more modest in their claims!

Of particular importance is the view that the church is people, sometimes gathered together for worship and at other times dispersed in homes, jobs, recreation, and wherever life takes its individual members. All Christians are churchmen or churchwomen wherever they are, and their mission remains with them in all circumstances. Far from being a building or the chief clergy, the Church is the entire body of Christian people; the separate churches are particular groupings of that same body.

The Ministry

The mission of the Christian Church is carried out by its ministers, that is, all of its people. However, ministry has been and continues to be organized or ordered in various ways.

In some Christian churches leadership is provided by one or more inspired members of a congregation; responsibilities for worship, religious education, pastoral care, administration and any other areas of recognized Christian service are absorbed by those individuals who feel called to such.

In other Christian churches ministry is ordered, such that persons set apart by ordination have particular leadership responsibilities; those not “ordained,” that is, “laypeople (or the laity)” have some different responsibilities for ministry.

Episcopally ordered ministries, such as those found in the Roman Catholic, Eastern Orthodox, Anglican (including “The Episcopal Church” in the United States) and some other churches include clergy of various responsibilities plus the laity. In these churches the ordained ministers are, for the most part, bishops, priests or presbyters, and deacons. (In addition, there are some “minor” orders in some episcopal churches.) Even the Pope and various archbishops are basically bishops who have particularly extensive responsibilities. Priests and deacons are, in a sense, deputies of bishops with specified duties. (The “Outline” distinguishes among the three Orders in greater detail.)

Obviously each type of ordered ministry (episcopal, congregational, etc.) believes it is most faithful to the intentions of Jesus Christ; each views itself as an authentic, if not THE authentic, ordering of ministry of one, holy, catholic, and apostolic Church. Historians today admit to some variety in the ordering of ministry from the apostolic age itself to the present. But the debate continues among the churches as to which ordered ministries are whole and valid and which are not, and therefore, who may worship and collaborate with whom and under what circumstances.

Prayer and Worship

“I don’t get anything out of it!” “It’s boring!” “I don’t need to go to church, in order to be a good person.” “Those people who go to church! Look at the contrast between what they say in church and what they do the rest of the time. Hypocrites!” Such protests are common and to some extent may be legitimate.

However, individuals cannot possibly “get anything out of it” unless they know what to expect from prayer and worship. And, it may indeed be boring, if the ingredients of the worship are not understood and/or if the styles of leadership are monotonous; but, in all fairness, we cannot expect worship (or even a family dinner) to provide the same eye and ear-catching movement of a stadium concert or of a multi-million dollar television production! People able to respond only to extravaganzas or entertainment need to broaden their capacities for other life events: a conversation with a friend, a relaxed hour with quiet music, a walk in the woods or a park, a meal among loved ones, and, yes, prayer and worship!

We readily admit that a person can be good without going to church, if by “good” we mean living a decent life based on some interpretation of “love” or the Golden Rule. An atheist can be a moral individual, in this sense.

We admit also that churchgoers fail to maintain the various standards lived and taught by Jesus; they confess this failure frequently as a part of their order of worship, as well as in private prayer! These failures are not hypocrisy, for few churchgoers would ever claim that their lives are perfect! A hypocrite is one who pretends to be perfect; hardly any worshippers joining in confessions of failures would be silly enough to pretend perfection!

But, what is prayer and what is worship? In his book *Praying Today* theologian Norman Pittenger has written:

Prayer is the intentional opening of human lives to, the alignment of human wills with, and the direction of human desiring toward, the cosmic Love that is deepest and highest in the world because it is the main thrust or drive through the world toward sharing and participation in genuine good. – and hence toward the truest possible fulfillment of human personality as God wishes it to become. Public prayer or church worship is the way in which we unite with others in expressing dependence on this Love, opening ourselves to it, and willing cooperation with it as ‘fellow-workers with God.’ Private prayer is the way we do this in our own particular ways.

In church worship Christians celebrate and affirm again and again their fundamental identity as children of God and their meaning of life (covenant living). With words (ritual) and ceremonies (actions), various forms of worship dramatize the participants’ beliefs about and relationships with God and each other.

Directed toward the one true God, adoration, praise, thanksgiving, penitence, self-offering, and presentation of human needs are principal kinds of private and group prayer. Without such prayer and worship, truly

personal relationships with God are diminished, if not lost altogether. And, one's fundamental Christian identity and purpose of living can give way to the many self-defeating alternatives found elsewhere.

However, one may legitimately raise questions about some types of prayer. Is it appropriate to pray to win the lottery, pass an exam, or receive a promotion? Why pray for peace; isn't it human responsibility to bring about peace? What do we really mean and expect when we say "Please pray for me" or "I'll pray for you"? When there has been a disaster, what purpose does prayer have as our response; what are we praying for? What are the differences between reflection, meditation, relaxation, venting, and cerebral silence (such as a trance within which self-awareness is extinguished)? What is the difference between magical/wishful thinking and prayer?

In no way compartmentalized from daily living, Christian worship is in one sense one's life in the New Covenant, in another sense specific private and public words and ceremonies, and in both senses a response to the Creator's search for human love.

Please read the following on this website:

REFLECTIONS/TITLE INDEX

Spirituality vs. God's Word (which includes words of caution about some forms of spirituality and prayer groups.)

CONSTRUCTIVE CRITICISMS.....

Gifts (which includes a biblically based chart that distinguishes between positive and negatives responses to spiritual gifts.)

Liturgical Evangelism

Passing the Peace

WORSHIP NOTES/THE BIBLE

Appropriate and Inappropriate Prayer

Pastoral Prayer: Sacred or Profane?

WORSHIP NOTES/EPISCOPAL LITURGY AND CALENDAR

The Church's Changing Seasons

Function of the Prayer Book

Privacy and Public Prayer

Rubrics and Length of Services

To conclude this unit, please read the section below from "An Outline of the Faith."

The Church

Q. What is the Church?

A. The Church is the community of the New Covenant.

Q. How is the Church described in the Bible?

A. The Church is described as the Body of which Jesus Christ is the Head and of which all baptized persons are members. It is called the People of God, the New Israel, a holy nation, a royal priesthood, and the pillar and ground of truth.

Q. How is the Church described in the creeds?

A. The Church is described as one, holy, catholic, and apostolic.

Q. Why is the Church described as one?

A. The Church is one, because it is one Body, under one Head, our Lord Jesus Christ.

Q. Why is the Church described as holy?

A. The Church is holy, because the Holy Spirit dwells in it, consecrates its members, and guides them to do God's work.

Q. Why is the Church described as catholic?

A. The Church is catholic, because it proclaims the whole Faith to all people, to the end of time.

Q. Why is the Church described as apostolic?

A. The Church is apostolic, because it continues in the teaching and fellowship of the apostles and is sent to carry out Christ's mission to all people.

Q. What is the mission of the Church?

A. The mission of the Church is to restore all people to unity with God and each other in Christ.

Q. How does the Church pursue its mission?

A. The Church pursues its mission as it prays and worships, proclaims the Gospel, and promotes justice, peace, and love.

Q. Through whom does the Church carry out its mission?

A. The church carries out its mission through the ministry of all its members.

The Ministry

Q. Who are the ministers of the Church?

A. The ministers of the Church are lay persons, bishops, priests, and deacons.

Q. What is the ministry of the laity?

A. The ministry of lay persons is to represent Christ and his Church; to bear witness to him wherever they may be; and, according to the gifts given them, to carry on Christ's work of reconciliation in the world; and to take their place in the life, worship, and governance of the Church.

Q. What is the ministry of a bishop?

A. The ministry of a bishop is to represent Christ and his Church, particularly as apostle, chief priest, and pastor of a diocese; to guard the faith, unity, and discipline of the whole Church; to proclaim the Word of God; to act in Christ's name for the reconciliation of the world and the building up of the Church; and to ordain others to continue Christ's ministry.

Q. What is the ministry of a priest or presbyter?

A. The ministry of a priest is to represent Christ and his Church, particularly as pastor to the people; to share with the bishop in the overseeing of the Church; to proclaim the Gospel; to administer the sacraments; and to bless and declare pardon in the name of God.

Q. What is the ministry of a deacon?

A. The ministry of a deacon is to represent Christ and his Church, particularly as a servant of those in need; and to assist bishops and priests in the proclamation of the Gospel and the administration of the sacraments.

Q. What is the duty of all Christians?

A. The duty of all Christians is to follow Christ; to come together week by week for corporate worship; and to work, pray, and give for the spread of the kingdom of God.

Prayer and Worship

Q. What is prayer?

A. Prayer is responding to God, by thought and by deeds, with or without words.

Q. What is Christian Prayer?

A. Christian prayer is response of God the Father, through Jesus Christ, in the power of the Holy Spirit.

Q. What prayer did Christ teach us?

A. Our Lord gave us the example of prayer known as the Lord's Prayer.

Q. What are the principle kinds of prayer?

A. The principle kinds of prayer are adoration, praise, thanksgiving, penitence, oblation, intercession, and petition.

Q. What is adoration?

A. Adoration is the lifting up of the heart and mind to God, asking nothing but to enjoy God's presence.

Q. Why do we praise God?

A. We praise God, not to obtain anything, but because God's Being draws praise from us.

Q. For what do we offer thanksgiving?

A. Thanksgiving is offered to God for all the blessings of this life, for our redemption, and for whatever draws us closer to God.

Q. What is penitence?

A. In penitence, we confess our sins and make restitution where possible, with the intention to amend our lives.

Q. What is prayer of oblation?

A. Oblation is an offering of ourselves, our lives and labors, in union with Christ, for the purposes of God.

Q. What are intercession and petition?

A. Intercession brings before God the needs of others; in petition, we present our own needs, that God's will may be done.

Q. What is corporate worship?

A. In corporate worship, we unite ourselves with others to acknowledge the holiness of God, to hear God's Word, to offer prayer, and to celebrate the sacraments.

Section 8: *The Sacraments and Holy Baptism*

This Unit requires more reading than the others. Within your explorations please be sure to integrate the additional readings noted from other areas of this website; they are central to the understanding of these topics.

The Sacraments

Every human community has visible signs of its beliefs, relationships, and special occasions. Signs of becoming a member, continuing actively as a member, as well ceremonies celebrating adulthood, marriage, and new leadership are ingredients of many cultures and organizations. In addition, some groups have ways of expressing sorrow and forgiveness, healing, and death. It is characteristically human to dramatize convictions, changes and special moments, whether it is a nation's parade on a holiday, a school graduation, or the awarding of Nobel prizes. For most men and women it would be unthinkable to mark such events with a passive nod! The Christian Church is no exception.

The Christian sacraments are traditionally understood as "outward and visible signs of inward and spiritual grace, given by Christ as sure and certain means by which we receive that grace." They are reliable signs and occasions of God's gracious activity among us. They are transforming acts by which we enter the heartfelt testimony we hear and retell. "In the sacraments, therefore, the church enacts not merely its own word, but God's Word." (Norris, *Understanding the Faith of the Church*, p. 216) The sacraments are administered within the Church community; they are not rites to which all persons are automatically entitled. As the Rev. Professor Massey H. Shepherd, Jr. noted years ago (in "Sacraments," *A Handbook of Christian Theology*, pp. 331ff.):

Apart from the context of corporate church life, a sacrament is meaningless, if not, more extremely, a superstitious piece of magic. To be a Christian involves more than a personal faith in the redeeming* act of God and Christ. It demands an incorporation into the community where the effects of Christ's redemption in reconciliation and charity may be actualized and nurtured. A sacrament cannot be performed by an individual by himself alone; it requires at least another party. Thus a sacrament is more than a visible token of God's free favor and grace offered to one who accepts His redeeming love in faith and devotion. It is an instrument whereby the individual is made a member of a covenant-community and ordered by its disciplines and responsibilities. To say that any particular sacrament is necessary to salvation does not mean that God is tied and bound to bestow grace only by this means, but to affirm that in all normal circumstances an individual is made a partaker of Christ's redemption by being related to others who share the same benefits. In the sacraments, therefore, both the personal and the social relationships of Christian salvation are publicly ratified, accepted, and communicated.

[*Redeeming and redemption refer to the reality that human circumstances, often deathlike, are out of alignment with God's purposes for creation and our lives; in Christ's ministry we are offered the pathway to the abundant, liberated, reconciled life with God within the Covenant community of agape (love). There are many interpretations of redemption.]

The Episcopal Church affirms two sacraments as instituted by Christ and as necessary to the life of a Christian: Holy Baptism and the Holy Eucharist. Five other sacramental rites evolved in the life of the early Church: confirmation, ordination, holy matrimony, reconciliation of a penitence (sometimes referred to as penance), and unction (years ago in a limited way known as “the last rites”).

Grace

What does “grace” mean? During the 1958–9 academic year at the Berkeley Divinity School in New Haven, Visiting Lecturer Dr. Leonard Hodgson (Canon of Christ Church Cathedral, Oxford, and Regius Professor of Divinity, Oxford) commented: “We begin by repudiating all notions of grace which think of it as a something given by God to work mechanically, after the manner of a medicine given by a doctor to be taken three times a day after meals. We think of God’s grace after the analogy of that help which one can give to another in personal relationships, help which does not set aside or supersede a man’s own freedom but enables him to be more truly himself and more fully free: the sort of help which leads him to say with gratitude, ‘I could never have been what I am but for X.’”

In the Bible, grace is synonymous with “favor,” “mercy,” “compassion,” “kindness” and “love.” Because of our human limitations, individuals are unable to establish truly personal, faithful relationships with God solely by their own efforts. God’s grace is extended to us that we might become more aligned with God’s purposes and to mature toward a fuller communion with the Creator and each other. Neither controlling nor coercing, God’s freely given grace enables, strengthens, and empowers. Recipients of grace remain free to respond or not; otherwise, God-given human freedom would be shackled.

Other theologians have commented on grace in these ways:

“The term ‘grace’ has a long and complex history. Grace has... come to mean the will of God (which is also his love) regarded as active on behalf of and in (human beings).” [Doctrine in the Church of England]

“Grace is God’s personal attitude toward (humanity), His action and influence upon (us) ... The Bible is a record of the mighty acts of God’s grace. This action of God is both for and within (us).” [Mollegen]

“(Grace) is the redemptive activity of divine love.” (Watson)

“...that word denotes one of two things. Either it means the active work of the Holy Spirit, enlivening people and helping them to grow into their identity in Christ; or else it means the results – what we call the fruits – in the lives of human beings, of what the Holy Spirit does. ... It signifies the way in which, as the Holy Spirit, he becomes the interior power through which people learn to know themselves in Christ and are strengthened to grow up into his life. ... Grace, then, is both the activity of the Holy Spirit and the effects of that activity (Rom. 5:5)...the results it produces in human lives. What grace is not, though, is a ‘something,’ a special kind of stuff or substance, which God confers on people.” (Norris)

Grace is God’s “loving-kindness” unearned by human beings and freely given by God. “...the Bible is the story of ... the grace of God. Without grace, there would never have been any chosen people, any story to tell at all.... In the New Testament...we find (grace) made manifest in the life and work of Jesus Christ.” (Snaith)

Unable because of human limitations to establish a truly innocent and personal relationship with God by one’s own efforts, an individual forms a relationship with the Creator by means of God’s inviting grace. This is not

unlike a quite limited infant being loved by a parent, who initiates an outreach to the child with affectionate support and nurture. Such parental love, like God's grace, neither coerces nor controls or bargains with the child; instead, it enables, strengthens, and empowers. The recipient of grace remains free to respond faithfully or not. (Please read "Gifts" and "Satan" within the Worship Notes/Bible section of this website.)

Interpreted in various ways are issues related to administering sacraments (such as baptism) and their effects on a person unable to comprehend the occasion (such as an infant) or upon a person without faith. Any explanation cannot presume to limit God's activity in a human life, and all interpretations need to avoid a magical, wizard-like implantation of a spiritual vitamin within a person.

We need to remind ourselves that just as one cannot precisely define that "chemistry" between two persons called "love," we cannot with scientific-like language define "grace" and specify precisely how and where it "works." No matter how hard we try to describe or analyze relationships, we always fall short of understanding fully what is happening; this limitation in our comprehension applies both to human relationships and relationships of grace between God and humanity. Degrees of ambiguity accompany most attempts to explain intimate relationships, whether human or divine.

Under most circumstances preparation for participation in the sacraments is expected. At the very least the participants should understand the basic meaning of the Prayer Book words to be used.

What follows in this paragraph is harsh, but valid. Too often, clergy are guilty of liturgical malpractice – by "selling" liturgical rites; – by cowering under pressures from influential individuals who demand "christenings," confirmations, and weddings; – by trying to appear "successful" by means of reports of numbers/quantity of their liturgical victims; or – by trying to be nice/popular/"pastoral." This is clearly sinful on the part of such clergy, and they try to excuse their wizardry by declaring that those involved receive God's grace regardless of any preparations. This irresponsibility flirts with magical understandings of the sacraments and is often labeled pejoratively and rightly "cheap grace." Recipients of such reckless generosity rarely have any significant commitment to the words muttered in Services, to the Church, and to the Covenant with God through Christ. Afterwards we wonder why we see in church only a minority of the people who amble through these rites-on-demand from the ecclesiastical public utility!

The sacraments are precious gifts from the Creator that are to be cherished and respected. Their true meanings indicate God's loving search for individuals and their graceful nurture in covenant life. Not to be idolized or trivialized, the sacraments are indispensable to the evolving journey of the people, the Christian Church.

Baptism

[Please note that the pages Dr. Nolan mentions are located at his [website](#)] Baptism/Part One: Please read the selected chapters from Living Issues in Ethics. Return to the website's home page; select "Textbooks." If you don't have it yet, you will need the Adobe Acrobat Reader which can be downloaded free. You may reach this source by clicking here: . After you have the reader downloaded on your computer's hard drive, click on the title Living Issues in Ethics; the various sections and chapters will show. Read chapter 5 "Who Am I?" and chapter 6 "Love and Friendship."

Baptism/Part Two: Please read the selected items from the Title section of "Reflections" (entered via the website's home page):

“Am I A Somebody?”

“Eternal Life Now”

“Love Is...”

“Retirement and Identity”

“Summary of the Law”

Baptism/Part Three: The most important day in one’s life is the day of his/her baptism. On this day we are graced with a basic identity and purpose and welcomed into the community of Faith called the Church, the “Body of Christ.” We are baptized as Christians, not as Episcopalians, Roman Catholics, Methodists, and so on. The realization of that identity as a unique child of God, a member of the Christian Church, will depend on the nurturing we receive.

Legitimate differences remain among Christians as to the age at which baptism is to be administered, whether as an infant or as an adult. If as an infant or child, the child’s family with the broader church has the responsibility for the nurturing process. Sadly, this is seldom carried through.

The practical benefits of baptism are stated or implied in the readings requested in Parts One and Two of this section. Briefly, each baptized person becomes a named child of God within the Church; his or her purpose in life is to love and be loved, that is, to live the Summary of the Law. This provides the basis or perspective for all of our roles and activities, our ethnic and national heritages, and who we see in a mirror. There will be no identity crises, major problems with self-esteem, or puzzlement to the purpose of one’s life, if baptism is one’s foundation.

To conclude this unit, please read the section below from “An Outline of the Faith.”

The Sacraments

Q. What are the sacraments?

A. The sacraments are outward and visible signs of inward and spiritual grace, given by Christ as sure and certain means by which we receive that grace.

Q. What is grace?

A. Grace is God’s favor toward us, unearned and undeserved; by grace God forgives our sins, enlightens our minds, stirs our hearts, and strengthens our wills.

Q. What are the two great sacraments of the Gospel?

A. The two great sacraments given by Christ to his Church are Holy Baptism and the Holy Eucharist.

Holy Baptism

Q. What is Holy Baptism?

A. Holy Baptism is the sacrament by which God adopts us as his children and makes us members of Christ’s Body, the Church, and inheritors of the kingdom of God.

Q. What is the outward and visible sign in Baptism?

A. The outward and visible sign in Baptism is water, in which the person is baptized in the Name of the Father, and of the Son, and of the Holy Spirit.

Q. What is the inward and spiritual grace in Baptism?

A. The inward and spiritual grace in Baptism is union with Christ in his death and resurrection, birth into God's family the Church, forgiveness of sins, and new life in the Holy Spirit.

Q. What is required of us at Baptism?

A. It is required that we renounce Satan, repent of our sins, and accept Jesus as our Lord and Savior.

Q. Why then are infants baptized?

A. Infants are baptized so that they can share citizenship in the Covenant, membership in Christ, and redemption by God.

Q. How are the promises for infants made and carried out?

A. Promises are made for them by their parents and sponsors, who guarantee that the infants will be brought up within the Church, to know Christ and be able to follow him.

Zarys wiary – komentarz

Nasz post wprowadzający do tej serii można znaleźć [tutaj](#).

Ks. dr Richard T. Nolan

Sekcja 1.: *Natura Ludzka*

Wielu ludzi zadaje różnorodne pytania dotyczące wierzeń Kościoła Chrześcijańskiego. Być może przygotowują się do chrztu, bierzmowania, bądź są po prostu ciekawi niektórych elementów jego religijnego nauczania.

Mam nadzieję, że ten materiał umożliwi czytelnikom osiągnięcie podstawowego zrozumienia chrześcijaństwa, wyrażonego w „Zarysie wiary” Modlitewnika Powszechnego, rozpoczynającego się na str. 845 i umieszczonego w podsumowaniu każdej sekcji.

Ludzka natura

Przez wiele lat uczono chrześcijan, i wielu uczy się nadal, wiary, że od momentu, kiedy dziecko opuszcza łono matki ma naturalną, wrodzoną tendencję do grzeszności, to znaczy do bycia skoncentrowanym na sobie samym, nie kochającym i bałwochwalcym. Niekiedy nazywa się to „grzechem pierwotnym”.

Dzisiaj, podczas gdy wielu chrześcijan ciągle trwa przy tym czy jakimś innym rozumieniu grzechu pierwotnego, inni mają bardziej pozytywną wizję natury ludzkiej. Jako alternatywę dla grzechu pierwotnego, „Zarys” zawarty w Modlitewniku proponuje koncepcję, że istoty ludzkie rodzą się „na obraz Boży”. Urodzone jako zasadniczo dobre, istoty ludzkie posiadają wewnętrzne zdolności do kochania, tworzenia, dokonywania wielu rodzajów wyborów oraz życia w harmonii z Bogiem i naturą. Niektórzy powiedzieliby następnie, że potrzebna jest łaska Boża (duchowa pomoc), by żyć tymi zdolnościami w tym bałwochwalczym świecie, który ciągle krępuje swoich ludzkich mieszkańców.

Gdy chrześcijanie opowiadają się za „stworzeniem na obraz Boży”, nie sugerują, że ludzie są dokładnie tacy sami jak Bóg! Nie twierdzą, że Bóg ma śmiertelne ciało, jest mężczyzną lub kobietą, bądź dotyczą Go inne ludzkie ograniczenia! Przeciwnie, chrześcijanie głoszą zasadniczą dobroć człowieka oraz, że jest on zdolny do działania osobowo, a nie jako bezrozumny, pozbawiony serca robot.

Jednak już od najwcześniejszych czasów ludzie sprzeniewierzali się swoim wrodzonym zdolnościom. Nie udało nam się kochać niszcząc, będąc bezmyślnymi, nadużywając naturę i nadając zły kierunek naszym dobrym energiiom fizycznym i psychicznym. Ta realna ocena zawarta jest w bardzo pięknej opowieści o Adamie i Ewie..

(Gdy będziemy później omawiać Biblię, powiemy więcej o tym rodzaju opowieści; sądzę jednak, że powinniście wiedzieć już teraz, iż wiele, być może większość, Kościołów chrześcijańskich zdaje sobie sprawę, że w Biblii znajdują się wszystkie rodzaje literackie, a pośród nich podania ludowe. Można być chrześcijaninem i uważać całą opowieść o stworzeniu w Księdze Rodzaju za piękny mit, zawierający podstawowe prawdy, ale nie nadający się do dosłownej interpretacji).

Opowieść o Adamie i Ewie mówi nam po części, że mimo iż stworzono ich dobrymi, ludzie od swego zarania nadużywali swoich otrzymanych od Boga zdolności i nie udało im się kochać jak nauczał Bóg; zbuntowali się przeciwko swemu Stwórcy! To cudowna opowieść, poprzez którą możemy zbliżyć się do zrozumienia wrodzonej ludzkiej dobroci, mimo której ludzie pojedynczo i jako ludzkość dokonywali i dokonują wyborów nie pochodzących z miłości; czyniąc tak, wspólnota ludzka nie dostępuje pełnego rozkwitu miłości, którego chciał Bóg.

Czy istnieje jakakolwiek nadzieja dla ludzkości? Tak, twierdzi chrześcijaństwo, z mocą pochodzącą od Boga i siebie nawzajem, ludzie mogą żyć w harmonii z Jego zamiarami i celami dla ludzkości. Gdyby cała rasa ludzka sercem i umysłem zaakceptowała Boże cele dla ludzkości, relacji międzyludzkich, sama jakość ludzkiego życia uległaby przemianie.

Kiedy można odkryć cele i zamiary Stwórcy? Chrześcijanie wierzą, że Stwórca wszechświata oznajmił swoją Boską wolę dla ludzi poprzez naturę i wydarzenia historyczne, zwłaszcza zaś poprzez koleje życia hebrajskich proroków i Jezusa. Bez takiego oznajmienia, pośredniego czy bezpośredniego, ludzkości pozostałoby tylko miotać się w odniesieniu do sensu i wagi ludzkiego życia.

Co rozumie się przez „oznajmił swoją wolę w naturze?” Coraz więcej psychologów mówi o ludzkiej potrzebie, wbudowanej potrzebie, kochania i bycia kochanym. Te obserwacje psychologiczne, odrębne od biblijnych i teologicznych twierdzeń, są zgodne z chrześcijaństwem. To tak jakby ludzkość otrzymywała pośrednie przesłanie od Stwórcy, gdy wnioskuje z obserwacji natury, że wszyscy są stworzeni by kochać i być kochanymi!

Jak dowiadujemy się o Bożych celach i zamiarach, to znaczy o Jego Woli, poprzez wydarzenia historyczne? Musimy przyznać, że każde wydarzenie może być interpretowane na więcej niż jeden sposób; dotyczy to wypadku samochodowego, wojny czy jakiegokolwiek innej sytuacji. Można postrzegać wszystkie wydarzenia historyczne bez żadnego odniesienia do Boga. Nie można jednak dostrzegać wydarzeń ani relacjonować ich bez żadnego punktu widzenia, perspektywy lub kontekstu!

Jednym z uprawionych sposobów postrzegania i rozumienia niektórych wydarzeń historycznych jest dostrzeganie w nich przesłania czegoś więcej o Bożej woli. Na przykład, gdy czytamy proroków hebrajskich,

kiedy czytamy o Jezusie oraz jakości Jego życia i nauczania, o historycznych postaciach, przez których, jak wierzą chrześcijanie, ludzkość otrzymuje bardziej przejrzystą wizję tego, czego chce dla nas wszystkich Stwórca. Ich wiedza i przykłady dostarczają nam wskazówek (nie szczegółowych planów czy programów komputerowych) na temat tego, o co chodzi w życiu. Te wydarzenia nazywa się „objawieniami” lub przesłaniem od Boga.

Niektórzy ludzie, nie uznający tych objawień, dochodzą do innych wniosków na temat życia. Jedną z takich interpretacji jest pogląd, że nie ma ono sensu; jest absurdem; jesteśmy uwięzieni na tej głupiej małej planecie krążącej wokół malutkiego słońca poruszającego się po bezsensownym wszechświecie. Dla pewności – to tylko jeden z możliwych sposobów rozumienia życia.

Chrześcijanie, z drugiej strony, razem z Żydami i muzułmanami (trzy religie połączone hebrajską Biblią, którą nazywamy „Starym Testamentem”) dochodzą do wniosku, że życie *ma* sens. Życie jest osobowe: suwerenny Stwórca–który–się–troszczy poszukuje ludzkiej miłującej lojalności; wskazówka pozwalająca zrozumieć ludzkie życie leży w kochaniu i byciu kochanym. Ten sens ewidentnie wynika z natury i pewnych wydarzeń.

By zakończyć tę sekcję, przeczytajcie proszę poniższy akapit o naturze ludzkiej w „Zarysie wiary”.

Tekst z Modlitewnika Powszechnego Kościoła Episkopalnego – strona 845

Natura Ludzka

P. Czym jesteśmy z natury?

O. Jesteśmy częścią stworzenia Bożego, uczynioną na Jego obraz

P. Co oznacza bycie stworzonym na obraz Boży?

O. Oznacza to, że mamy wolność dokonywania wyborów: kochania, tworzenia, myślenia rozumowego i życia w harmonii ze stworzeniem i z Bogiem.

P. Dlaczego więc żyjemy w odłączeniu od Boga i w dysharmonii ze stworzeniem?

O. Od zarania ludzie nadużywali swojej wolności i dokonywali złych wyborów.

P. Dlaczego nie używamy naszej wolności tak, jak powinniśmy?

O. Ponieważ buntujemy się przeciwko Bogu i stawiamy się na Jego miejscu.

P. Na jaką pomoc możemy liczyć?

O. Nasza pomoc jest w Bogu.

P. Jak Bóg pomógł nam po raz pierwszy?

O. Bóg pomógł nam po raz pierwszy objawiając siebie i swoją wolę poprzez naturę i historię, przez wielu proroków i świętych oraz przede wszystkim przez proroków Izraela.

Sekcja 2.: *Bóg Ojciec*

Ty i ja mamy wybór! Możemy postrzegać wszechświat jako przypadkowy twór, coś, co pojawiło się przez przypadek, bądź możemy postrzegać wszechświat jako twór pomyślany i chciany. Niektórzy wierzą na pierwszy sposób, inni na drugi; jeszcze inni natomiast wstrzymują się od wiary w ogóle.

„Ateizm” nie jest wyrazem zła. Jest to po prostu zaprzeczenie istnieniu osobowego Boga (bądź stwórczej inteligencji), która sprawiła, że wszechświat zaistniał. Cała rzeczywistość jest tajemniczym przypadkiem, którego pochodzenie jest nieznane. Jeżeli jego pochodzenie zostanie kiedyś odkryte, to dzięki badaniom naukowym i okaże się jakimś rodzajem nieosobowego przedmiotu czy procesu.

Może was mimo wszystko zaskoczyć to, że niektórzy ateści używają słowa „bóg”. Wierzą, że uczucie miłości w ludziach jest najwyższej wagi i zasługuje na miano „boga”. Takich ateistów można czasami spotkać na nabożeństwach a kilku jest wśród wyświęconych na duchownych; dla nich wszystkie słowa używane w modlitwach, czytaniach biblijnych i innych aspektach kultu są poezją stworzoną by karmić ludzkie uczucie miłości. Dla nich celem kultu jest ustanowienie związków uczuciowych między ludźmi w czasie nabożeństwa i w codziennym życiu; poezja religijnych rytuałów może zbliżyć ludzi do tego celu.

Chrześcijanie są zasadniczo „teistami”, a nie „ateistami”. Teiści wierzą w stwórczą inteligencję, osobową siłę zwaną także „Bogiem”. W historii używano wielu słów w odniesieniu do Boga. Uczeni, filozofowie i teologowie mówili o „Pierwszej Przyczynie”, „Projektancie”, „Wielkim Architekcie”, „Najwyższej Istocie”, „Stwórcy” i tak dalej.

Wielki wielkich Amerykanów, takich jak Thomas Jefferson i Benjamin Franklin, było szczególnego typu teistami, których wierzenia określa się jako „deizm”. Wierzyli w Boga jako architekta wszechświata. Nie wierzyli jednak, że miały miejsce objawienia poprzez pewne wydarzenia, ani w fundamentalne znaczenie Biblii i kultu. Deiści wierzą, że właściwe rozumowanie doprowadziłoby ludzi do prawdziwych wniosków na temat życia. Jefferson i Franklin nie sprzeciwiali się używaniu słowa „Bóg” ani zorganizowanym religiom, ale obstawali przy tym, by żadna szczególna interpretacja „boga” czy religia nie stała się oficjalną religią narodu. Współpraca pomiędzy władzą a religiami była jednak do przyjęcia, na przykład przez opłacanie kapelanów w siłach zbrojnych, w legislaturach stanowych i w samym Kongresie. Wielu obywateli zakłada niesłusznie, że słowo „Bóg” używane przez niektórych Ojców Założycieli narodu pozostało w chrześcijańskim kontekście teologicznych.

Chrześcijaństwo to inna forma teizmu. Dla chrześcijan Bóg nie jest wyłącznie architektem, stwórczą inteligencją itd., ale również Kimś, kto czynnie kocha własne stworzenia. Słowo „Ojciec” używane jest by ocieplić i spersonalizować chrześcijańskie doświadczenie Stwórcy. Przez dwa tysiące lat chrześcijanie nie postrzegali Boga jako obojętnego i niezainteresowanego, ale jako kochającego rodzica, który czuwa nad swoimi dziećmi, mobilizuje je, wspomaga i czyni odpowiedzialnymi przed sobą. Wiele z doświadczeń, które przekonują chrześcijan o podobnej do ojcowskiej relacji Stwórcy do wszechświata można znaleźć w Biblii. Wielu ludzi jednak przekonało się o ojcowskiej miłości Bożej dzięki swoim osobistym doświadczeniom.

Słowo „ojciec” jest używane zamiast słowa „matka” z powodu hebrajskich obyczajów, wśród których powstało słowo przekazane żydom i chrześcijanom. Gdyby te same doświadczenia pojawiły się w kontekście innej kultury, mogłoby zostać użyte słowo „matka”. Kiedy chrześcijanie modlą się słowami „Ojcze nasz”, nie modlą się oni do męskiej postaci, ale do troskliwego, podobnego do rodzica Stworzyciela wszechświata. Niektórzy współcześni chrześcijanie starają się unikać używania w odniesieniu do Boga zarówno słowa „ojciec” jak i

„matka”, by uniknąć ograniczających kategorii ludzkich; inni nadal stosują słowo „ojciec”, rozumiejąc jego podstawowe znaczenie personalizujące Boga.

Zagadnieniem, z którym od niemal czterech tysięcy lat borykają się teiści, zwłaszcza zaś żydzi i chrześcijanie, jest to: Jeśli Stwórca naprawdę zaprojektował wszechświat dobrze i jest taki troskliwy, jak może dopuszczać trzęsienia ziemi (bądź inne katastrofy naturalne) oraz choroby dotykające niewinnych ludzi? Dlaczego cierpią niewinni? Dlaczego złe rzeczy przytrafiają się dobrym ludziom?

Pomimo że nikt nie dotarł do satysfakcjonującej odpowiedzi, jedną z ostrożnych możliwości jest ta: Wszechświat ciągle ewoluuje, jest ciągle stwarzany; Stwórca używa ewolucji jako metody rozwijania rzeczywistości. Wydarzenia takie jak trzęsienia ziemi są naturalnymi procesami, występującymi gdy zachodzi ewolucja. Choroby także pojawiają się gdy wysubtelniają się ewoluujące procesy naturalne.

Gdy ludzie nazywają jakieś wydarzenie naturalne „szkodliwym” czy „złym”, oceniamy je z wyłącznie ludzkiego punktu widzenia. W ogólnym planie rzeczy, w oderwaniu od ludzkich osądów, katastrofy naturalne i wywołujące choroby procesy biologiczne są częścią rozwijającej się i ewoluującej natury. Możemy zastanawiać się dlaczego Stwórca nie używa innych procesów, które nie wydawałyby się ranić jego stworzeń, ale nikt z nas nie może poznać obecnie myśli Boga. (Nie oznacza to jednak, że musimy być zadowoleni z metody, według której ewoluuje stworzenie!)

W każdym razie ta propozycja nie sugeruje w żaden sposób, że ludzie poszkodowani przez katastrofy naturalne czy choroby są karani przez Boga.

W myśli biblijnej wszechświat należy do Boga, On zaś rozwija go według swojej mądrości, która wykracza z pewnością poza ludzkie rozumienie. Wszyscy jesteśmy w rzeczywistym sensie gośćmi Boga i powinniśmy korzystać ze świata według Jego zamiarów i celów. Wszechświat nie należy do nas, byśmy go zrujnowali przez rabunkową gospodarkę i destrukcję naturalnych zasobów. Co więcej, jako Boże stworzenia, ludzie należą do Stwórcy jak dzieci należą do rodzica. Ludzkość należy do Boga nie tylko jako Jego własność, ale jako Jego dzieci, jako spadkobiercy pewnej spuścizny, zarządcy naszego świata a w stosunku do siebie jako bracia i siostry.

Uprawnione jest pytanie o to, czy istnieją jakiegokolwiek dowody na istnienie Boga, czy też jedynie stwarzamy Go w naszej wyobraźni? Czy „Bóg” przypomina zmyślonego przyjaciela dziecka? By zmierzyć się z zagadnieniem „dowodu”, musimy zapytać najpierw, co się przez niego rozumie.

Podejrzewam, że odkryjemy, iż „dowody” są zazwyczaj podporą dla danego przekonania, wierzenia, teorii czy hipotezy. Z wyjątkiem najważniejszych nauk laboratoryjnych, dowody na cokolwiek są raczej złudne.

Pomyśl o kimś, kto jak wierzysz cię kocha. Czy możesz udowodnić ponad wszelką wątpliwość, że ta miłość naprawdę istnieje? Czy nie jest teoretycznie możliwe, że zachowanie postrzegane przez ciebie jako miłość jest jedynie grą? Mimo to, bez absolutnego dowodu, w pewnym momencie związku zdobywamy przekonanie, że ta miłość istnieje; jesteśmy przekonani – nawet jeśli teoretycznie możemy się mylić.

Na tym świecie bardzo niewiele, jeśli w ogóle cokolwiek, można udowodnić albo potwierdzić z absolutną pewnością. Zamiast tego mamy wyjaśnienia i interpretacje. Wyjaśnienia mamy w psychologii, w ekonomii, w naukach fizycznych a nawet w matematyce. Mamy również w każdej dziedzinie wyjaśnienia sprzeczne; Freud interpretował ludzkie zachowanie na jeden sposób, zaś Jung na inny. Jeden ekonomista wyjaśnia przyczyny

inflacji w jeden sposób, inny w drugi. To samo odnosi się do fizyków i innych podobnych naukowców. Każdy badacz poznaje dowody, najlepsze dostępne dowody, i proponuje wyjaśnienie bądź interpretację.

Wyobraźcie sobie, że jakaś Istota pojawia się nagle przed grupą zwykłych ludzi. Istota ta oznajmia, że jest Bogiem i dokonuje cudów. Po tym wydarzeniu członkowie grupy zaproponowałiby sprzeczne wyjaśnienia/interpretacje. Jeden z nich mógłby wyjaśniać to zdarzenie jako halucynację, inny jako niewyjaśniany fenomen, jeszcze inny mógłby twierdzić, że ta Istota nie była Bogiem. Żadne podobnie spektakularne wydarzenie nie doprowadziłoby wyłącznie do tego jednego wniosku, że Istota ta była Bogiem. Tak jak w wypadku większości zagadnień, zostajemy z tym, co uznamy za przekonujące i to będzie naszym wyjaśnieniem.

Wszyscy muszą zdecydować samodzielnie, czy są przekonani do ateizmu czy też do teizmu, czy wszechświat jest przypadkiem czy też pomyślanym stworzeniem, tak jak wszyscy muszą zdecydować samodzielnie o innych kwestiach. Jeśli poruszy cię zachód słońca nad Wielkim Kanionem, powiesz „To piękna bryła skalna”, bądź, słowami Psalmu 95., „Przyjdźcie, radośnie śpiewajmy Panu, wznosmy okrzyki na cześć Skały naszego zbawienia: przystąpmy z dziękczynieniem przed Jego oblicze, radośnie śpiewajmy Mu pieśni! Albowiem Pan jest wielkim Bogiem i wielkim Królem ponad wszystkimi bogami: głębiny ziemi są w Jego ręku i szczyty gór należą do Niego. Morze jest Jego własnością: bo On sam je uczynił, stały ląd ukształtowały Jego ręce. Wejdźcie, uwielbiajmy, padnijmy na twarze i zegnijmy kolana przed Panem, który nas stworzył. Albowiem On jest naszym Bogiem, my ludem Jego pastwiska i owcami w Jego ręku. Obyście usłyszeli dzisiaj głos Jego.”

(...)

Z książki Own C. Thomas, Ellen K. Wondra, Introduction to Theology, 3. ed. (2002)

Bóg Osobowy

Bezpośrednią implikacją powyższego jest to, że Bóg jest osobowy, ponieważ bycie osobą czy bycie indywiduum jest częścią życia duchowego, czy też jest tożsamy z życiem duchowym postrzeganym z jednego punktu widzenia. Nic nie wynika z Biblii tak wyraźnie jak to, że Bóg zbliża się do ludzkości w osobowy sposób poprzez Boże słowa i czyny. W objawieniu Bóg spotyka się z nami jako „Ja”. Brunner wskazywał na to, że ponad dwa tysiące zdań w Biblii zaczyna się Boskim „Ja”. Osobowy charakter Boga jest podkreślany przez idee Jego imienia i twarzy. Osobowe podejście Boga do ludzkości osiąga punkt szczytowy w Boskim podejściu w człowieku Jezusie. Elementów ludzkiej skończoności, takich jak narodziny i śmierć, nie można zastosować do Boga. To podnosi trudny problem pojmowania nieskończonej rzeczywistości osobowej. Jedyna rzeczywistość osobowa, którą znamy bezpośrednio, jest skończona. Ze względu na tę trudność niektórzy teologowie twierdzili, że Bóg jest suprapersonalny (ponadosobowy). Inni jednak odpowiadali na to, że wszelkie koncepcje zgłaszające pretensje do suprapersonalnego ujęcia są w istocie subpersonalne lub apersonalne. Gollwitzer twierdzi: „Osobowy sposób jest nie do omińnięcia dla chrześcijańskiego mówienia o Bogu...Obok osobowego sposobu mówienia istnieje jedynie apersonalny oraz subpersonalny, nie ma natomiast suprapersonalnego”.

Teologicznym problemem jest tutaj to, że Bóg objawił samego siebie jako osobowego, a jednak nie jest skończonym przedmiotem, ograniczonym przestrzenią i czasem lecz nieskończonym. Tak więc żadna próba wyrażenia nieskończonej osobowości Boga nie może podkreślać nieskończoności w taki sposób, by wpaść w kategorie subpersonalne.

Chęć przekroczenia tego, co osobowe bierze się często z założenia, że im bardziej abstrakcyjna jest dana koncepcja, im bardziej jest uduchowiona, a im bardziej konkretna czy osobowa, tym mniej uduchowiona. Z punktu widzenia Biblii jest wprost przeciwnie, jak zauważyliśmy powyżej. Konkretny, antropomorficzny, osobowy sposób mówienia o Bogu bywa czasem nazywany prymitywnym i naiwnym, ale stanowi on jedyny sposób, w jaki można wyrazić rzeczywistość osobową, i dlatego jest to konieczność w naszym mówieniu o Bogu.

Jeżeli sprzeciwiamy się analogicznemu odniesieniu pojęcia osobowy do Boga jako zbyt antropomorficznemu, ktoś mógłby odpowiedzieć, że odniesienie pojęcia osobowy do ludzkości jest nazbyt teomorficzne. Tylko Bóg jest prawdziwie osobowy, prawdziwie wolny i odpowiedzialny, podczas gdy ludzie są osobowi tylko na drodze analogii do osobowości Boga. Nasza *osobowość* jest wyłącznie odbiciem albo obrazem Boskiej osobowości i zaczynamy realizować naszą prawdziwą *osobowość* dopiero poprzez naszą relację z Bogiem.

(Byłoby przydatne przeczytać o „Bogu Ojcu” z poniższego fragmentu „Zarysu” pochodzącego z Modlitewnika, str. 846).

Bóg Ojciec

P. Czego dowiadujemy się o Bogu jako Stworzycielu z objawiania Izraelowi?

O. Dowiadujemy się, że jest jeden Bóg, Ojciec Wszechmogący, stworzyciel nieba i ziemi, wszystkiego co jest, widzialne i niewidzialne.

P. Co to oznacza?

O. Oznacza to, że wszechświat jest dobry, że jest dziełem jednego miłującego Boga, który tworzy, podtrzymuje i kieruje nim.

P. Co to oznacza dla naszego miejsca we wszechświecie?

O. Oznacza to, że świat należy do swojego stworzyciela, i że jesteśmy powołani do korzystania i dbania o niego w zgodzie z Bożymi celami.

P. Co to oznacza dla ludzkiego życia?

O. Oznacza to, że wszyscy ludzie są godni szacunku i czci, ponieważ wszystkich stworzono na obraz Boga i wszyscy mogą odpowiedzieć na Bożą miłość.

P. Jak przekazano nam to objawienie?

O. To objawienie zostało nam przekazane przez wspólnotę stworzoną przymierzem z Bogiem.

Sekcja 3.: *Stare Przymierze, Dziesięć Przykazań, grzech i odkupienie*

Stare Przymierze

„Przymierze” oznacza uroczystą umowę między dwiema stronami. Jako bardzo ważny motyw „przymierze” występuje w Biblii ponad dwieście razy.

Gdy niektórzy chrześcijanie mówią o „Starym” Przymierzu, wydaje się, że odrzucają starotestamentową umowę pomiędzy Bogiem i Jego ludem; w ich rozumieniu jest ona przestarzała i już nie obowiązuje.

Inni chrześcijanie, wśród nich większość teologów, którzy przez „Stary” rozumieją „starożytny” i postrzegają „Nowe” Przymierze (Nowy Testament) jako rozwinięcie, a nie zastąpienie, Starego.

Nie trzeba dodawać, że obydwie interpretacje chrześcijańskie różnią się od wizji żydowskich. Dla Żydów Przymierze zawarte przez Boga w zamierzonych czasach jest nadal bardzo żywe i obowiązujące. (Biblia Hebrajska, którą chrześcijanie nazywają „Starym Testamentem”, ucieleśnia własną wiarę Jezusa w Przymierze. Jest ona niezbędna do tego, by właściwie zrozumieć Jezusa).

Czym jest Stare Przymierze? Z nieznanych dla ludzkości powodów Stwórca zaprosił (przez różne postaci i wydarzenia historyczne) Hebrajczyków do zawarcia z Nim relacji Przymierza. Oczywiście, jeśli Bóg chciał ustanowić relację z ludźmi bez zmuszania ich do niej, musiał wybrać rzeczników, przez których mógł dać się poznać w sposób subtelny i delikatny. Jednakże nie wiemy, dlaczego wybrano właśnie Hebrajczyków; powód tego jest nadal znany wyłącznie Bogu.

Stare Przymierze składa się z umowy pomiędzy Bogiem i Hebrajczykami, stanowiącej, iż jest On ich Bogiem, ich jedynym Bogiem, a oni są Jego ludzką rodziną, Jego wspólnotą, Jego ludem wybranym. Ta wspólnota ma ukazać reszcie świata prawdziwego Boga wraz z Jego intencjami i celami dla całej ludzkości. Najlepszym sposobem spełnienia tej misji jest żyć sprawiedliwie, ufać Bogu, być uczciwym wobec wszystkich, troszczyć się o innych oraz „pokornie podążać za Bogiem”.

Dziesięć Przykazań

„Dziesięć Przykazań” bądź „Dekalog” (z gr. „Dziesięć Słów”) „zostało stworzone, by dostarczyć Izraelitom reprezentatywnego wzorca praw, które miały zostać później nadane, ale w żadnym wypadku nie miały być ich streszczeniem, ani tym bardziej aktem legislacyjnym same w sobie. Stąd [Dekalog] zawiera coś z obydwu podstawowych typów prawa religijnego: ten odnoszący się do indywidualnych obowiązków wobec Boga i ten mający związek z relacjami z innymi ludźmi. Zawiera on również obydwie formy przykazania, pozytywną i zabraniającą. (...) Biblia nigdzie nie odnosi się do Dekalogu jako do dziesięciu przykazań. Tekst Dekalogu nie dzieli się nawet w sposób naturalny na wypowiedzi; liczba przykazań (pozytywnych i negatywnych) wynosi więcej niż dziesięć, podczas gdy tematów jest dziewięć. (...) Mimo to Biblia odnosi się do niego jako do „dziesięciu słów” (...) najwyraźniej stosując tę okrągłą liczbę jako wyraz pełni, tak jak to można odnaleźć w innych miejscach w literaturze biblijnej i talmudycznej. Rozwinęły się różne metody dzielenia tego tekstu na dziesięć przykazań. (...) Dwie wersje Dekalogu (w Ks. Wyjścia i Powtórzonego Prawa) różnią się w kilku szczegółach, z których wszystkie są stylistyczne i nie mają zasadniczego charakteru”. [z *The Oxford Dictionary of the Jewish Religion* (1997), str. 683n]

Wśród chrześcijan istnieją różnice w numerowaniu Przykazań.

Praktyczne zastosowanie Przykazań to inna kwestia. Czy stanowią one wszystkie równie wiążące prawa bez wyjątków? Czy istnieje jakiś stopień elastyczności?

Chrześcijanie nie są jednomyślni w kwestii ich praktycznego stosowania. Zgadza się jednak, że Przykazania nie są jedynie sugestiami, które zachęcają ludzi do „działania po swojemu”. Nikt odpowiedzialny nie obstawał przy moralności, w ramach której każdy człowiek może kierować się swoimi własnymi skłonnościami; w każdej

relacji, w każdej grupie, a już na pewno w każdej cywilizacji, istnieją granice akceptowanego zachowania. Bez pewnych ram moralnych, bez pewnych ograniczeń w zachowaniach, powstałby chaos, zarówno pomiędzy dwójkiem ludzi jak i wśród miliona.

Wśród chrześcijan występuje różnica poglądów co do dwóch podstawowych kwestii: czy każde przykazanie jest równie wiążące i ma wartość absolutną? To znaczy, czy każde przykazanie jest tak samo ważne jak inne? Oraz, czy Przykazania mają być stosowane „jak ustawa nakazuje” czy też w zależności od sytuacji?

Jeden pogląd głosi, że Dziesięcioro Przykazań stanowi równie wiążące, absolutne prawa, których nigdy nie wolno złamać. Ludzkie zachowanie podlega osądowi na podstawie posłuszeństwa tym dziesięciu prawom oraz wszystkim innym, które one implikują.

Skąd pochodzi Dziesięć Przykazań? Żydzi i chrześcijanie wierzą, że w jakiś sposób Bóg objawił Dziesięć Przykazań Mojżeszowi, który z kolei przekazał je Hebrajczykom. Istnieją przepiękne legendy o tym objawieniu, ale nie należy brać ich dosłownie. Pozostawmy otwartym pytanie o to, jak objawiono Dziesięć Przykazań i bądźmy za nie wdzięczni. Jeśli spojrzysz na nie jedno po drugim, zadaj sobie pytanie: Czy mają one sens w większości wypadków? Jakie byłoby życie, gdyby każde z Przykazań implikowało swoje przeciwieństwo, jak na przykład *będziesz* zabijał. Jak wyglądają zazwyczaj nasze relacje, gdy lekceważymy bądź ignorujemy jakieś przykazanie?

Grzech i Odkupienie

Z chrześcijańskiego (i żydowskiego) punktu widzenia jeśli osoba albo grupa traktuje z najwyższą lojalnością jakiegoś bożka, to znaczy fałszywego boga, wynika z tego grzech. Innym określeniem grzechu jest „bałwochwalstwo”. (...) Wszystko i każdy może być bożkiem dla tego, kto skupia swoje życie na tej rzeczy bądź osobie. Zwykłe potrzeby, codzienne obowiązki, nawet ludzie, których kochamy i podziwiamy, mogą stać się fałszywymi bogami.

Oto kilka przykładów *rzeczy*, które mogą stać się bożkami: władza, współzawodnictwo, pieniądz, sukces, dobroczynność względem ludzi, naturalne żądze cielesne, przestrzeganie zasad, patriotyzm, praca, pasje, wiedza i posiadanie. Nawet sama Biblia może stać się bożkiem, gdy staje się celem samym w sobie.

Kilka przykładów *osób*, które mogą stać się fałszywymi bogami: rodzice, dzieci, nauczyciele, sportowcy, artyści, duchowni, oficjele rządowi, pisarze, pracodawcy i przyjaciele.

Każda *potencjalnie* dobra rzecz, osoba albo relacja staje się fałszywym bogiem, gdy to, on, ona bądź oni zaczynają nas bezwarunkowo obchodzić – na moment albo na dłużej. *Zasadniczo* złe bożki (tyranów) jest łatwiej rozpoznać.

Ponieważ nasze ostateczne wybory wpływają bezpośrednio na nasze życie, religia chrześcijańska uwrażliwia ludzkość na jej fundamentalne zależności. Przywiązanie do prawdziwego Boga bądź do fałszywych bogów determinuje, kształtuje i ustala granice naszych uczuć i relacji. Chrześcijanie twierdzą, że lojalność wobec Stwórcy, jak czytamy w „Podsumowaniu Prawa” (Patrz Sekcja 5), dostarcza najlepszych form wolności, najbardziej pozytywnych uczuć i najistotniejszych możliwych dla ludzi relacji; wierność jakiegokolwiek bożkowi niszczy prawdziwą wolność, nadmiernie ogranicza oraz/bądź zakłóca wiele uczuć i wypacza wiele relacji. Fałszywi bogowie odbierają nam pełną zdolność kochania i bycia kochanymi, a nawet mogą wytwarzać nienawiść lub obojętność.

Pewien teolog chrześcijański sugerował, że lojalność wobec bożka przynosi całkowite przeciwieństwo tego, czego się oczekuje. Na przykład kult siły skutkuje samozniewoleniem i porażką; bałwochwalstwo Hitlera stanowi dobrą ilustrację tego przywiązania do siły i jego skutków. Jednak siła używana z wiernością Stwórcy może zaowocować pozytywnymi skutkami. (To *nie* znaczy, że lojalność wobec prawdziwego Boga jest „drogą uślaną różami”, wolną od problemów. Trudności pojawiają się w życiu nawet wtedy, gdy ktoś jest sercem i umysłem całkowicie nastawiony na Boga, ale te trudności nie mogą skruszyć jego poczucia sensu, celu oraz zasadniczo pozytywnego spojrzenia na rzeczywistość).

„Odkupienie” oznacza wybawienie bądź bycie wybawionym. W teologii chrześcijańskiej Stwórcy obdarza odkupieniem ludzkość; skłania ludzi do wybawienia od uczuć i relacji wywołanych przez wierność bożkom. Ludzkie życie w „Podsumowaniu Prawa” zakłada naturalną równowagę w odniesieniu do odpowiednich priorytetów, przez co mówi się o nim, że jest „odkupione”.

Chrześcijanie przyjmują Jezusa jako Bożego *Mesjasza*. „Mesjasz” pochodzi od hebrajskiego *masiah*, oznaczającego „Pomazańca” – co jest równoznaczne z „Chrystusem” (od gr. *christos*). Swoim rozpoznaniem Jezusa jako Mesjasza, chrześcijanie modyfikują żydowskie oczekiwanie mesjańskie jakie po dziś dzień odnosi się do militarnego i politycznego zbawiciela, który ma ustanowić widzialne królestwo sprawiedliwości i pokoju. Wielu współczesnych żydów wciąż wygląda Mesjasza, który wypełni to oczekiwanie; inni Żydzi nie oczekują osoby lecz Mesjańskiej Ery sprawiedliwości i pokoju. Chrześcijanie wierzą, że postrzeganie Jezusa jako Mesjasza oznacza zasadnicze pogłębienie znaczenia „Mesjasza” jako nowego Bożego instrumentu zbawienia.

Na zakończenie tej sekcji, przeczytajcie poniższy fragment z „Zarysu wiary”.

Stare Przymierze

P. Co oznacza przymierze z Bogiem?

O. Przymierze to zainicjowana przez Boga relacja, na którą odpowiada w wierze zbiorowość ludzka.

P. Czym jest Stare Przymierze?

O. To przymierze dane przez Boga Hebrajczykom.

P. Co im Bóg obiecał?

O. Bóg obiecał im, że staną się Jego ludem, który doprowadzi do Niego wszystkie narody.

P. Jakiej odpowiedzi wymagał Bóg od ludu wybranego?

O. Bóg wymagał od ludu wybranego wierności, umiłowania sprawiedliwości, czynienia miłosierdzia i podążania w pokorze za swoim Bogiem.

P. Gdzie można odnaleźć to Stare Przymierze?

O. Przymierze z Hebrajczykami można odnaleźć w księgach, które nazywamy Starym Testamentem.

P. Gdzie w Starym Testamencie ukazana jest najwyraźniej Boża wola dla nas?

O. Boża wola dla nas ukazana jest najwyraźniej w Dziesięciu Przykazaniach.

Dziesięć Przykazań

P. Czym jest Dziesięć Przykazań?

O. Dziesięć Przykazań to prawa dane Mojżeszowi i ludowi Izraela.

P. Czego uczy się z tych przykazań?

O. Uczy się dwóch rzeczy: naszej powinności wobec Boga oraz naszej powinności wobec naszych bliźnich.

P. Jaka jest nasza powinność wobec Boga?

O. Naszą powinnością jest wierzyć i ufać Bogu;

I Kochać i być posłusznym Bogu oraz prowadzić do Niego innych, by Go poznali;

II Nie stawiać niczego na miejscu Boga;

III Okazywać Bogu szacunek w myślach, słowach i uczynkach; IV A także wyznaczyć regularne pory na oddawanie czci, modlitwę oraz badanie Bożych ścieżek.

P. Jaka jest nasza powinność wobec naszych bliźnich?

O. Naszą powinnością wobec bliźnich jest kochać ich jak samych siebie oraz czynić innym jak chcielibyśmy, by czyniono nam;

V Kochać, szanować i wspomagać naszych rodziców i rodzinę; szanować posiadających władzę oraz spełniać ich sprawiedliwe żądania;

VI Okazywać szacunek życiu jakie dał nam Bóg; działać i modlić się na rzecz pokoju; nie mieć żadnych złych zamiarów, uprzedzeń ani nienawiści w sercu oraz być przyjaznym dla wszystkich stworzeń Bożych;

VII Używać naszych cielesnych pragnień jak chciał tego Bóg;

VIII Być szczerym i uczciwym w swoim postępowaniu; pragnąć sprawiedliwości, wolności oraz rzeczy niezbędnych do życia dla wszystkich ludzi; a także używać naszych talentów i tego, co posiadamy jak ci, którzy będą musieli odpowiedzieć za nie przed Bogiem;

IX Mówić prawdę i nie zwodzić innych naszym milczeniem;

X Opierać się pokusom zawiści, chciwości i zazdrości; radować się darami i łaskami innych ludzi oraz spełniać naszą powinność ze względu na miłość Boga, który wezwał nas do wspólnoty ze sobą.

P. Jaki jest cel Dziesięciu Przykazań?

O. Dziesięć Przykazań zostało nam dane, by ustanowić naszą relację z Bogiem i naszymi bliźnimi.

P. Skoro nie przestrzegamy ich w pełni, czy są w ogóle przydatne?

O. Skoro nie przestrzegamy ich w pełni, widzimy wyraźniej nasz grzech i potrzebę odkupienia.

Grzech i odkupienie

P. Czym jest grzech?

O. Grzech jest podążaniem za naszą własną wolą zamiast za wolą Bożą, a więc zakłóceniem naszej relacji z Bogiem, z innymi ludźmi i z całym stworzeniem.

P. W jaki sposób grzech utrzymuje nas w swej mocy?

O. Grzech utrzymuje nas w swojej mocy, ponieważ utraciliśmy naszą wolność, gdy nasza relacja z Bogiem uległa zakłóceniu.

P. Co to jest odkupienie?

O. Odkupienie jest działaniem Boga, które uwalnia nas z mocy zła, grzechu i śmierci.

P. Jak Bóg przygotował nas na odkupienie?

O. Bóg wysłał proroków, by wzywali nas do powrotu do Niego, ukazywali nam naszą potrzebę odkupienia oraz zapowiadali przyjście Mesjasza.

P. Jakie jest znaczenie Mesjasza?

O. Mesjasz jest kimś wysłanym przez Boga, by uwolnił nas z mocy grzechu, byśmy z Bożą pomocą mogli żyć w harmonii z Bogiem, z sobą samymi, z naszymi bliźnimi i całym stworzeniem.

P. Kto, jak wierzymy, jest Mesjaszem?

O. Mesjaszem, albo Chrystusem, jest Jezus z Nazaretu, jednorodzony Syn Boga.

Sekcja 4.: *Bóg Syn*

Dokonywano w dziejach wielu prób precyzyjnego wyjaśnienia relacji Jezusa do Boga. Źródła służące temu zadaniu były zawsze ograniczone; nie istnieje żadna biografia Jezusa. Zamiast niej Kościół Chrześcijański musi polegać na Nowym Testamencie i późniejszych źródłach.

Kościół przez pierwsze trzy stulecia swojego istnienia wybrał sporządzone w grece pisma znane obecnie jako Nowy Testament. W Nowym Testamencie znajdują się cztery Ewangelie: Mateusza, Marka, Łukasza oraz Jana. (Słowo „Ewangelia” oznacza „Dobrą Nowinę”). Jednomyślne w uznaniu Jezusa za Zmartwychwstałego Pana i Chrystusa, Ewangelie dostarczają cokolwiek różnych przedstawień Jego służby i nauczania; żadnej nie pomyślano jako biografii.

Nowy Testament odnosi się do Jezusa za pomocą wielu tytułów, takich jak „Syn Człowieczy”, „Chrystus”, „Pan”, „Rabin” oraz „Syn Boży”. Każdy miał swoje własne znaczenie w tradycji hebrajskiej.

Syn Józefa z Nazaretu potwierdza pełne człowieczeństwo Jezusa, to, że był jednym z nich. W tamtym czasie *Pan* był tytułem wyrażającym najgłębszy szacunek. *Chrystus* stanowi przekład hebrajskiego „Mesjasza”, który był zachowywany dla oczekiwanego Bożego „Pomazańca”. *Rabin*, również wyrażający wielki szacunek, oznaczał wtedy „mistrza” bądź „nauczyciela”. *Syn Boży* „(...) nie oznacza, że przypisywano Jezusowi jakiś rodzaj metafizycznej boskości. W żydowskim kontekście oznaczało to, że podobnie jak królowie Izraela został on wybrany do spełnienia wyjątkowej roli w historii” (R. Fuller, „Jesus Christ” [w:] *The Oxford Companion to the Bible* (1993), str. 361.). Mimo to, w kontekście zmartwychwstania Chrystusa, „Syn Boży” świadczył o wyjątkowej relacji, najbliższym synowskim związku, z Bogiem – w istocie o wcieleniu Słowa Bożego. Po okresie biblijnym wczesny Kościół poszerzył teologiczne rozumienie „syna Bożego”. *Syn Boży* stanowi wyrażenie, nad którym wśród biblistów nadal toczy się debata; może ono odnosić się do człowieczeństwa Jezusa, Jego mesjańskiej roli i/lub Jego szczególnej więzi z Bogiem. Te i inne tytuły składają się na nowotestamentowe przedstawienie Jezusa przede wszystkim dlatego, że wyrażają Jego czyny. Hebrajskiego umysłu nie zajmowała filozoficzna analiza osoby Jezusa, ale to, co Bóg czynił przez Niego jako jawny, twórczy Boży cel dla ludzkości. Stąd różnorakie nowotestamentowe tytuły Jezusa stanowią raczej potężne znaki czynów jakich dokonał w swojej posłudze, niż wyczerpujące wyjaśnienia Jego istoty.

Wiara chrześcijańska postrzega Jezusa Chrystusa jako „wcielonę” intencje i cele Stwórcy dla ludzkości. W tym sensie jest On „Bożym Słowem” dzielącym nasze człowieczeństwo. Chrystus pokazuje wszystkim ludziom aktywną miłość Boga, a także Jego Wolę: Podsumowanie Prawa (Zobacz Sekcję 5.).

Kuszące jest przypuszczać, że Jezus, Budda, Konfucjusz i inni wielcy przywódcy religijni stanowią wszyscy wcielenia Bożej Woli, ale stanowi to przeoczenie rzeczywistości ich różnych, częstokroć znacząco sprzecznych, nauk. Na przykład każdy używa słowa „miłość”, ale znaczenie „miłości” zmienia się znacząco od nauczyciela do nauczyciela. Wiara, że wszyscy przywódcy religijni oferują takie same podstawowe nauki bądź wskazują na tego samego Boga to myślenie życzeniowe. Tak nie jest!

Przedstawiono wiele rozwiniętych interpretacji osoby Jezusa, ponieważ teologowie starają się być precyzyjni. Niektóre wykluczono jako zbyt jednostronne, inne jako niekompletne. Kościół Chrześcijański nigdy nie wybrał żadnego pojedynczego rozwiniętego poglądu jako tego jedyne, prawdziwego i pełnego wyjaśnienia osoby Jezusa oraz Jego relacji z Bogiem.

Kimkolwiek innym Jezus był i jest, był w pełni człowiekiem. Urodził się z ludzkiej matki, Żydówki o imieniu Miriam (Maria). Niektórzy chrześcijanie odczytują fragmenty Nowego Testamentu mówiące o cudownej ciąży Marii (bez stosunku seksualnego z Józefem) jako folklor dodający dramaturgii szczególnemu znaczeniu i misji Jezusa. Inni przyjmują te fragmenty dosłownie i wierzą w (biologicznie) dziewicze narodziny Jezusa. Znajdujące się w wyznaniach wiary stwierdzenie „narodzony z Dziewicy Marii” może oznaczać zarówno „młodej dziewczyny Marii”, jak „biologicznej Dziewicy Marii”.

Chrześcijaństwo zgodnie postrzegało Jezusa jako wyjątkowego. Jego relacja z Bogiem była bardzo szczególna. W pewnym sensie Jezus był „boski”. Jedną z interpretacji „boskości” głosi, że Jezus, jako Boże zamiary dla ludzkości wyrażone w człowieku, pozostawał w pełnej relacji, całkowitej harmonii, absolutnej komunii i wspólnocie z Bogiem. Inna, bardziej rozwinięta, mówi, że Słowo Boże, istniejące jako jedna z trzech „osób” Boskich jednego Boga wstąpiło w Jezusa tak, że jako jednostka miał „naturę ludzką” oraz „naturę boską”. Ta druga interpretacja jest bardziej tradycyjna czy ortodoksyjna ze wspomnianych tu dwóch. Mimo to, pierwsza (uznawana przez tradycjonalistów za nieadekwatną) jest kluczowa dla chrześcijańskich wierzeń. „Chrystologia” – badanie osoby i posługi Jezusa Chrystusa – pozostaje głównym wątkiem teologicznym, dowodem, że ostatnie słowo jeszcze na ten temat nie padło.

Z perspektywy historycznej wiemy, że Jezus urodził się gdzieś pomiędzy 2 a 8 rokiem p.n.e.! Średniowieczna zmiana w kalendarzu zaszkodziła obliczeniom, że Jezus urodził się jakiś czas „przed Chrystusem”! Jego posługa trwała od roku do trzech lat; długość tego czasu jest również przedmiotem debaty. Został stracony za zdradę Cezara, ponieważ skazano go za to, iż twierdził, że jest „Królem żydowskim”. Rzymski namiestnik, Poncjusz Piłat, zatwierdził egzekucję; stąd stwierdzenie wyznania wiary: „ukrzyżowany pod Ponckim Piłatem”.

Wydaje się, że przywiązanie Jezusa do miłości było tak całkowite, że poważnie obraził naczelne zwierzchnictwo swojego narodu; implikacje polityczne zostały tak wykorzystane, że możliwe stało się wykonanie egzekucji w ramach rzymskiego prawa. Winienie wszystkich Żydów za ukrzyżowanie nie jest bardziej sensowne niż obarczanie odpowiedzialnością wszystkich Włochów – ponieważ Piłat był Rzymianinem!

Różni chrześcijanie rozumieli znaczenie cierpienia i śmierci Jezusa na różne sposoby. „Zadośćuczynienie” (angielskie atonement – „at-onement” [*stanie się jednym*], słowo ukute w szesnastym wieku) to pojednanie grzeszników z Bogiem, szczególnie poprzez krzyż, o czym mówi Ewangelia i sakramenty. O krzyżu twierdzi się, że rozwiązuje jakoś ludzką niedolę; jednak niedola i jej rozwiązanie mogą być rozumiane na dość różne sposoby” (E. Teselle, „Atonement” [w:] *A New Handbook of Christian Theology* (1992), str.. 41–43). Tutaj znajduje się kilka interpretacji Ukrzyżowania, z których pare (np. twierdzenia h, j i l) jest powiązanych z formułami doktryny Zadośćuczynienia.

1. Zostaje pokazane ludzkości, że Jezus był całkowicie lojalny wobec Boga nawet mimo tego, że Jego lojalność spowodowała skazanie za zdradę, tortury i śmierć.
2. Krzyż stanowi przykład stopnia w jakim ludzie mogą nienawidzić nieuległą, kochającą osobę.
3. Śmierć Jezusa ustawia nasze cierpienia w perspektywie; jedynie niewielu musiało przejść taką mękę.
4. Krzyż pokazuje jak dalece Bóg pozwala ludziom używać ich wolności.
5. Krzyż wyraża i objawia siłę, nienawistność oraz najgorszą konsekwencję zerwanej relacji ludzi z Bogiem i sobą samymi: zabijanie Niewinnych.
6. Krzyż stanowi symbol tego, że Jezus nie prosi nas o nic, czego sam nie dokonał.
7. Śmierć Jezusa była momentem, w którym oddalenie świata od Boga wyszło na jaw i ukazało tak swoją realność jak i siłę.
8. Jezus się poświęcił; ofiarował się całkowicie Bogu. Oddał się za swoich bliźnich, by móc pokazać im realność ich oddzielenia od Boga; pokazał także Bogu kondycję ludzką: zdolność do kochania, kiedy „żył miłością” oraz rzeczywistość zła, gdy mu je czyniono.
9. Krzyż to „nie” powiedziane przez ludzkość Bogu.
10. Poświęcenie własnego życia przez Jezusa jest ofiarą doskonałego życia, której my nie możemy złożyć. On sam spełnił Boży zamiar dla ludzkiego życia, a Bóg przyjął ofiarę tego życia. Nasze niedoskonałe ofiary są teraz przyjmowane, gdy połączą się z tą jedyną doskonałą ofiarą.
11. Jezus umarł „za nas i za wszystkich ludzi” w tym sensie, że Jego całkowite samoofiarowanie się wpływa na całą ludzkość, a wszyscy ludzie są wezwani do wiary, zaufania Jego słowu.
12. Z powodu długotrwałej grzeszności ludzi sama tkanka wszechświata uległa zepsuciu; ofiara złożona przez Jezusa Bogu przyniosła odkupienie (naprawienie) całej stworzonej rzeczywistości.

Zmartwychwstanie Jezusa, które chrześcijanie obchodzą szczególnie każdej Wielkanocy, również było interpretowane na więcej niż jeden sposób, jako faktyczne, dosłowne wydarzenie, takie jak opisano je w Nowym Testamencie, bądź jako poetycki symbol wewnętrznego poczucia radości i zwycięstwa uczniów – ich odpowiedź na nauczanie i osobowość Jezusa.

Tak czy inaczej, Zmartwychwstanie oznacza, że Krzyż nie stanowi końca; Boża Wola miłości jest ostatecznie zwycięska dla wszystkich, którzy wyznają Jezusa jako „Słowo Boże”. Każda istota ludzka, nawet ci, którzy znoszą srogie cierpienie (przedstawiane przez Wielki Piątek) może wstąpić w radość Wielkanocy rozumianej jako ostateczna perspektywa życia, jeśli jest częścią Wielkanocnej wspólnoty chrześcijan.

Inne znaczenia Zmartwychwstania to dla różnych chrześcijan między innymi:

1. Zmartwychwstanie jest cezurą dla ludzkiej historii: został ustanowiony nowy porządek życia oparty na miłości (nie regułach, procedurach czy ceremoniach) oraz na byciu częścią radosnej, kochającej wspólnoty, Kościoła (nie na byciu samemu czy byciu częścią jakiejś mniejszej wspólnoty).
2. Bóg obłożył życie i posługę Jezusa pieczęcią swojej aprobaty; śmierć nie uciszyła życia i nauczania Jezusa.
3. Zmartwychwstanie jest Bożym potwierdzeniem Jezusa jako Mesjasza. Przydając mu nowe znaczenie, Jezus jest postrzegany jako oczekiwany Mesjasz, ten, który wybawi ludzkość z zatwardziałości serca, ten, którego skoncentrowanie na miłości może wyzwolić każde życie, w tym to polityczne.
4. Wieczne życie, rozpoczęte gdy ludzie wkraczają w Nowe Przymierze Paschalne skoncentrowane na Miłości, trwa po śmierci. Przeminiona osobowość ludzi nie ginie w śmierci, która tak jak narodziny stanowi wejście do innej rzeczywistości bycia.
5. Bez Paschy opowieść o Jezusie byłaby posępną porażką; historia, w najlepszym wypadku w formie przypisu, wspominałaby straconego rabina żyjącego miłością i uczącego jej, któremu nie uwierzono i niewiarygodnego!

Pascha jest w pewnym sensie obchodzona zawsze gdy chrześcijanie zbierają się, by chwalić Boga. To czas na oddawanie Bogu chwały w imię „Boga Syna” – co często wyraża się jako „przez Jezusa Chrystusa Pana naszego”. Czyniąc to, biorący w tym udział przywołują i świętują znaczenie Chrześcijaństwa dla swojego życia, nakierowują je na prawdziwego Boga i Jego Wolę oraz ogłaszają, że Stwórca–Pasterz swoich owiec jest godny zaufania.

Z *Contextu*: Martin E. Marty on Religion and Culture

Maj 2006, Część B

Tom 38, Nr 5

Jak Jezus zbawia

Dobitna teologia Mary Catherine Hilker, O.P., profesora teologii w Notre Dame i prezesa Katolickiego Towarzystwa Teologicznego Ameryki odnosząca się do [wizji] dziewięćdziesięciodwuletniego belgijskiego teologa Edwarda Schillebeeckxa, który, wśród innych książek, wydał po 767–stronicowym *Jezusie (...)* 925–stronicowego *Chrystusa (...)*: „Zarysowując opowieść o Jezusie, której uczniowie doświadczyli jako Bożej oferty zbawienia, Schillebeeckx stworzył nierozłączny związek pomiędzy Dobrą Nowiną, którą Jezus przekazał przez swoje prorockie głoszenie Królestwa Bożego (ze szczególną koncentracją na przypowieściach, błogosławieństwach i słowach przebaczenia), Jego wyzwalamym stylu życia (widocznym w Jego egzorcyzmach, uzdrowieniach, powoływaniu wspólnoty uczniów, a szczególnie w Jego dzieleniu stołu z grzesznikami i wyrzutkami) oraz Jego relacjach (osiągających punkt kulminacyjnych w „doświadczeniu Abba [aram. ojciec, tatuś]” – doświadczeniu wyjątkowej bliskości z Bogiem, które stanowiło „tajemnicę i źródło” życia i zwiastowania Jezusa)”.

Hilkert komentuje, że „ponieważ jego teologiczne odczytanie opowieści o Jezusie było zakorzenione w historycznej rekonstrukcji Jego życia i działania, Schillebeeckx twierdził, że śmierć Jezusa nie była, z tej perspektywy, ani zbawczą, ani dobrą nowiną. Była to raczej egzekucja wiernego i niewinnego Bożego proroka eschatologicznego. W świecie bezsensownego zła i cierpienia, Schillebeeckx nie chce, aby jego czytelnicy zapomnieli, że ukrzyżowanie Jezusa było „historycznym fiaskiem”, pozornym zwycięstwem ludzkiej niesprawiedliwości i grzechu oraz wydarzeniem, w którym Bóg zachował milczenie. Utrzymując, że egzekucja Jezusa była sama w sobie absurdalna i bezsensowna, Schillebeeckx dodawał, że powiedzieć, iż jesteśmy zbawieni „pomimo śmierci Jezusa” oznacza powiedzieć za mało. Zbawczą łaskę, która jest do odkrycia w tym ostatecznym „doświadczeniu negatywnego kontrastu” można odnaleźć w Jezusowym oporze wobec zła, w Jego odmowie wycofania się z misji głoszenia Królestwa Bożego, Jego wierności Abbie w ciemnościach nawet aż po śmierć oraz Jego solidarności ze wszystkimi, którzy cierpią. Schillebeeckx stwierdza więc, że Jezus, obdarzony siłą przez Ducha Świętego, nappełnił wydarzenie, które samo w sobie było absurdalne i bezsensowne Bożym sensem i miłością. „Niezlomna wspólnota” pomiędzy Jezusem i Abba stanowiła zbawczą siłę miłości triumfującej nad złem i śmiercią, łamiącą ich siłę.

Schillebeeckxowe opowiedzenie na nowo historii Jezusa kończy się analizą paschalnego doświadczenia pierwszych uczniów. W sposób kwestionowany przez wielu egzegetów, Schillebeeckx opisuje opowieści o ukazywaniu się Zmartwychwstałego uczniom jako narracyjne wyrazy odświeżających doświadczeń nawrócenia. Używając uczniów jako swego paradygmatu (oraz wykorzystując jako pomoc do interpretacji opowieści synoptyków nawrócenie apostoła Pawła w *Dziejach Apostolskich*), Schillebeeckx twierdzi, że uczniowie, którzy opuścili Jezusa i rozproszyli się w chwili Jego śmierci, następnie doznali głębokiego doświadczenia przebaczenia, zgromadzenia na nowo i obdarzenia misją głoszenia Dobrej Nowiny o Jezusowym Zmartwychwstaniu.

„W odpowiedzi krytykom, którzy interpretowali jego teologię Zmartwychwstania jako ograniczoną do subiektywnego doświadczenia uczniów, albo jako potwierdzenie ziemskiego życia i posługi Jezusa, Schillebeeckx włączył dodatkowe objaśnienia swojej pozycji do końcowego fragmentu *Jezusa*. Podkreślił tam, że Jezusowe „osobowe zmartwychwstanie wraz z ciałem poprzedzało każde umotywowane wiarą doświadczenie [uczniów]”. Co więcej, akcentował, że ich paschalne doświadczenie było radykalnie nowe i miało miejsce po śmierci Jezusa oraz zawierało w sobie posłane uczniom Ducha Świętego przez ukrzyżowanego–i–zmartwychwstałego, a więc założenie Kościoła. Schillebeeckx zauważa, że to doświadczenie życia, śmierci i Zmartwychwstania Jezusa wywołało mnogie wątki w wyznaniach wiary, tytuły chrystologiczne oraz biblijne opowieści, gdy najwcześniejsze wspólnoty chrześcijańskie próbowały zrozumieć i wyrazić swoje doświadczenie Jezusa jako „decydującego i ostatecznego zbawienia za sprawą Boga”.

To jest dobitna teologia, i radykalna.

Theology Today, October 2005

Context jest miesięcznikiem wydawanym przez Claretian Publications www.claretianpubs.org.

Na zakończenie tej sekcji przeczytajcie proszę poniższy fragment z „Zarysu wiary”.

Bóg Syn

P. Co mamy na myśli, mówiąc, że Jezus jest jednorodnym Synem Bożym?

O. Mamy na myśli to, że Jezus jest jedynym doskonałym obrazem Ojca i ukazuje nam naturę Boga.

P. Czym jest natura Boga objawiona w Jezusie?

O. Bóg jest miłością.

P. Co mamy na myśli, gdy mówimy, że Jezus począł się z Ducha Świętego i przyjął ciało z Maryi Dziewicy?

O. Mamy na myśli, że za sprawą samego Boga Boski Syn otrzymał naszą ludzką naturę z Marii Dziewicy, Jego matki.

P. Dlaczego przyjął naszą ludzką naturę?

O. Boski Syn stał się człowiekiem, aby w nim ludzie mogli zostać dziećmi Bożymi i spadkobiercami Bożego Królestwa.

P. Na czym polega ogromne znaczenie cierpienia i śmierci Jezusa?

O. Przez swoje posłuszeństwo, aż po cierpienie i śmierć, Jezus złożył ofiarę, której my nie możemy złożyć; w Nim jesteśmy wyzwoleni z mocy grzechu i pojednani z Bogiem.

P. Na czym polega znaczenie zmartwychwstania Jezusa?

O. Przez swoje zmartwychwstanie, Jezus pokonał śmierć i otworzył dla nas drogę życia wiecznego.

P. Co mamy na myśli mówiąc, że Jezus zstąpił do [krainy] umarłych [piekieł]?

O. Mamy na myśli, że udał się do zmarłych i ofiarował także im dobra odkupienia.

P. Co mamy na myśli, gdy mówimy, że wstąpił na niebiosa i siedzi po prawicy Ojca?

O. Mamy na myśli, że Jezus wziął naszą ludzką naturę do nieba, gdzie teraz króluje z ojcem i wstawia się za nami.

P. Jak możemy brać udział w Jego zwycięstwie nad grzechem, cierpieniem i śmiercią?

O. Bierzymy udział w Jego zwycięstwie, gdy jesteśmy ochrzczeni do Nowego Przymierza i stajemy się żywymi członkami Chrystusa.

Sekcja 5.: *Nowe Przymierze i Wyznania Wiary*

Nowe Przymierze

Dla wielu chrześcijan Stare Przymierze uwypukla prawa, procedury i zwyczaje, tak jakby one wszystkie były absolutnie niezbędne do życia zgodnego z przymierzem. Pełne miłości posłuszeństwo Bogu podkreślane w Starym Testamencie wydaje się często pozostawać w cieniu ogromu uregulowań. (...)

Nowe Przymierze, którym żył i którego nauczał Jezus, podkreśla wzajemną miłość we wspólnocie jako niezbędną do życia. Prawa, procedury i zwyczaje są przydatne tylko w stopniu, w jakim służą takiej miłości.

Gdy słyszymy chrześcijan używających słów takich jak „Królestwo Boże” w powiązaniu z Nowym Przymierzem, poznajemy chrześcijańską wiarę w doskonałą miłość w Bożej obecności. To bardzo ważne, by uczynić rozróżnienie pomiędzy Królestwem Bożym i Kościołem! Nazbyt często ludzie oczekują od Kościoła, który tworzą niedoskonałe istoty ludzkie, by był doskonałym Królestwem; gdy odkrywają błędy i słabości Kościoła, ich iluzja pryska. Gdyby zrozumieli jego ludzki charakter i rozróżnienie pomiędzy nim a Królestwem, gdyby zrozumieli, że wspólnota nazywana „Kościołem” trwa w pielgrzymce do Królestwa, wtedy mieliby bardziej realistyczny obraz jego doczesnych ograniczeń i celu.

To ciekawe, że w biegu dziejów wspólnoty Nowego Przymierze (Kościoła Chrześcijańskiego) niektórzy ludzie i grupy interpretowali Wiarę Chrześcijańską, zwłaszcza jej etyczny wymiar, jako ogrom absolutnych praw, procedur i zwyczajów (jest to podejście nazywane czasem „legalizmem”). Chociaż wielu ludzi czuje się bezpieczniej, gdy ich życie jest dogłębnie regulowane, Nowe Przymierze nie oferuje takich wskazówek krok-po-kroku; życie i nauczanie Jezusa podporządkowały to wszystko „Podsumowaniu Prawa”, które dostarcza „życia w obfitości”.

„Podsumowanie Prawa” dane przez Jezusa jest jedynym obowiązującym absolutnym prawem moralnym: „Będziesz miłował Pana Boga swego całym swoim sercem, całą swoją duszą i całym swoim umysłem. To jest największe i pierwsze przykazanie. Drugie podobne jest do niego: Będziesz miłował swego bliźniego jak siebie samego. Na tych dwóch przykazaniach opiera się całe Prawo i Prorocy”. Według tego spojrzenia miłowanie Boga, bliźniego i siebie samego stanowi jedyne absolutne prawo, które nigdy nie powinno być łamane. Inne prawa powinny być przestrzegane w stopniu w jakim umożliwiają najlepszą możliwą miłość w każdej sytuacji, tak w kategorii indywidualnej moralności jak i sprawiedliwości społecznej. Inne przykazania nigdy nie powinny być z lekkością uchylane, poza sytuacją, gdy miłości można służyć lepiej. W istocie, rzecznicy tej postawy szanują maksymy etyczne i mądrość, która pochodzi z przeszłości. Jak twierdził Joseph Fletcher w swojej kontrowersyjnej książce *Etyka sytuacyjna* (str. 26):

Zwolennik etyki sytuacyjnej wkracza w każdą sytuację podejmowania decyzji w pełni uzbrojony w etyczne maksymy swojej wspólnoty i jej dziedzictwa i traktuje je z szacunkiem jako to, co rzuca światło na jego problemy. Jest zarazem gotowy w każdej sytuacji pójść z nimi na kompromis bądź uchylić je, gdy wydaje się, że można w ten sposób lepiej służyć miłości.

Dla tych chrześcijan jedynym absolutem jest miłość (*agape*); jedynie ona jest uniwersalnym dobrem. „... każda rzecz i wszystko jest słuszne bądź niesłuszne, w zależności od sytuacji”, mówi Fletcher, ponieważ dobro to najbardziej pełne miłości, wypełnione troską działanie. Miłość słusznie może być skierowana jedynie do osoby, a nie jakiegoś abstrakcyjnego dobra. [*Etyka sytuacyjna*, str. 124].

Oto zmyślony przykład etyki sytuacyjnej, która skupia się na Podsumowaniu Prawa. Załóżmy, że jesteś obywatelem kraju, w którym jedynie rządzący tyrani mają wystarczająco dużo pożywienia. Mają oni nadwyżkę żywności w zapasie, a jednak ty i twoja rodzina, tak jak reszta tej wspólnoty, głodujecie zagrożeni niedożywieniem i możliwą śmiercią. Jedno przykazanie mówi, że nie powinieneś kraść! Jeśli uznajesz je za absolutnie obowiązujące prawo, nie dokonasz kradzieży nawet w takiej sytuacji. Z drugiej strony, jeśli zapytasz siebie samego jak najlepiej można przeżyć w tej sytuacji miłość, być może dojdiesz do wniosku, że kradzież nadwyżki żywności jest w tych okolicznościach akceptowalna moralnie. (Etykę sytuacyjną trzeba odróżniać od podejścia kwestionującego prawo, które jest bezprawne). (...)

Oba te podejścia (legalizm i etyka sytuacyjna) mają wyraźne słabe i mocne strony. Z jednej strony wyznawanie wielu zasad i „działanie według instrukcji” bez wyjątku wydaje się zawsze moralnie właściwe; w niektórych okolicznościach jednak „dobro” może mieć okrutne skutki. Z drugiej strony odwołanie się do miłości Boga, bliźniego i siebie samego jako jedynej absolutnej zasady pozwala na elastyczność, aby osiągnąć najlepsze możliwe skutki dla osób zaangażowanych w sprawę; jednakże niejasność myślenia i zwodzenie siebie samego należą tu do możliwości. Chrześcijanie, jak powiedzieliśmy wcześniej, różnią się co do tego, które podejście jest najlepsze.

Chociaż niektórzy episkopaliańscy skłaniają się ku legalizmowi, Kościół jako całość tego nie czyni. Jak czytamy w książce „Church’s Teaching Series” („Cykl o nauczaniu Kościoła”) wydanej w 1979 r.:

“Anglikanizm nie ma skłonności do zasad – ani nakazów ani zakazów. Skłania się raczej do permissywizmu niż do legalizmu, ale nie dlatego, że kwestie etyczne są nieistotne, lecz dlatego, że każda osoba jest unikatowa, podobnie jak każda sytuacja moralna. To bez wątpienia stanowi powód, dla którego istnieje tak wielka różnorodność w przekonaniach moralnych episkopalian. Dlatego też jesteśmy w stanie szanować i troszczyć się o siebie wzajemnie pośród tej różnorodności.” [The Christian Moral Vision, str. 13]

Konwencja Generalna Kościoła Episkopalnego wydaje okazjonalnie rezolucje w kwestiach moralności, takich jak wojna, pokój, ekologia, sprawiedliwość, kara śmierci, aborcja, seksualność, etyka biomedyczna, etc. Można je znaleźć na <http://www.ecusa.anglican.org/governance/general-convention>. Te rezolucje są przyjmowane po dokładnym przestudiowaniu i poprzez głosowanie. Nie uznaje się ich za nieomyślne ani obowiązkowe, ale oferuje jako rady i instrukcje.

(...)

Wyznania Wiary

Historyk, prof. Ross Mackenzie, napisał krótki artykuł „Wyznanie Wiary” w *Academic American Encyclopedia*. Oto jego lekko skrócony esej, który dobrze nadaje się do naszych celów.

Credo (wyznanie wiary) jest krótkim, autoryzowanym streszczeniem doktryny chrześcijańskiej, które niekiedy wygłasza się podczas kościelnych nabożeństw jako potwierdzenie wiary [przez wspólnotę]. Sformułowania wiary chrześcijańskiej, przypuszczalnie traktowane jako podstawa nauczania i ewangelizacji, można znaleźć w Nowym Testamencie, aczkolwiek w formie rudymenarnej, tak jak w 1 Kor 13;3. Św. Paweł pisze o wiernych, którzy podporządkowali się bez obiekcji wyznaniu, którego ich nauczono (Rzym 6;17).

Z dwóch klasycznych wyznań wiary, Skład Apostolski w swej zasadniczej treści pochodzi z epoki apostołskiej, aczkolwiek nie jest dziełem apostołów. Jego korzenie tkwią w formule wyznania wiary używanego w nauczaniu katechumenów (konwertytów odbierających nauki) oraz w liturgii CHRZTU.

Credo uczono się na pamięć, a początkowo przekazywano ustnie (by zachować je od profanacji). Opiera się ono na formule cyrkulującej w Rzymie około roku 200, aczkolwiek obecna postać tekstu nie pojawia się przed VI w. Używają go rzymsko-katolicy i wiele Kościołów protestanckich, natomiast nigdy nie zostało ono zaakceptowane przez Kościoły prawosławne.

Inne klasyczne credo, Nicejskie, było wyrazem wiary Kościoła określonym przez Sobór w Nicei (325) i Konstantynopolu (381), a następnie potwierdzone przez Sobór w Efezie (431) i Chalcedonie (451). Powstałe

prawdopodobnie na bazie jerozolimskiego chrzcielnego wyznania wiary, Credo Nicejsko-Konstantynopolitańskie zawiera pełniejszą wypowiedź odnośnie do Chrystusa i Ducha Świętego niż poprzednia formuła. Zaczęto używać go w nabożeństwie eucharystycznych niewiele wcześniej, aniżeli w V w... Credo Nicejskie jest używane przez rzymsko-katolików, wielu protestantów i prawosławnych...

Pierwsze wyraźne odniesienie do Atanazjańskiego Wyznania Wiary ma miejsce w VI w., przeto przypisywanie go Atanazemu jest nie do obrony. Jego pochodzenie jest łacińskie, zaś w średniowieczu używano go regularnie w nabożeństwach kościelnych. Od czasów reformacji liturgiczne zastosowanie Atanazjańskiego Wyznania Wiary zostało ograniczone przede wszystkim do Kościoła Rzymskokatolickiego oraz Wspólnoty Anglikańskiej, choć wygłasza się je obecnie rzadko.

„Credo św. Atanazego” znajduje się w sekcji „Historyczne dokumenty Kościoła” *Modlitewnika Powszechnego* (str. 864 n).

Dwa dodatkowe źródła oferują dalsze komentarze odnoszące się do Wyznań Wiary. Pierwsze, zaczerpnięte z książki *Doctrine In the Church of England* (str. 37), to:

Zasadnicze przyjęcie sformułowań nakreślonych w innej epoce i innym kontekście myślowym prowokuje szczególnie problemy, zwłaszcza gdy niektóre wyrażenia użyte są w bezdyskusyjnie symboliczny sposób i nie ma wyraźnego rozróżnienia, bądź nie może go być, pomiędzy jednymi i drugimi. ... Nie jest ich celem uznawanie ani faktów historycznych, ani metafizycznych prawd po prostu jako takich. Jako wyraz Ewangelii i założeń (podstawowych przekonań) życia chrześcijańskiego, wypowiedzi zawarte w Wyznaniach Wiary, czy w sferze historii czy filozofii, zawierają wiekuiącą prawdę i wartość. W tym sensie każda klauzura w Wyznaniach Wiary jest z konieczności „symboliczna”. ... Twierdzenia uznające poszczególne fakty mogą mieć wartość jako obrazowe wyrazy prawd duchowych, nawet jeśli te domniemane fakty same w sobie nigdy nie miały miejsca.

Drugie, wzięte z książki zatytułowanej *The Faith of the Church* (str. 23), to:

Są one zakorzenionymi w historii i uświęconymi tradycją afirmacjami wiary chrześcijańskiej wszystkich wieków. Poprzez sam fakt, że wiele z ich słów jest ze swej natury obrazowe lub dramatyczne, chronią nas przed literalizmem. Przez sam swój wiekowy charakter, jednoczą nas z naszymi braćmi w wierze na przestrzeni wieków istnienia chrześcijaństwa. Przede wszystkim przez swój bliski związek z pierwotnymi proklamacjami chrześcijańskimi, ugruntowują nas w wierze, którą można odnaleźć na kartach Nowego Testamentu, i która nadawała kształt życiu najwcześniejszych chrześcijan. Są one w istocie niezbędne.

Przyjrzyjmy się pierwszemu słowu wyznania wiary: „wierzę”. I znów mamy tutaj serię przydatnych cytatów:

Każdy uczący się geometrii przypomina sobie, że aksjomat poprzedza twierdzenie. Nie można zacząć rozumowania bez założeń. ... Aksjomaty traktujemy jako oczywiste. Ale przyjmuje się je na wiarę. Nie można ich udowodnić. Fizyk, w nie mniejszym stopniu niż matematyk, rozpoczyna od wiary i następnie rozumuje. (*The Faith of the Church*, str. 27).

Akceptujesz rzeczy na wiarę. Żyjesz w pewien sposób, masz własną skalę wartości i żyjesz z dnia na dzień z określonymi założeniami. ... Szerokie czy wąskie, podstawowe spojrzenie człowieka na rzeczy jest przyjęte na wiarę. (*The Faith of the Church*, str. 29).

Tak wiara jak i przyjmowanie za rzeczy prawdziwe są wierzeniami. Różnica pomiędzy nimi jest często wyznaczana przez obecność lub brak słowa „w” po czasowniku „wierzyć”. Wierzyć, że Bóg istnieje jest, lub może być, jedynie przyjmowaniem za prawdę. Wierzyć w Boga jest już wiarą”. (*Doctrines of the Creeds*, str. 1).

Ponieważ taka jest natura wiary, mówimy na początku Credo: wierzę w, a nie wierzę, że. ... Pokładam w Nim zaufanie. To jest coś zasadniczo innego niż powiedzieć: „wierzę, że istnieje jakiś Bóg”. ... Wiara jest odpowiedzią osoby na Osobę. (*The Faith of the Church*, str. 30).

NA TEMAT PRZYJMOWANIA ZA PRAWDĘ ... Przyjmowanie sformułowań i używanie języka liturgicznego w nabożeństwach publicznych powinno być rozumiane jako wyraz zasadniczej akceptacji, z której nie wynika przyjmowanie szczególnie każdej frazy czy twierdzenia przez nią wprowadzonego. (*Doctrines in the Church of England*, str. 38)

Credo więc potwierdza wiarę zarówno w Boga, jak i w to co Bóg uczynił i objawił... zaś ta wiara jest wierzeniem całkiem różnym od zwykłego przyjmowania za prawdę. Jest możliwe, że ktoś przyjmie za prawdziwą ... każdą klauzurę Credo, a jednak nie będzie w tym co afirmuje ani odrobiny wiary. (*Doctrines of the Creeds*, str. 2)

Wyznania Wiary dlatego funkcjonują w wierze chrześcijańskiej na dwóch poziomach: (1) jako zasadnicze, osobiste, historyczne, symboliczne deklaracje zaufania do Boga i Chrystusa oraz (2) jako zasadnicze, osobiste, historyczne i symboliczne deklaracje podstawowych wierzeń odnośnie Boga. Na obydwu poziomach istnieje przestrzeń na rozsądną tolerancję w odniesieniu do opartych na solidnej wiedzy fachowych interpretacji. [tutaj następuje lista odniesień do innych tekstów dra Nolana, która można znaleźć w oryginale]

Na zakończenie tej sekcji przeczytajcie proszę poniższy fragment z „Zarysu wiary”.

Nowe Przymierze

P. Czym jest Nowy Przymierze?

O. Nowe Przymierze jest nową relacją z Bogiem daną przez Jezusa Chrystusa, Mesjasza, apostołom; a, przez nich, wszystkim, którzy w Niego wierzą.

P. Co obiecał Mesjasz w Nowym Przymierzu?

O. Chrystus obiecał przywieźć nas do Królestwa Bożego i ofiarować życie w obfitości.

P. Jakiej odpowiedzi wymagał Chrystus?

O. Chrystus polecił nam wierzyć w Niego i przestrzegać Jego przykazań.

P. Jakich przykazań nauczał Chrystus?

O. Chrystus nauczał nas Podsumowania Prawa i dał nam Nowe Przykazanie.

P. Czym jest podsumowanie Prawa?

O. Będziesz miłował Pana Boga swego całym swoim sercem, całą swoją duszą i całym swoim umysłem. To jest największe i pierwsze przykazanie. Drugie podobne jest do niego: Będziesz miłował swego bliźniego jak siebie samego.

P. Czym jest Nowe Przykazanie?

O. Nowe Przykazanie mówi, że mamy kochać siebie nawzajem jak Chrystus nas umiłował.

P. Gdzie możemy odnaleźć to, w co chrześcijanie wierzą o Chrystusie?

O. To, w co chrześcijanie wierzą o Chrystusie, można odnaleźć w Pismach oraz, podsumowane, w wyznaniach wiary.

Wyznania Wiary

P. Czym są wyznania wiary?

O. Wyznania wiary są deklaracjami naszych podstawowych wierzeń o Bogu.

P. Ile wyznań wiary ten Kościół używa w liturgii?

O. Ten Kościół używa dwóch wyznań wiary: Credo Apostolskiego i Nicejskiego.

P. Czym jest Credo Apostolskie?

O. Credo Apostolskie jest starożytnym chrzcielnym wyznaniem wiary; używa się go w codziennym kulcie kościelnym, by przypomnieć nasze Przymierze Chrzcielne.

P. Czym jest Credo Nicejskie?

O. Credo Nicejskie to wyznanie wiary powszechnego Kościoła i używa się go do Eucharystii.

P. Czym więc jest Credo Atanazjańskie?

O. Credo Atanazjańskie jest starożytnym dokumentem proklamującym naturę Wcielenia oraz Boga jako Trójcy.

Kolejny wpis jest wyjaśniony w Sekcji 6.

P. Czym jest Trójca?

O. Trójca jest jednym Bogiem: Ojcem, Synem i Duchem Świętym.

Sekcja 6.: *Trójca Święta, Duch Święty, Pismo Święte*

Czy można o Bogu powiedzieć cokolwiek *dosłownego*? W biblijnej (semickiej) perspektywie można powiedzieć o Bogu dosłownie przynajmniej co następuje (*nie wyczerpując wspaniałości żadnego z Bożych działań ani atrybutów*): Bóg stwarza, kocha, odślania samego siebie, sądzi, przebacza czyniącemu pokutę, wzmacnia, zbawia oraz odpowiednio ochrania i zaopatruje; jako taki, Bóg jest święty, godny chwały, wspaniały, dostojny,

osobowy, posiadający wiedzę, dobry, bez skazy, niezależny, nie podlegający porównaniu, niewyczerpalny, łaskawy, sprawiedliwy, miłosierny, działający celowo, hojny, niewidzialny, wiekuisty, konsekwentny, obecny, potężny i suwerenny. Boga znamy poprzez Jego czyny. „... konieczne jest uświadomić sobie, że według Biblii uzyskujemy wiedzę o Bogu nie przez abstrakcyjną spekulację, jak w filozofii greckiej, ale w faktycznym codziennym życiu, w relacjach społecznych i z obecnymi wydarzeniami historycznymi. Boga nie poznajemy przez wymyślanie idei o Nim, lecz poszukując i czyniąc Jego wolę jak jest ona objawiona nam przez proroków i przez naszą własną świadomość tego, co dobre i co złe”. [z hasła „Bóg” w Richardson, *A theological Wordbook of the Bible* (1960), str. 89].

Doktryny sformułowane z filozoficznych i teologicznych perspektyw pod mocnym wpływem szczególnych form abstrakcyjnej myśli greckiej negują, że możliwe jest powiedzenie czegokolwiek dosłownego o Bogu. W tym sposobie myślenia figuratywne użycie języka, włączając w to metafory (środek językowy, w którym słowo albo sformułowanie określające dosłownie pewien rodzaj obiektu lub idei zostaje użyte w miejscu innego, aby zasugerować podobieństwo lub analogię pomiędzy nimi (tak jak w *plawić się w pieniądzach*); szeroko: język figuratywny) oraz analogie (wnioskowane, że jeżeli dwie lub więcej rzeczy zgadzają się ze sobą w pewnych aspektach, prawdopodobnie zgodzą się też w innych), są uważane za jedyny odpowiedni język odnoszący się do Boga. Na przykład stwierdzenie „Bóg jest osobą” uważa się za metaforę albo analogię.

Trójca

Doktryna Trójcy Świętej, powstała z greckich wpływów filozoficznych we wczesnym Kościele, stanowi wyraźnie figuratywny sposób mówienia, który oddaje cześć Bogu jako *Trójcy Świętej*, chociaż termin *Trójca* nie występuje w Biblii. Biblijne zastosowania słów „Ojciec”, „Syn” i „Duch Święty” nie oddają rozwiniętej doktryny trynitarniej. O ile nam wiadomo, określenie *Trójca* zostało po raz pierwszy użyte przez Teofila z Antiochii około 180 r. p.Ch. jako próba opisu Bożej pełni objawionej w Chrystusie. Ta doktryna jest również niedoskonałą próbą uzyskania częściowego zrozumienia wewnętrznego życia Boga i Bożego bytu jako wspólnoty *osób*.

Mówiąc bardziej technicznym językiem, *i proszę tu o cierpliwość wobec tego złożonego paragrafu*, klasyczna doktryna głosi, że Bóg istnieje jako trzy *osoby* – Ojciec, Syn i Duch Święty, które są zjednoczone w jednej istocie. Określenia „osoby” nie używa się w zwykłym znaczeniu potocznym trzech osobowości, ale jako rozróżnienia wspólnego zawierania się (*tzn. bycia współ-obecnym w istotowej, nierozdzielnej zasadzie boskości*) w Bóstwie. W IV w. doktryna ta została ostatecznie sformułowana w znaczeniu tajemniczej równości trzech Osób Boskich. *Trójca* może być pojmowana na różnych poziomach: jako unikatowo chrześcijańskie teologiczne znaczenie „Boga”; jako przekonanie stanowiące próbę zebrania chrześcijańskiego przeżywania Boga tradycji hebrajskiej oraz jako spekulacja odnoście substancji, istoty i wewnętrznego dynamicznego bytu ostatecznej rzeczywistości.

Pewien współczesny teolog napisał:

Koncepcja Trójcy jest więc powszechnie postrzegana jako niezbędny i wyróżniający opis pełni Bóstwa objawionego w Chrystusie. To objawienie zawiera fundamentalną troistość, wyrażaną przez pojęcia Ojciec, Syn i Duch Święty. Bóg konfrontuje się z nami w Jezusie Chrystusie; Bóg jest prawdziwie obecny jako Syn albo wiekuiste Słowo. Ale do Boga można zbliżyć się także jako do Ojca, który posyła Syna i na którego Syn wskazuje. Boga znamy także jako Ducha Świętego, który otwiera serca i umysły ludzkie w wierze. A jednak to jest ten sam Bóg obecny przez cały czas. Słowa Ojciec, Syn i Duch Święty odnoszą się do jednego i tego samego Boga, ale chrześcijanin nie może stwierdzić kim jest Bóg, nie wskazując na konkretną formę i treść

samo-ofiarowania w Chrystusie oraz oświecenia Duchem Świętym. Doktryna trynitarna jest więc podsumowaniem Ewangelii.

[Claude Welch, "Trinity" in *A New Handbook of Christian Theology* (Abingdon, 1992), pp. 500 f.]

Używając bardziej powszedniego języka, możemy mówić o Trójcy w następujący sposób: *Nasz Trójjedyny Bóg jest Ojcem (miłującym Stwórcą wszechświata), Synem (Słowem, które objawiło Życie Nowego Przymierza) i Duchem Świętym (dającym siłę, pocieszenie, uzdrowienie i inspirację)*. Ponadto pomocne może być uznanie Trójcy za poetycki symbol wskazujący na Boga, którego czcimy, Boga, którego nie sposób całkowicie wyjaśnić w precyzyjnych ludzkich kategoriach.

Nie trzeba dodawać, że chrześcijańskie doświadczenie Boga w tym potrójnym znaczeniu było interpretowane na więcej niż jeden sposób. Niektóre spojrzenia uznano za niewyważone albo nieadekwatne i dlatego wykluczono je na wczesnych Soborach Kościoła; rozwinięte spojrzenia na Trójcę współzawodniczą o pierwszeństwo aż po dzień dzisiejszy.

Jest również bardzo istotne, abyśmy przede wszystkim zdawali sobie sprawę, że interpretacje wszystkich ludzkich doświadczeń rozwijają się w kontekście różnych okresów historycznych, każda ze swoim własnym sposobem myślenia, swoimi własnymi akcentami. Możemy oczekiwać, że to troiste chrześcijańskie doświadczenie Boga określane jako „Trójca” będzie podlegało różnym wyjaśnieniom w różnych czasach i różnych kulturach. *Żadne* z tych wyjaśnień *nie jest* ani Bogiem ani samym doświadczeniem! Rzeczywistość Boga pozostaje nieporuszona podobnie jak podstawowe chrześcijańskie doświadczenie Boga. Jednakże ludzkie sformułowania tej rzeczywistości i tego wspólnego doświadczenia będą się nadal zmieniać.

Kiedykolwiek pełna teologiczna jasność odnośnie Trójcy będzie nas zwodzić, powinniśmy pamiętać, że nie czcimy doktryn, tak jak nie czcimy portretów umiłowanych osób. Nasza osobista i wspólnotowa relacja z Bogiem Abrahama i Jezusa nie zależy od ukończonego szkicu sposobu w jaki Bóg sam istnieje. Mimo to nadal próbujemy unikać błędnych i zwodniczych koncepcji.

(...)

Duch Święty

Po przedyskutowaniu tematu „Boga Ojca” w sekcji 2. i „Boga Syna” w sekcji 4. nie powinniśmy zapominać o „Duchu Świętym”, „trzeciej osobie” Trójcy.

Duch Święty [dr Nolan przytacza tutaj obok współczesnego określenia „The Holy Spirit” dawne poetyckie określenie „The Holy Ghost”] jest chrześcijańskim symbolem działania Stwórcy w świecie. Centralnym tematem całej Biblii jest to, że Bóg inspiruje, wpływa, daje siłę i umacnia swój lud; Bóg ani nie kontroluje go jak roboty, ani nie programuje jak komputery. To jest bardzo ważny element wiary chrześcijańskiej.

Mimo to ustawicznie napotykamy chrześcijan, którzy oczekują, że Bóg będzie kontrolował ich życie, kontrolował wolę innych osób, i którzy modlą się, by Bóg „zaprogramował” ich samych bądź innych. Pogląd, że Bóg kiedykolwiek interweniuje w taki sposób aby kontrolować czyjąś wolę jest dogłębnie obcy zbudowanym na biblilii poglądom chrześcijańskim. Bóg nigdy nie czyni nikogo marionetką, niezależnie od intencji i działań osoby! W rzeczywistości taka kontrola jest postrzegana w Biblii jako „demoniczna”.

To, że Duch Święty jest obecny w czyimś życiu jest oczywiście kwestią zaufania. W czyimś życiu może zdarzyć się coś takiego, przez co obecność Ducha Świętego jest odczuwana. Jednak znowuż, jest to kwestia osobistej wiary, osobistego świadectwa, a nigdy naukowego lub historycznego obiektywizmu.

Niektórzy chrześcijanie utrzymują, że wiedzą z absolutną pewnością, iż posiadają specjalne dary Boże przez Ducha Świętego. Takim osobom, które pyszną się swoimi darami publicznie, często brakuje pokory, miłości i wiary. Jednakże inni radują się i świadczą o swoich doświadczeniach Ducha Świętego z wielkim zaufaniem i miłością, z osobistą pokorą i dla dobra Kościoła.

Pismo Święte

W całym tym komentarzu często nawiązywaliśmy do Biblii. Dla Żydów Pisma Hebrajskie (bądź to, co chrześcijanie nazywają „Starym Testamentem”) stanowią całą Biblię, albo, innymi słowy, „Pisma Święte”. Dla chrześcijan Pisma Święte zawierają Stary Testament i Nowy Testament, albo, innymi słowy, Stare (Dawne) Przymierze i Nowe Przymierze. Inne księgi nazywane apokryfami są włączane do Biblii przez niektórych chrześcijan, a przez innych nie.

Katechizm w Modlitewniku stwierdza: „Rozumiemy znaczenie Biblii z pomocą Ducha Świętego, który prowadzi Kościół we właściwej interpretacji Pism”. Wielu chrześcijan potraktowałoby to jako przesadę, ponieważ święci i uczeni Kościoła nadal różnią się w kwestiach interpretacyjnych. W odniesieniu do wielu fragmentów Pisma Kościół jako całość nie posiada pojedynczego rozumienia uznawanego przez wszystkich znających je wiernych za absolutnie prawdziwe.

Pośród wielu możliwych interpretacji, jednakże, Biblia dostarcza fundamentalnej wiary w to, kim są chrześcijanie (każdy jest unikatowym dzieckiem Bożym) oraz do czego jesteśmy powołani (aby miłować Boga, naszych bliźnich i siebie samych). Poczucie tożsamości i powołania wyrastające z Biblii oferuje sens życia inny od tego, który oferują pisma święte religii świata oraz filozofie pochodzące z ludzkich spekulacji.

Większa część Biblii Hebrajskiej, która zawiera rozwijające się Przymierze, jest napisana po hebrajsku; niewielka część po aramejsku, w języku, którym mówił Jezus. Jej księgi były spisywane przez kilkaset lat. Hebrajczycy wybrali poszczególne dokumenty jako autentyczne pisma odnoszące się do ich Przymierza z Bogiem. Zawierają one twórczość ludową, poezję, opowieści, zasady, historię, zapiski i inne rodzaje literatury.

Jednym z wielkich problemów w interpretacji Biblii stanowi rozróżnianie pomiędzy różnymi rodzajami literatury. Na przykład które fragmenty były pomyślane jako historia? Jak możemy określić, które pisma są historyczne, które legendarne, a które są zawierającymi prawdę mitami? Eksperti w każdym pokoleniu studiują język, dokumenty, archeologię i inne źródła by dokonać tych rozróżnień i zinterpretować te pisma. (Tych samych ogólnych metod używa się przy interpretacji starożytnych pism każdej kultury.)

„Fundamentalisci” utrzymują zazwyczaj, że każde słowo w Biblii powinno być brane dosłownie za wyjątkiem pewnej liczby wyrażen figuratywnych w przypowieściach biblijnych, poezji i pieśniach (np. Psalmach). Tych literalistów można znaleźć wśród Żydów, (szczególnie Żydów ortodoksyjnych) i chrześcijan. Jednakże chrześcijanie rzymskokatolicki, episkopalni, luterańscy, metodystyczni i inni chrześcijańscy uczeni nie są (w swojej większości) literalistami; oni przyjmują „krytyczne” albo „analityczne” podejście, by odkryć znaczenia różnych rodzajów literatury biblijnej. Mimo to niedoinformowani przedstawiciele tych tradycji uważają literalizm biblijny za jedyną możliwość.

Laicy mają dostęp do źródeł, na których mogą polegać, gdy chcą poznać znaczenie poszczególnych fragmentów. W języku angielskim *The New Interpreter's Bible*, *The Interpreter's Dictionary of the Bible*, *The Anchor Bible Dictionary* to jedynie trzy spośród wielu dostępnych prac, po które można sięgnąć [w j. polskim istnieje również szeroki wybór tego typu literatury]. Gdy pojawiają się nowe odkrycia odnośnie do języka, historii czy zwyczajów, publikowane są wersje zrewidowane i nowe źródła.

Dlaczego nazywa się Biblię „Świątą”? „Święty” oznacza „sakralny”, albo szczególnie odnoszący się do Boga. Każda wspólnota wiary (czy to żydowska, chrześcijańska, muzułmańska, hinduska czy inna) decyduje za siebie czym są jej „święte” pisma. Każda wierzy, że jej własne pisma są natchnione, objawione i/albo oświecone. Nie ma obiektywnej metody, za pomocą której religia mogłaby udowodnić, że jej pismo jest „tym prawdziwym”. Określanie pism jako *świętych* wypływa z konsensusu pomiędzy przywódcami każdej religii i ludem. Biblia jest prawdziwa i święta dla chrześcijan (Biblia Hebrajska dla Żydów) przez to, że odzwierciedla i kształtuje ich doświadczenie, przemawia do ich życia, dostarcza rozległej perspektywy, w ramach której chrześcijanie pojmują znaczenie wszechświata i ich osobistego życia. Dla chrześcijan Biblia wraz ze swymi formami literackimi jest „Słowem Bożym” (nie słowami Bożymi) dla ludzkości; stanowi sakralny zbiór pism, które objawiają najważniejsze samo-odsłony Stwórcy poprzez Jego działania w ludzkiej historii – działania, które przekazują wszystko, co osoba powinna wiedzieć, aby żyć w harmonii z Bogiem, wszechświatem i innymi.

(...)

Na zakończenie tej sekcji przeczytajcie proszę poniższy fragment z „Zarysu wiary”.

P. Czym jest Trójca?

O. Trójca jest jednym Bogiem: Ojcem, Synem i Duchem Świętym.

Duch Święty

P. Czym jest Duch Święty?

O. Duch Święty jest Trzecią osobą Trójcy, Bogiem działającym w świecie i w Kościele, nawet teraz.

P. Jak Duch Święty objawia się w Starym Przymierzu?

O. Duch Święty objawia się w Starym Przymierzu jako dawca życia, Ten, Który mówił przez proroków.

P. Jak Duch Święty objawia się w Nowym Przymierzu?

O. Duch Święty objawia się jako Pan, który prowadzi nas ku wszelkiej prawdzie i umożliwia nam wzrastanie w podobieństwie Chrystusowym.

P. Jak rozpoznać obecność Ducha Świętego w naszym życiu?

O. Rozpoznajemy obecność Ducha Świętego, gdy wyznajemy Jezusa Chrystusa jako Pana i dostępujemy miłości i harmonii z Bogiem, z samymi sobą, z naszymi bliźnimi i z całym stworzeniem.

P. Jak rozpoznajemy prawdy, których naucza Duch Święty?

O. Prawdy, których naucza Duch Święty rozpoznajemy, gdy są one zgodne z Pismami.

Pisma Święte

P. Czym są Pisma Święte?

O. Pisma Święte, powszechnie nazywane Biblią, to księgi Starego i Nowego Testamentu; inne księgi, nazywane apokryfami, są często włączane do Biblii.

P. Czym jest Stary Testament?

O. Stary Testament zawiera księgi spisane przez lud Starego Przymierza pod natchnieniem Ducha Świętego, aby ukazać Boga działającego w naturze i historii.

P. Czym jest Nowy Testament?

O. Nowy Testament składa się z ksiąg napisanych przez lud Nowego Przymierza pod natchnieniem Ducha Świętego, aby przekazać dalej życie i nauczanie Jezusa i głosić Dobrą Nowinę o Królestwie dla wszystkich ludzi.

P. Czym są apokryfy?

O. Apokryfy to zbiory dodatkowych ksiąg napisanych przez lud Starego Przymierza i używanych w Kościele chrześcijańskim.

P. Dlaczego nazywamy Pisma Święte Słowem Bożym?

O. Nazywamy je Słowem Bożym, ponieważ Bóg inspirował ich ludzkich autorów i ponieważ Bóg wciąż przemawia do nas przez Biblię.

P. Jak rozumiemy znaczenie Biblii?

O. Rozumiemy znaczenie Biblii z pomocą Ducha Świętego, który prowadzi Kościół we właściwej interpretacji Pism.

Sekcja 7.: *Kościół, postęga, modlitwa i kult*

Kościół

W teologii chrześcijańskiej Kościół uznawany jest za rozwijającą się, niedoskonałą wspólnotę ochrzczonych ludzi wezwanych do uznania Jezusa za Pana i Chrystusa oraz, z pomocą łaski Bożej, do współpracy z sobą nawzajem w Jego niezwykłej misji zmierzającej do przyjścia Królestwa Bożego; Kościół to lud Boży wezwany, by wspólnie wysławiać Boga i potwierdzać swoją jedność poprzez kult.

W Wyznaniach Wiary Kościół jest przedstawiany jako jeden, święty, katolicki i apostołski. W bardzo ogólnym i idealnym sensie Kościół jest „jeden” w tym aspekcie, że jego członkowie dzielą spojrzenie na Jezusa jako na „Pana i Chrystusa”. Mimo to różne interpretacje pojęć „Pana” i „Chrystusa” wśród chrześcijan oraz ich rozliczne implikacje spowodowały powstanie wielu Kościołów i wyznań.

Kościół jest „święty” w tym, że jest sakralny; stanowi zgromadzenie ludzi powołanych do bycia przez Stwórcę, które Duch inspiruje, daje siłę, umacnia i wpływa nań jako całość oraz na jego poszczególnych członków (to jednak nie oznacza, że Kościół jest doskonały, o czym wspomnieliśmy już w Sekcji 5; nie jest on Królestwem Bożym).

Kościół jest „katolicki” w tym, że stanowi instrument, przez który cała Wiara jest ogłaszana wszystkim ludziom. Wyznania Wiary używają terminu „katolicki” w sensie całościowości; „Kościół Rzymskokatolicki” jest pojedynczym Kościołem chrześcijańskim, którego nazwa zawiera ten termin.

W ujęciu Katechizmu Modlitewnika Powszechnego „Kościół jest apostołski, ponieważ kontynuuje nauczanie i wspólnotę apostołów oraz został posłany z misją Chrystusową do wszystkich ludzi”.

Dalej czytamy w nim: „misją Kościoła jest przywrócenie wszystkich ludzi do jedności z Bogiem oraz z sobą nawzajem w Chrystusie. (...) Kościół dąży do wypełnienia swojej misji przez modlitwę i kult, głosząc Ewangelię oraz promując sprawiedliwość, pokój i miłość. (...) Kościół wykonuje swą misję przez posługę wszystkich swoich członków”.

Niektóre poszczególne Kościoły chrześcijańskie są przekonane, że to one są tym jedynym prawdziwie świętym, katolickim i apostołskim Kościołem. Takie Kościoły nauczają (dzisiaj być może z mniejszą werwą), że są „jedynym prawdziwym Kościołem”. O ile takie sformułowania pochodzą często z ust wielu duchownych i świeckich, teologowie tych Kościołów są zazwyczaj o wiele bardziej skromni w swoich twierdzeniach!

Szczególną wagę ma pogląd, że Kościół stanowią ludzie, czasem zebrani razem na nabożeństwo, a niekiedy rozproszeni w swoich domach, pracy, podczas wypoczynku i gdziekolwiek tylko życie prowadzi poszczególnych członków Kościoła. Wszyscy chrześcijanie są ludźmi Kościoła kimkolwiek by nie byli, a ich misja trwa we wszystkich okolicznościach. Nie dając się utożsamić z jakimś budynkiem albo naczelnym duchowieństwem, Kościół to całe ciało złożone z chrześcijan; poszczególne Kościoły to osobne ośrodki tego samego ciała.

Posługa

Misja Kościoła jest wykonywana przez jego sługi, to znaczy wszystkich jego ludzi. Posługa jednak była i nadal jest porządkowana czy wyznaczana przez święcenia na wiele sposobów.

W niektórych Kościołach przywództwo jest sprawowane przez jednego lub więcej natchnionych członków wspólnoty; odpowiedzialność za kult, edukację religijną, opiekę duszpasterską, administrację i jakiegokolwiek inne dziedziny uznanej służby chrześcijańskiej jest przejmowana przez te osoby, które czują do nich powołanie.

W innych Kościołach posługa jest określana przez święcenia w ten sposób, że osoby wydzielone przez ordynację mają szczególną odpowiedzialność przywódczą; ci „niewyświęceni”, to znaczy „świeccy” (czy też laikat) mają pewne inne rodzaje odpowiedzialności za posługę.

Formy posługi oparte na święceniach biskupich, takie jak te obecne w Kościele rzymskokatolickim, prawosławnym, anglikańskim (w tym w Kościele Episkopalnym w Stanach Zjednoczonych) oraz pewnych innych Kościołach dotyczą duchowieństwa o różnych zakresach odpowiedzialności oraz laikatu. W tych Kościołach ordynowani duchowni są, zazwyczaj, biskupami, kapłanami czy prezbiterami oraz diakonami (w dodatku w niektórych Kościołach o ustroju episkopalnym istnieją jeszcze „niższe” święcenia). Nawet papież i różni arcybiskupi są w zasadzie biskupami mającymi szczególnie rozległy zakres odpowiedzialności. Księża i diakoni są, w pewnym sensie, delegatami biskupów ze specjalnymi obowiązkami („Zarys” czyni bardziej szczegółowe rozróżnienie pomiędzy tymi trzema święczeniami).

Każdy typ ustanowionej posługi (episkopalny, kongregacjonalistyczny itd.) zawiera w sobie wiarę, że jest najbardziej wierny intencji Jezusa Chrystusa; każdy jest postrzegany jako autentyczny, jeśli nie TEN autentyczny ustrój posługi w jednym, świętym, katolickim i apostołskim Kościele. Historycy przyznają dzisiaj, że istnieje pewna różnorodność w systemie posługi od czasów apostołskich do współczesności. Niemniej ciągle toczy się pomiędzy Kościołami debata o to, które posługi są całościowe i ważne, a które nie, i co za tym idzie, kto może sprawować kult i z kim współpracować oraz w jakich okolicznościach.

Modlitwa i kult

„Nic z tego nie mam!”, „To jest nudne”, „Nie muszę chodzić do kościoła by być dobrym człowiekiem”, „Ci ludzie, którzy chodzą do kościoła! Popatrz na kontrast pomiędzy tym, co mówią w kościele i tym, co robią w pozostałym czasie. Hipokryci!” Takie głosy protestu są powszechne i w mogą być w pewnym stopniu uprawnione.

Ludzie nie mogą jednak w żadnym wypadku „niczego z tego mieć”, dopóki nie będą wiedzieć, czego oczekiwać od modlitwy i kultu. To również może być nudne, jeśli nie rozumie się składników kultu zaś/czy styl jego prowadzenia jest monotony; jednak, z całą uczciwością, nie możemy oczekiwać, iż nabożeństwo (bądź nawet rodzinny obiad) będą poruszać wzrok i słuch w taki sam sposób jak koncert na stadionie czy kosztujący wiele milionów dolarów program telewizyjny! Ludzie zdolni do reakcji wyłącznie na spektakularne wydarzenia czy rozrywkę powinni rozszerzyć swoje zdolności reagowania na inne wydarzenia: rozmowę z przyjacielem, godzinę relaksu z cichą muzyką, spacer w lesie czy parku, posiłek z bliskimi i, owszem, modlitwę i kult!

Jesteśmy gotowi przyznać, że człowiek może być dobry, nie chodząc do kościoła, jeżeli pod pojęciem „dobry” rozumiemy prowadzenie przyzwoitego życia opartego na jakiejś interpretacji „miłości” czy Złotej Reguły. Ateista może być w tym sensie moralną osobą.

Przyznajemy także, że uczęszczającym do kościoła nie udaje się zachować tych różnych standardów pochodzących z życia i nauczania Jezusa; wyznają zresztą tę niemoc regularnie jako część liturgii nabożeństwa, jak również w osobistych modlitwach! Ta niemoc nie jest hipokryzją, bowiem niewielu chodzących do kościoła przyznałoby kiedykolwiek, że ich życie jest doskonałe! Hipokryta to ktoś kto udaje doskonałość; trudno utrzymywać, by ktokolwiek z biorących udział w nabożeństwie i wyznających swoją niemoc był na tyle niemądry, by udawać doskonałego!

Czym jednak jest modlitwa i kult? W swojej książce *Praying Today* teolog Norman Pittenger napisał:

„Modlitwa jest intencjonalnym otwarciem ludzkiego życia na, dostrojeniem ludzkiej woli do, i nakierowaniem ludzkiego pragnienia na kosmiczną Miłość, która jest najgłębsza i najwyższa w świecie, ponieważ stanowi bodziec albo sprężynę napędową, która przenika świat prowadząc ku dzieleniu i udziałowi w prawdziwym dobru – a więc ku możliwie najprawdziwшему spełnieniu ludzkiej osobowości, tak jak Bóg sobie życzy, aby się ona stała. Publiczna modlitwa czy kościelne nabożeństwo jest sposobem, w jaki jednoczymy się z innymi w wyrażaniu zależności od tej Miłości, otwieraniu się na nią i dobrowolnej współpracy z nią jako „współ-pracownicy w Bogu”. Modlitwa prywatna jest drogą czynienia tego na nasze własne sposoby.”

W kościelnym kulcie chrześcijanie świętują i potwierdzają ciągle na nowo swoją fundamentalną tożsamość jako dzieci Boże oraz sens swojego życia (życie w przymierzu). Przez słowa (rytuał) i ceremonie (działania) różnorodne formy nabożeństwa udramatyczniają żywione przez uczestników wierzenia odnoszące się do Boga i relacji z Nim oraz sobą nawzajem.

Skierowane ku jednemu prawdziwemu Bogu, adoracja, wysławianie, dziękczynienie, pokuta, samoofiarowanie i przedstawianie ludzkich potrzeb są podstawowymi rodzajami modlitwy prywatnej i

grupowej. Bez takiej modlitwy i kultu prawdziwie osobiste relacje z Bogiem ulegają pomniejszeniu, jeśli nie całkowitemu zatraceniu. Fundamentalna chrześcijańska tożsamość i wizja celu życia może również utorować drogę do wielu pomagających przemoc samego siebie alternatyw, które można znaleźć gdzieindziej.

Jednakże uprawnione jest stawianie znaków zapytania w odniesieniu do pewnych typów modlitwy. Czy właściwe jest modlić się o wygraną w loterii, zdanie egzaminu czy otrzymanie awansu? Dlaczego modlić się o pokój; czy zaprowadzenie pokoju nie jest kwestią ludzkiej odpowiedzialności? Co mamy rzeczywiście na myśli i czego oczekujemy, mówiąc „pomódl się za mnie proszę”, albo „pomodlę się za ciebie”? Kiedy zdarzyła się jakaś katastrofa, jaki cel ma modlitwa w odpowiedzi na nią; o co się modlimy? Jakie są różnice pomiędzy refleksją, medytacją, zrelaksowaniem, ćwiczeniami oddechowymi, wyciszeniem umysłu (takim jak trans, w którym wygasa świadomość samego siebie)? Jaka jest różnica pomiędzy myśleniem magicznym/życzeniowym i modlitwą?

W żaden sposób nie dający się wyizolować z codziennego życia, chrześcijański kult jest w pewnym sensie życiem w Nowym Przymierzu, zaś w innym specyficznymi wypowiedzianymi prywatnie lub publicznie słowami i ceremoniami. W obydwu tych znaczeniach jest odpowiedzią na poszukiwanie ludzkiej miłości przez Stworzyciela.

Tutaj ks. dr. Nolan zamieszcza listę artykułów dostępnych na jego stronie, które opuszczamy w tłumaczeniu. Można je znaleźć w wersji angielskiej.

Na zakończenie tej sekcji, przeczytajcie poniższy fragment z „Zarysu wiary”.

Kościół

P. Czym jest Kościół?

O. Kościół jest wspólnotą Nowego Przymierza.

P. Jak Kościół jest opisywany w Biblii?

O. Kościół jest opisywany jako Ciało, którego głową jest Jezus Chrystus, zaś wszyscy ochrzczeni członkami. Jest on nazywany ludem Bożym, Nowym Izraelem, ludem świętym, królewskim kapłaństwem, filarem i podstawą prawdy.

P. Jak Kościół jest opisywany w wyznaniach wiary?

O. Kościół jest opisywany jako jeden, święty, katolicki i apostołski.

P. Dlaczego Kościół jest opisywany jako jeden?

O. Kościół jest jeden, ponieważ jest jednym Ciałem z jedną Głową, naszym Panem Jezusem Chrystusem.

P. Dlaczego Kościół jest opisywany jako święty?

O. Kościół jest święty, ponieważ Duch Święty zamieszkuje w nim, uświęca jego członków i przewodzi im w dziele Bożym.

P. Dlaczego Kościół jest opisywany jako katolicki?

O. Kościół jest katolicki, ponieważ ogłasza całą Wiarę wszystkim ludziom, aż po kres czasu.

P. Dlaczego Kościół jest opisywany jako apostołski?

O. Kościół jest apostołski, ponieważ kontynuuje nauczanie i wspólnotę apostołów i został posłany z misją Chrystusową do wszystkich ludzi.

P. Czym jest misja Kościoła?

O. Misją Kościoła jest przywrócenie wszystkich ludzi do jedności z Bogiem oraz z sobą nawzajem w Chrystusie.

P. Jak Kościół dąży do wypełnienia swojej misji?

O. Kościół dąży do wypełnienia swojej misji przez modlitwę i kult, głosząc Ewangelię oraz promując sprawiedliwość, pokój i miłość.

P. Przez kogo Kościół wykonuje swoją misję?

O. Kościół wykonuje swą misję przez posługę wszystkich swoich członków.

Posługa

P. Kim są sługi Kościoła?

O. Sługami Kościoła są ludzie świeccy, biskupi, kapłani i diakoni.

P. Czym jest posługa świeckich?

O. Posługą świeckich jest reprezentowanie Chrystusa i Jego Kościoła; świadczenie o Nim gdziekolwiek się znajdują; i, według udzielonych im darów, kontynuowanie Chrystusowego dzieła pojednania w świecie; oraz zajęcie należnego im miejsca w życiu, kulcie i zarządzaniu Kościołem.

P. Czym jest posługa biskupa?

O. Posługą biskupa jest reprezentowanie Chrystusa i Jego Kościoła, zwłaszcza zaś jako apostoł, naczelny kapłan i pasterz diecezji; stanie na straży wiary, jedności i dyscypliny całego Kościoła; głoszenie Słowa Bożego; działanie w imieniu Chrystusa na rzecz pojednania w świecie i budowania Jego Kościoła; oraz wyświęcanie innych aby zapewnić kontynuację posługiwania Chrystusowego.

P. Czym jest posługa kapłana czy prezbitera?

O. Posługą kapłana jest reprezentowanie Chrystusa i Jego Kościoła, w szczególności jako pasterz ludu; udział wraz z biskupem w nadzorowaniu Kościoła; głoszenie Ewangelii, udzielanie sakramentów oraz błogosławienie i udzielanie odpuszczenia w imię Boże.

P. Czym jest posługa diakona?

O. Posługą diakona jest reprezentowanie Chrystusa i Jego Kościoła, w szczególności jako sługa będącym w potrzebie; asystowanie biskupom i kapłanom w głoszeniu Ewangelii oraz udzielanie sakramentów.

P. Co jest obowiązkiem wszystkich chrześcijan?

O. Obowiązkiem wszystkich chrześcijan jest naśladowanie Chrystusa; zbieranie się co tydzień na wspólne nabożeństwo oraz pracowanie, modlenie się i składanie ofiary na rzecz rozprzestrzeniania Królestwa Bożego.

Modlitwa i kult

P. Czym jest modlitwa?

O. Modlitwa jest odpowiadaniem Bogu myślą, czynem, słowami czy bez słów.

P. Czym jest Modlitwa Chrześcijańska?

O. Modlitwa chrześcijańska jest odpowiedzią Bogu Ojcu przez Jezusa Chrystusa w mocy Ducha Świętego.

P. Jakiej modlitwy nauczył nas Chrystus?

O. Nasz Pan dał nam przykład modlitwy znany jako Modlitwa Pańska.

P. Jakie są podstawowe rodzaje modlitwy?

O. Podstawowe rodzaje modlitwy to: adoracja, wysławianie, dziękczynienie, pokuta, modlitwa ofiarna, modlitwa przyczynna i prośba.

P. Czym jest adoracja?

O. Adoracja jest wznoszeniem serc i umysłów ku Bogu bez proszenia o cokolwiek, jedynie po to, by radować się Bożą obecnością.

P. Dlaczego wysławiamy Boga?

O. Wysławiamy Boga nie po to, by cokolwiek otrzymać, ale ponieważ Boży Byt czerpie z nas chwałę.

P. Za co ofiarujemy dziękczynienie?

O. Dziękczynienie ofiarujemy Bogu za wszystkie błogosławieństwa tego życia, za nasze odkupienie i za to wszystko, co zbliża nas do Boga.

P. Czym jest pokuta?

O. W akcie pokuty wyznajemy nasze grzechy i kiedy to możliwe czynimy zadośćuczynienie, z intencją naprawy naszego życia.

P. Czym jest modlitwa ofiarna?

O. Modlitwa ofiarna jest ofiarowaniem nas samych, naszego życia i pracy w zjednoczeniu z Chrystusem dla celów Bożych.

P. Czym jest modlitwa przyczynna i prośba?

O. Modlitwa przyczynna zanosi przed Boga potrzeby innych; w prośbach przedstawiamy nasze własne potrzeby, aby mogła być spełniona wola Boża.

P. Czym jest wspólne nabożeństwo?

O. We wspólnym nabożeństwie jednoczymy się z innymi, aby uznawać świętość Boga, słuchać słowa Bożego, ofiarować modlitwy i sprawować sakramenty.

Sekcja 8.: *Sakramenty, Chrzest Święty*

Ta sekcja wymaga więcej czytania aniżeli inne. Przeglądając ją, pamiętajcie proszę włączyć dodatkowe zaznaczone lektury z innych części tej strony; są one kluczowe dla zrozumienia tych tematów. [Tych materiałów nie przetłumaczyliśmy na język polski i nie włączymy również do przekładu odnośników do nich; znajdują się one jednak w tekście oryginalnym, który również publikujemy.]

Sakramenty

Każda społeczność ludzka posiada widzialne znaki, oddające jej wierzenia, relacje i specjalne okazje. Znaki odnoszące się do zostania jej członkiem, aktywnego trwania w niej, jak również ceremonie świętujące dorosłość, małżeństwo, nowego przywódcę, są składowymi wielu kultur i organizacji. Dodatkowo niektóre grupy mają sposoby wyrażania żalu i przebaczenia, uzdrowienia i śmierci. To charakterystyczne dla człowieka, że udratycznia on przekonania, przemiany i specjalne momenty, czy to w postaci narodowej defilady w święto, ukończenia szkoły, czy też przyznania nagród Nobla. Dla większości mężczyzn i kobiet byłoby nie do pomyślenia zareagować na te wydarzenia zwykłym skinieniem głowy! Kościół chrześcijański nie stanowi tu wyjątku.

Sakramenty chrześcijańskie są tradycyjnie rozumiane jako „zewnątrzne i widzialne znaki wewnętrznej i duchowej łaski, darowane przez Chrystusa jako pewne środki, za pomocą których otrzymujemy tę łaskę”. Są to wiarygodne znaki i okazje łaskawej aktywności Boga wśród nas. Są to transformujące akty, przez które wkraczamy w przejmujące świadectwo, które słyszymy i powtarzamy. „W sakramentach, dlatego, Kościół uaktualnia nie tylko swoje własne słowo, ale Słowo Boga” (Norris, *Understanding the Faith of the Church*, str. 216). Sakramenty są udzielane w społeczności Kościoła; nie są one rytami, do których wszyscy są automatycznie uprawnieni. Jak wiele lat temu zauważył ks. prof. Massey H. Shepherd, Jr. (w „*Sacraments*,” *A Handbook of Christian Theology*, str. 331n.):

„Poza kontekstem wspólnotowego życia Kościoła sakrament jest pozbawiony znaczenia, jeśli nie jest, wręcz, opartym na przesądach magicznym trikiem. Bycie chrześcijaninem zawiera w sobie więcej aniżeli osobistą wiarę w zbawcze działanie Boga i Chrystusa. Wymaga wcielenia do wspólnoty, w której skutki Chrystusowego zbawienia* mogą być aktualizowane i pielęgnowane w pojednaniu i miłosierdziu. Sakrament nie może być sprawowany w pojedynkę; wymaga on przynajmniej drugiej strony. Sakrament jest więc czymś więcej niż widzialnym znakiem wolnej życzliwości i łaski Boga ofiarowanej temu, kto akceptuje Jego zbawczą miłość w wierze i pobożności. Stanowi on instrument, przez który osoba staje się członkiem wspólnoty przymierza i poddaje związanej z tym dyscyplinie oraz odpowiedzialności. Gdy mówimy, że każdy pojedynczy sakrament jest konieczny do zbawienia, nie oznacza to, iżby Bóg był skrupowany i zobowiązany darowywać łaskę jedynie za pomocą tych środków. Potwierdzamy w ten sposób, że w normalnych okolicznościach indywidualny człowiek staje się uczestnikiem Chrystusowego zbawienia poprzez relacje z innymi, z którymi dzieli te same dobra. W sakramentach więc zarówno osobiste związki, jak i społeczne relacje zachodzące w ramach chrześcijańskiego zbawienia, są publicznie potwierdzane, przyjmowane i komunikowane”.

[* Słowa *zbawczy* i *zbawienie* odnoszą się do rzeczywistości, w której okoliczności życia ludzkiego, często bardziej przypominające śmierć niż życie, nie znajdują się w jednej linii z Bożymi celami dla stworzenia i naszego życia; w posłudze Chrystusa otrzymujemy dostęp do drogi wiodącej ku obfitemu, wyzwolonemu, pojednanemu życiu z Bogiem we wspólnocie Przymierza miłości (*agape*). Istnieje wiele interpretacji *zbawienia*.]

Kościół Episkopalny uznaje dwa sakramenty jako ustanowione przez Chrystusa i konieczne do życia chrześcijańskiego: Chrzest Święty i Świętą Eucharystię. Pięć innych rytów sakramentalnych rozwinęło się w życiu wczesnego Kościoła: bierzmowanie, święcenia, święte małżeństwo, pojednanie albo pokuta (czasami nazywane pokajaniem) oraz namaszczenie (w przeszłości rozumiane w ograniczony sposób jako „ostatnie namaszczenie”).

Łaska

Co oznacza „łaska”? W roku akademickim 1958–59 wygłądy gościnne na Berkeley Divinity School w New Haven wygłaszał Dr. Leonard Hodgson (kanonik Christ Church w Oksfordzie i profesor teologii tamże), który stwierdził: „Rozpocznijmy od odrzucenia wszystkich koncepcji łaski, które przedstawiają ją jako coś, co Bóg daje, aby działało mechanicznie, w taki sposób jak działa lekarstwo przepisane przez lekarza, aby je przyjmować trzy razy dziennie po posiłkach. Myślmy o łasce na zasadzie analogii z tą pomocą, którą można dać komuś innemu w osobistej relacji, pomocą, która nie odsuwa na drugi plan ani nie zastępuje jego własnej wolności, lecz umożliwia mu bycie bardziej sobą i bycie bardziej wolnym: ten rodzaj pomocy, który sprawia, że mówi on z wdzięcznością: nigdy nie mógłbym być tym, kim jestem, gdyby nie X.”.

W Biblii łaska jest synonimem „sprzyjania”, „miłosierdzia”, „współczucia”, „życzliwości” i „miłości”. Z powodu naszych ludzkich ograniczeń, nie jesteśmy w stanie stworzyć naprawdę osobistej, opartej na wierności relacji z Bogiem wyłącznie za pomocą naszych własnych starań. Łaska Boża jest nam udzielana, abyśmy mogli znaleźć się bardziej na jednej linii z Bożymi celami i dojrzeć do pełniejszej wspólnoty ze Stwórcą i z sobą nawzajem. Nie kontrolując ani nie zmuszając, darmo dana łaska Boża umożliwia, umacnia i daje siłę. Otrzymujący łaskę pozostają wolni, aby odpowiedzieć na nią lub nie; w przeciwnym razie darowana ludziom przez Boga wolność zostałaby skrepowana.

Inni teologowie wypowiadali się o łasce w następujący sposób:

„Pojęcie ‘łaski’ ma długą i skomplikowaną historię. ... Łaska ... zaczęła oznaczać wolę Boga (która jest również Jego miłością), postrzeganą w działaniu na rzecz i w (ludziach)”. [Doctrines in the Church of England]

„Łaska jest osobistą postawą Boga w stosunku do (ludzkości), Jego działaniem i wpływem na (nas) ... Biblia jest zapisem potężnych aktów Bożej łaski. To Boże działanie jest zarówno dla nas jak i w (nas)”. [Mollegen]

„(Łaska) jest zbawienną działalnością miłości Bożej”. (Watson)

„... to słowo określa jedną z dwu rzeczy. Bądź aktywne dzieło Ducha Świętego, ożywiający ludzi i pomagający im wzrastać ku tożsamości w Chrystusie, bądź oznacza skutki tego, co Duch Święty czyni w życiu ludzi – to, co nazywamy owocami. ... Oznacza sposób, w który, jako Duch Święty, staje się On wewnętrzną siłą, przez którą ludzie poznają samych siebie w Chrystusie i są wzmacniani, aby wzrastać ku Jego życiu. ... Łaska, zatem, jest zarówno działaniem Ducha Świętego, jak i skutkami tego działania (Rz. 5:5) ... skutkami, jakie wytwarza w życiu ludzi. ... Łaska nie jest natomiast „czymś”, jakąś specjalną materią czy substancją, którą Bóg przekazuje ludziom. (Norris)

Łaska jest Bożą „przychylnością wynikającą z miłości” niezastużoną przez ludzi i daną darmo przez Boga. „...Biblia jest historią ... łaski Bożej. Bez łaski nigdy nie byłoby żadnego ludu wybranego, żadnej historii do opowiedzenia... W Nowym Testamencie ... odnajdujemy (łaskę) objawioną w życiu i dziele Jezusa Chrystusa”. (Snaith)

Z powodu swoich ludzkich ograniczeń niezdolny do nawiązania prawdziwie niewinnej i osobistej relacji z Bogiem przez swoje własne starania, człowiek nawiązuje relację ze Stworzycielem za pomocą zapraszającej łaski Bożej. Dzieje się to nie inaczej niż w przypadku dziecka kochanego przez rodzica, który kieruje się ku niemu z emocjonalnym wsparciem i troską. Taka miłość rodzicielska, podobnie jak łaska Boga, ani nie zmusza, ani nie kontroluje czy targuje się z dzieckiem, lecz umożliwia, wzmacnia i daje siłę. Otrzymujący łaskę pozostają wolni, aby odpowiedzieć na nią lub nie. [autor odsyła tu do esejów „Gifts” oraz „Satan” w części strony zatytułowanej Worship Notes/Bible.]

Zagadnienia związane z udzielaniem sakramentów (takich jak chrzest) oraz ich skutkami dla osoby nie mogącej zrozumieć tej sytuacji (takiej jak niemowlę), bądź osoby pozbawionej wiary, podlegają wielu różnym interpretacjom. Żadne wyjaśnienie nie może ograniczać Bożego działania w życiu człowieka i wszystkie powinny unikać magicznego, czarodziejskiego podawania duchowej witaminy.

Powinniśmy pamiętać, że tak jak nie można dokładnie zdefiniować tej „chemii” pomiędzy dwoma osobami, którą nazywamy „miłością”, nie możemy też podobnym do naukowego językiem zdefiniować „łaski” i określić dokładnie jak i gdzie ona „działa”. Jak bardzo byśmy się nie starali opisać czy zanalizować relacje, nigdy nie jesteśmy w pełni w stanie zrozumieć, co się dzieje; to ograniczenie naszego pojmowania odnosi się zarówno do relacji międzyludzkich, jak i relacji łaski pomiędzy Bogiem i ludzkością. Pewien stopień niejednoznaczności towarzyszy większości prób wyjaśnienia intymnych relacji, czy to ludzkich czy boskich.

Zazwyczaj oczekiwane jest przygotowanie do udziału w sakramentach. Uczestnicy powinni przynajmniej rozumieć podstawowe znaczenie słów używanych w Modlitewniku.

To, co teraz napisze, brzmi surowo, ale jest prawdziwe. Nazbyt często duchowieństwo dopuszcza się liturgicznego nadużycia, „sprzedając” obrzędy liturgiczne; uginając się pod presją wpływowych osób, które domagają się „chrzcin”, bierzmowań i ślubów; próbując uchodzić za „odnoszących sukcesy” za pomocą raportowanych liczb/ilości swoich liturgicznych ofiar czy starając się być miłymi/popularnymi/”duszpasterskimi”. Jest to w oczywisty sposób grzeszne ze strony takich duchownych, aczkolwiek próbują oni usprawiedliwiać swoje czarowanie, twierdząc, że ci, których to dotyczy, otrzymuje łaskę Bożą niezależnie od jakichkolwiek przygotowań. Ten brak odpowiedzialności igra z magicznym rozumieniem sakramentów i często otrzymuje negatywną, ale słuszną etykietę „taniej łaski”. Beneficjenci takiej lekkomyślnej hojności rzadko przywiązują jakąkolwiek wagę do słów mamrotanych podczas nabożeństw, do Kościoła i do Przymierza z Bogiem poprzez Chrystusa. A potem zadajemy sobie pytanie, dlaczego widzimy w kościele tylko mniejszość spośród tych, którzy przeszli przez te obrzędy-na-zamówienie z rąk kościelnej instytucji użyteczności publicznej!

Sakramenty są kosztownymi darami Stworzyciela, które należy cenić i szanować. Ich prawdziwe znaczenie wskazuje na Boże wynikające z miłości poszukiwanie poszczególnych ludzi i ich pełne łaski prowadzenie w życiu przymierza. Sakramenty nie powinny stawać się bożkami ani ulegać trywializacji, ale być traktowane jako niezbywalnie istotne dla ludzkiej drogi, drogi Kościoła chrześcijańskiego.

Chrzest

[Ten podrozdział składa się z trzech części, z tym, że w skład dwóch pierwszych wchodzi wyłącznie odnośniki do innych tekstów dostępnych na [stronie autora](#). Ponieważ tekstów tych nie tłumaczymy na język polski, doszliśmy do wniosku, że nie ma sensu zamieszczać w polskiej wersji tych odnośników. Znajdziecie je natomiast w tekście oryginalnym, zatytułowanym [Outline of Faith – Commentary](#).]

Część trzecia: Najważniejszym dniem w życiu jest dzień chrztu. W tym dniu zostajemy obdarowani naszą podstawową tożsamością i celem oraz powitani we wspólnocie Wiary, nazywanej Kościołem, „Ciałem Chrystusa”. Jesteśmy ochrzczeni jako chrześcijanie, a nie jako episkopalianie, rzymskokatolicy, metodyści, itd. Realizacja tej tożsamości unikatowego dziecka Bożego, członka Kościoła chrześcijańskiego, będzie zależała od wychowania, które otrzymamy.

Pomiędzy chrześcijanami pozostają uzasadnione różnice co do wieku, w którym należy udzielać chrztu: czy to niemowlęciu czy osobie dorosłej. Jeżeli udziela się go niemowlęciu czy dziecku, rodzina dziecka obarczona jest w ramach Kościoła odpowiedzialnością za proces wychowawczy. Co smutne, rzadko ją podejmuje.

Praktyczne pożytki z chrztu zostały wymienione, bądź wynikają z tego, co znajduje się w lekturach w pierwszych dwóch częściach tej serii. Mówiąc skrótowo, każda ochrzczona osoba zostaje posiadającym własne imię dzieckiem Bożym w Kościele; jego lub jej celem w życiu jest kochać i być kochanym, to znaczy żyć Podsumowaniem Zakonu. To stanowi podstawę czy perspektywę dla wszystkich naszych ról i działań, naszych etnicznych i narodowych dziedzictw oraz tego, co widzimy, spoglądając w lustro. Gdy chrzest jest fundamentem, nie będzie kryzysów tożsamości, większych problemów z poczuciem własnej wartości, ani niepewności co do celu ludzkiego życia.

Na zakończenie tej sekcji przeczytajcie proszę poniższy fragment z „Zarysu wiary”.

P. Czym są sakramenty?

O. Sakramenty to zewnętrzne i widzialne znaki wewnętrznej i duchowej łaski, darowane przez Chrystusa jako pewne środki, za pomocą których otrzymujemy tę łaskę.

P. Czym jest łaska?

O. Łaska jest Bożą życzliwością w stosunku do nas, niezarobioną i niezasłużoną; z łaski Bóg odpuszcza nam nasze grzechy, oświeca nasze umysły, porusza nasze serca i wzmacnia naszą wolę.

P. Jakie są dwa wielkie sakramenty [w] Ewangelii?

O. Dwa wielkie sakramenty darowane przez Chrystusa swojemu Kościołowi to Chrzest Święty i Święta Eucharystia.

Chrzest Święty

P. Czym jest Chrzest Święty?

O. Chrzest Święty jest sakramentem, za pomocą którego Bóg przysposabia nas jako swoje dzieci i czyni nas członkami Ciała Chrystusa, Kościoła, i dziedzicami Królestwa Bożego.

P. Czym jest zewnętrzny i widzialny znak w Chrzcie?

O. Zewnętrznym i widzialnym znakiem w chrzcie jest woda, w której chrzci się osobę w Imię Ojca, i Syna, i Ducha Świętego.

P. Czym jest wewnętrzna i duchowa łaska w Chrzcie?

O. Wewnętrzną i duchową łaską w Chrzcie jest jedność z Chrystusem, w Jego śmierci i zmartwychwstaniu, narodziny w Bożej rodzinie Kościoła, przebaczenie grzechów i nowe życie w Duchu Świętym.

P. Czego wymaga się od nas przy Chrzcie?

O. Wymaga się od nas, abyśmy wyrzekli się Szatana, żałowali za nasze grzechy i przyjęli Jezusa jako naszego Pana i Zbawiciela.

P. Dlaczego zatem chrzci się dzieci?

O. Dzieci chrzci się, aby mogły mieć udział w Przymierzu, były członkami w Chrystusie i otrzymały zbawienie od Boga.

P. Jakie obietnice są składane i wypełniane w odniesieniu do dzieci?

O. Obietnice czynione są za nie przez rodziców i rodziców chrzestnych, którzy zapewniają, że będą one wychowywane w Kościele, aby znały Chrystusa i były w stanie Go naśladować.